

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wieczornem. — w niedzielę i święta tylko wydanie poranne. — W dni poświęcane tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, Powszechnej Wystawy Krajowej dr. Stanisław Bernatt, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber.

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda.

Nr. 446

Poznań, czwartek dnia 26 września 1929

Rok XXIV

Na zjazd kupiectwa

Rola kupiectwa polskiego w naszym społeczeństwie była i jest wciąż jeszcze niedoceniana. Obserwując stosunki w przeszłości, można by wprost dojść do przekonania, że Polak nie nadaje się do handlu, że nie tylko nie posiada skłonności, ale i zdolności w tym kierunku. Wszak tradycyjnym zajęciem Polaka w dawnej Rzeczypospolitej było rolnictwo i rzemiosło wojenne, natomiast handel, wykorzystanie dróg morskich, umożliwione posiadaniem rozleglejszego, niż obecnie, wybrzeża, wreszcie częściowo rzemiosło nie mieściło się prawie zupełnie w zakresie zainteresowań ludności polskiej. Sfery mieszczańskie w Polsce rekrutowały się przeważnie z elementów napływowych, obcojęzycznych i z czasem dopiero spolszczyły się. Państwowa polityka gospodarcza w okresie pierwszej Rzeczypospolitej miała ciężkie grzechy na sumieniu, jeśli chodzi o jej stosunek do miast, do handlu wewnętrznego i zamorskiego, który też nie mógł się rozwinąć na szerszą skalę.

W okresie niewoli stosunki uległy częściowej poprawie. W niektórych połaciach kraju, zwłaszcza zaś w zaborze pruskim wytworzył się liczny zastęp doskonale do swojego zawodu przygotowanych i mogących sprostać obcej konkurencji kupców polskich. Hasła solidarności narodowej wzmocniły znacznie pozycję kupiectwa polskiego. W miarę demokratyzacji społeczeństwa szlacheckie przesady o lokciu i wadze rozplynęły się, rolnictwo przestało być jedynym zajęciem, godnym Polaka, zachodnio-europejskie pojęcia o roli i znaczeniu handlu przyjmowane były coraz chętniej.

Po wojnie, w niepodległej Polsce kupiectwo polskie, narówni z innymi warstwami, przeszło okres wybitnej pracy organizacyjnej, która nie pozostała bez owoców. Jakkolwiek proces ten nie jest jeszcze ukończony we wszystkich szczegółach, to jednak ogólne ramy pracy organizacyjnej kupiectwa polskiego zmontowane są bardzo solidnie, precyzyjnie i logicznie. Od kilku lat istnieje Naczelna Rada Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego jako czołowa organizacja, reprezentująca zbiorowe interesy i potrzeby kupiectwa wobec władz państwowych i na terenie zagranicznym. Organizacjami terytorjalnymi w poszczególnych okręgach są Związki Towarzystw Kupieckich, do których należą dziesiątki lokalnych i branżowych towarzystw. Zorganizowane kupiectwo polskie posiada swoją prasę: „Tygodnik Handlowy” i „Świat Kupiecki” — jako organy oficjalne nie licząc całego szeregu pism branżowych; korzysta ze związkowych poradni prawnych, znajduje pomoc w sprawach podatkowych, zawodowych i t. p. w sekretariatach związkowych. Wogóle kontakt między kupiectwem a jego organizacjami jest nader żywy i owocny.

To wzmocnienie się organizacyjne nie pozostało bez wpływu na podniesienie pozycji moralnej i społecznej kupiectwa. Mimo to sytuacja handlu w

Obowiązek i prawo

Narodowy Obóz Gospodarczy wydał w połowie sierpnia szczegółową odezwę programową wobec wyborów do rady miejskiej, jakie się w dniu 6 października 1929 r. odbędą w mieście naszym. Odezwa ta była ogłoszona w prasie codziennej obozu naszego. Ponieważ jednakowoż tymczasem rozrzucono po mieście Poznaniu odezwy najprzeróżniejszych ugrupowań, przeto raz jeszcze, choć w krótkich słowach apelujemy do wyborców o przekonaniach narodowych, a dbałych o rozwój naszego życia gospodarczego: Stańmy zwartym frontem przeciwko Niemcom (liście nr. 1), komunistom (nr. 3) i socjalistom obu odcieni (nr. 2 i 12)!

Odrzucmy listy osławionej „sanacji”, która tyle nieszczęść na kraj sprowadziła, a która występuje pod nr. 6 i 11!

Nie marnujmy głosów na beznadziejne, małe listy, powstałe z osobistej ambicji, jak lista rzekomo „rzemieślnicza”, a w istocie rzeczy lista p. inż. Namysła nr. 4 (powtórka zbankrutowanej „30-ki sanacyjnej”), lub jak lista lokatorska nr. 5!

Natomiast idźmy ławą głosować na listę Narodowego Obozu Gospodarczego

nr. 10

albowiem:

lista ta ma oblicze stanowczo narodowe, katolickie, przeciwydowskie;

lista ta reprezentuje wszystkie warstwy społeczne i interesy gospodarcze;

lista ta zawiera tegich fachowców, prawników, inżynierów, budowniczych, księży, nauczycieli, lekarzy, ekonomistów, kupców, rzemieślników, robotników, wśród których to kandydatów nie brak i kobiet;

lista ta reprezentuje wszechstronny program gospodarki miejskiej, racjonalnej i oszczędnej;

lista ta — jak przyznają nawet wszyscy przeciwnicy — jedyna ma szanse przeprowadzenia wielkiej ilości radnych, co umożliwi im wywieranie rozstrzygającego wpływu na gospodarkę miejską, by była ona rzetelną, planową i liczącą się z dobrem wszystkich warstw ludności naszego miasta.

Niech w niedzielę 6 października każdy narodziwiec spełni swój obowiązek wyborczy, który jest zarazem jego największym prawem obywatelskim! Niech do tego nakłoni członków rodziny i otoczenie swe! Niech wszyscy idą, możliwie już w porannych godzinach, do urny wyborczej z okrzykiem:

Dziesiątka zwycięży!

Głosowanie odbywać się będzie w niedzielę dnia 6 października b. r. od godz. 9-ej rano do godz. 5-tej po południu.

Zamknięcie obrad Ligi Narodów

Genewa, 26. 9. (PAT) Na wczorajszym ostatnim posiedzeniu tegoż rocznego Zgromadzenia Ligi Narodów na wstępie wyrażono zgodę Zgromadzenia na mianowanie komisji w składzie 13 członków dla zbadania stosunków personalnych w sekretariacie generalnym Ligi. W imieniu drugiej komisji mówił Motta o dokonanych pracach tej komisji, a w szczególności o wycofaniu norwesko-duńskiego polskim wniosku, dotyczącym ustalenia ścisłego kontaktu pomiędzy Ligą Narodów a międzynarodowym bankiem spłat reperacyjnych, przyczem sprawozdawca podkreślił, że inicjatorzy wniosku zasługują na specjalną podziękę za to, że obecnie dokładny protokół całej dyskusji wraz z rozmataniem złożonymi podczas dyskusji oświadczeniami w tej tak doniosłej sprawie będą mogły być przedstawione rzeczoznawcom, którzy zajmą się organizacją wzmiankowanego banku. Następnie Zgromadzenie zaaprobowало sprawozdanie norweskiego delegata Raestada, wzywając Radę Ligi do zbadania kwestji, czy stały międzynarodowy trybunał sprawiedliwości w Hadze nie mógłby być uznany za instancję apelacyjną dla mieszanych między państwowych sądów rozjemczych. Przyjęto budżet na rok 1930, wynoszący 28.210.248 fr. szwajcarskich, oraz zgodnie z projektem komisji prawnej,

załatwiono poruszoną przez delegację chińską sprawę ewentualnej zmiany traktatów, które stały się niewykonalne.

Genewa, 26. 9. (PAT). Zamykając Zgromadzenie Ligi Narodów, przewodniczący Guerrero, czyniąc aluzję do projektu Brianda utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy, zaznaczył, że w ciągu sesji wrześniowej mechanizm porozumienia międzynarodowego i współpracy narodów w znacznym stopniu się udoskonalił. Mówca oświadczył, że Liga Narodów jest znakomicie przystosowana do celów współpracy ludzkości i że wszystkie rządy uważają Ligę za niezbędny czynnik pokoju, wreszcie mówił o idei zbliżenia pomiędzy państwami europejskimi, którą delegaci wszystkich państw powitali z wielkim uznaniem.

Genewa, 26. 9. (PAT). Na wczorajszym ostatnim posiedzeniu 57-mej sesji Rady załatwiono szereg spraw mniejszej wagi, poczem przystąpiono do rozpatrzenia raportu Adattiego odnośnie do petycji mniejszości zarówno z niemieckiego jak polskiego G. Śląska. Wszystkie te raporty zostały bez dyskusji przyjęte przez Radę, która w ten sposób uznała za wystarczające wyjaśnienia rządu polskiego i niemieckiego, podane w związku z omawianymi sprawami.

Polsce pozostawia wiele do życzenia z przyczyn rozmaitych.

Jeżeli wskutek wojny ucierpiał w

znacznej mierze kapitał stały w Polsce, to jej następstwem było jeszcze silniejsze zniszczenie kapitałów obrotowych

kraju w okresie dwóch inflacji. Tą dekapitalizacją przedewszystkiem dotknięte zostało kupiectwo, które operuje przecież prawie wyłącznie kapitałami obrotowymi. Niedosć na tem; państwowa polityka gospodarcza, tkwiąca jeszcze w dawno już na zachodzie porzucenych pojęciach o nieprodukcyjności handlu i w wielu swych przejawach utrudniająca celowo narastanie kapitałów prywatnych, które stosunkowo najszybciej wytwarzają się w handlu, tamowała normalny, zdrowy rozwój kupiectwa przez krzywdzący je i niesłychanie uciążliwy system podatkowy, przez przejmowanie różnych funkcji handlowych przez państwo (monopole, rezerwy zbożowe), przez popieranie daleko idącej kartelizacji przemysłowej, przez ustalanie cen maksymalnych, zwalczanie lichwy towarowej, przyczem pojęcie tej lichwy było gospodarczo mylnie postawione.

W tem zestawieniu nie wyczerpalimy jeszcze wszystkich błędów polityki państwowej w stosunku do handlu; wynikały one z jednej strony z braku zrozumienia roli handlu w nowoczesnym gospodarstwie społecznym, z drugiej zaś z zasadniczej „ideowej” niechęci do handlu prywatnego pryzmatu obozu etatystów, którzy tak wyraźnie piętno wycisnęli na posunięciach polityki gospodarczej ostatnich trzech lat.

Tem się tłumaczy, że sformułowane oddawna, teoretycznie i praktycznie znakomicie uzasadnione postulaty kupieckie nie znajdują dostatecznego posłuchu i zrozumienia w kołach rządowych, jakkolwiek każdy miesiąc zwłoki wyrządza nie tylko bezpośrednio dotkniętym sferom kupieckim, ale i całemu gospodarstwu narodowemu poważną szkodę.

Jutrzejszy ogólnopolski zjazd kupiectwa niewątpliwie da wyraz bólowi i potrzebom, jakie odczuwa handel polski, traktowany po macoszemu przez państwo, i silnie podkreśli, że nie wolno w odrodzonej Polsce popełniać fatalnych błędów przeszłości.

Zjazdowi, którego program podajemy na innym miejscu, składamy serdeczne życzenia pomyślnych i owocnych obrad.

Sytuacja polityczna

Warszawa, 26. 9. (Tel. wł.) Na wczorajszym posiedzeniu C. K. W. P. P. S. zaczynała się ostra dyskusja między oportunistami a opozycjonistami. Atakowano postać Niedziałkowskiego, że jako kierownik klubu parlamentarnego nie uczynił żadnych kroków w kierunku zwołania nadzwyczajnej sesji sejmowej, że odegrał także osobliwą rolę w nawiązaniu kontaktu między marszałkiem Sejmu a Belwederem. Nie jest wykluczona zmiana personalna w składzie prezydium klubu.

Warszawa, 26. 9. (AW). Dziś odbędzie się posiedzenie poselskiego i senackiego klubu żydowskiego. Na porządku obrad znajduje się sprawa wyboru prezesa Koła. Również poruszana będzie sprawa pominięcia przedstawicieli niektórych mniejszości narodowych przy zwoływaniu konferencji u pulk. Ślaska. Poza tem klub rozważa obecną sytuację polityczną

Budżetowanie

W wystąpieniu ostatnim ministra spraw wojskowych Piłsudskiego znajdują się wywody dotyczące budżetowania mianowicie trzy uwagi, z których jedna jest istotną i niebezpieczną. Nieistotne wydaje się twierdzenie następujące:

„Chciałbym zwrócić się do pp. posłów, zaproszonych na konferencję, aby może zechcieli znaleźć w swoim rozkładzie zajęć choć jeden mały kącik, w którym rzeczowo można byłoby przeprowadzić dyskusję nad tym ważnym problemem, jak budżetowa nie państwa. Zdaniem bowiem moim najbardziej skutecznym kompromitują Polskę pp. posłowie sejmowi, utwierdzając świat cały w powszechnym doniedawna przekonaniu, że Polacy nie są zdolni jako naród do rządzenia sobą i że prowadzą zaraz nie co innego jak Polnische Wirtschaft, czyniąc t. zw. Saisonstaat”.

Sprawa naszego budżetowania nie dobiegła końca swego rozwoju i jak wszystko na świecie, ma przed sobą jeszcze znaczne potrzeby i możliwości udoskonalenia. Ale nie leżała ona do tychczas odlogiem i nie była pozabawiona kącika dla rzeczowego załatwiania. Na stworzenie „akięgoś stanu rzeczy” jaki jest dzisiaj, a nieskończenie lepszego od tego, z czym się zaczynało życie państwowe, składała się poważna praca drobnych znawców rzeczy, czyli jako ministrów lub podsekretarzy stanu, czy to jako przewodniczących i sprawozdawców generalnych, jak pp. Głębicki, Michalski, Wł. Grabski, Zdzichowski, Klarner, Czechowicz, Weinfeld, Rybarski, Zaczek, Grodyński, Rymar, Byrka, Krzyżanowski, oraz długoletnich członków komisji budżetowej, spośród których dla przykładu wymienić można z dwu stron Izby ks. Czetwertyńskiego i p. Diamanda. Jest to spory szmat pracy, trwalszej, niż różne demagogie, które się nieuchronnie i do niej przypląwały. Zupełnie śmiało powiedzieć można, że nie prace budżetowe polskie rzucały zle światło na nasze życie państwowe, ale zupełnie inne zjawiska i wysiłki, których znowu nawet wymienić nie trzeba bo są znane.

Również mniejszego znaczenia jest twierdzenie o

„niemożliwości budżetowania każdej funkcji państwowej tą samą zupełnie metodą, gdyż wtedy budżet nie odpowiada najzupełniej treści pracy i nie daje możliwości zorientowania się w kierunku pracy każdego z ministrów. Prowadząc mini-

sterjum spraw wojskowych, które zabiera prawie trzecią część naszego budżetu, przekonywałem się stale, że gdy sam chcę mieć swoją orientację, muszę odrzucić na bok całą książkę i przerabiać budżet na nowo. Sekretem bowiem naszego budżetowania jest nie co innego, jak że przystosowany on jest jedynie do pracy urzędniczej, nie do pracy państwowej i treści pracy ministrów”.

Zarzut ten jest niedość uchwytny i niedość zrozumiały. Technika budżetowania nie jest dzisiaj niczym wymysłem osobistym, ale wynikiem powolnych doświadczeń i ulepszeń. Być może, że układ, który komuś ośobiście wydawałby się lepszy, dla innych byłby właśnie mniej jasny. Zresztą w tym względzie ulepszenia odbywają się i są pożądane.

Ważne natomiast swą treścią jest zdanie następujące:

„Poza tem poruszyć miałem kwestję zupełnie nową, związaną z tak zw. przemianami luzami budżetowymi w budżetach każdego z ministrów. Bez bowiem takich luzów śmieszny etatyzm budżetowy daje w swoim wyniku prawie niemożliwość przeprowadzenia zmian w zarządzie praktycznym państwa. Jednym ze stałych punktów porządku dziennego Rady Ministrów jest żądanie zmian punktów budżetowych na inne, powiększenie jednych i w połączeniu z tem zmniejszenie innych. Budżetowy system polski, niedopuszczający luzów budżetowych, jest najbardziej skuteczną i najbardziej zarazem nonsensowną zaporą dla wszelkiego postępu”.

To już są nie przelewki. Albo jest budżet, albo nie ma budżetu. To, co się nazywa budżetem w nauce i w życiu państwowym, ma swe cechy, dla których istnieją określenia m. in. zupełności i jasności jako niezbędne. Znaczy to, że taka a taka suma wolno i trzeba wydać na taki a taki określony cel, bez żadnych zmian. Inaczej nie ma granic dowolności i, krótko mówiąc, nie ma budżetu.

Istnienie zaś dokładnego budżetu nie jest złościwością, ale niezbędną potrzebą życia. Jest to podstawa płacenia podatków przez ludność, która chce i musi wiedzieć co ma płacić i na co ma płacić. Jest to też pierwszy warunek wszelkiego kredytu zagranicznego — Wprowadzanie uzów w fundamencie nie daloby nam niczego dobrego.

St. Stroński.

W sprawie ogólnopolskiego zjazdu kupiectwa

Chcąc uniknąć wszelkiego rodzaju trudności, które spowodowane są masowym zgłaszaniem się w dniu Zjazdu po legitymację udziału w zjeździe, kupony na raut, zniżki do teatrów oraz kwatery, Związek Towarzystw Kupieckich uprasza wszystkich pp. Kupców, ażeby zechcieli wszystkie te formalności załatwić do dnia 26 bm. włącznie i nie zostawiali tych spraw na ostatni moment w czasie trwania obrad.

Mając przekonanie, że kupiectwo doceni należyte dążenie Związku do utrzymania możliwie najdalej posuniętego porządku, Związek prosi wszystkich zainteresowanych, by sprawy formalne związane z udziałem w Zjeździe załatwić zechcieli w biurze Związku, Poczta 31 już do dnia 26 bm. włącznie.

Związek przy okazji zaznacza, że zainteresowanie Zjazdem jest bardzo wielkie, z wszystkich prawie miast polskich awizowany jest przyjazd kupiectwa, stąd też liczyć się należy, że ta Zjazd jak uroczystość z nim związana, będą na serio interesujące i zgrupują całą poważnie myślącą polskie kupiectwo.

Milem zakończeniem pierwszego dnia Zjazdu Kupiectwa Polskiego będzie raut, który odbędzie się dnia 27 bm. o godz. 21-iej w Domu Rzemieślniczym, ul. Fr. Ratajczaka, róg Wałów Zygmunta Starego. Nie wątpimy, że kupiectwo poznańskie ze względu na liczny i dziwny sfer kupieckich z wszystkich stron Polski tłumnie wraz z paniami swemi przybędzie na raut. Bilety nabyć można w Związku Towarzystw Kupieckich, Poczta 31.

W ostatniej chwili komitet organizacyjny Zjazdu zwraca się do wszystkich Kupców - Polaków, by przez liczny udział osobisty w uroczystościach zadokumentowali swą ideową i faktyczną przynależność do organizacji. Ma to tem większe znaczenie na zewnątrz, ponieważ na zjazd przybywają przedstawiciele rządu i władz

Program ogólnopolskiego zjazdu kupiectwa

27 września:

I. Godz. 10: Pierwsze plenarne zebranie.

1) Zagajenie przez prezesa rady naczelnej p. Bogusława Hersego.

2) Ukonstytuowanie Prezydium Zjazdu.

3) Referat Dyrektora Naczelnej Rady Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego p. Józefa Jakubowskiego pod tyt.: „Handel w Polsce”.

4) Referat rady prawnej Naczelnej Rady Zrzeszeń Kupiectwa Polskiego p. prof. Adama Chelmońskiego pod tyt.: „O potrzebie reformy prawa handlowego”.

5) Referat Dyrektora Związku Tow. Kupieckich w Poznaniu p. Brunona Sikorskiego pod tyt.: „Handel a karatele”.

6) Referat Dyrektora Związku Towarzystw Kupieckich w Katowicach p. Dr. Chorażego pod tyt.: „Modernizacja handlu”.

II. Godz. 16: Posiedzenie komisji wyłonionych w przedpołudniowych obradach.

III. Godz. 21: Raut z paniami (strój wieczorowy).

28 września:

I. Godz. 10: Obrady branżowe kupiectwa włókienniczego, zbożowego, winno - kolonialnego, branży żelaznej i skór.

II. Godz. 16: Drugie plenarne zebranie:

1) Wysłuchanie sprawozdań z komisji.

2) Wysłuchanie sprawozdań z obrad branżowych.

3) Przyjęcie uchwał i rezolucyj.

4) Zamknięcie Zjazdu.

Zjazd odbędzie się w salach Domu Rzemieślniczego przy ul. Fr. Ratajczaka.

W niedzielę, dnia 29 września 1929 roku o godz. 12 w poł. odbędzie się w sali kina „Słońce” (wejście od ul. Ratajczaka)

Wielkie zebranie przedwyborcze

organizowane przez komitet

Narodowego Obozu Gospodarczego

Przemawiać będą czołowi kandydaci listy nr. 10.

Karty wstępu otrzymać można w biurze komitetu Narodowego Obozu Gospodarczego przy ul. św. Marcin 65, wejście z podwórza na lewo w godzinach od 10 do 3 i od 6 do 8 wieczorem.

Przeciw żydowskim bluźnierstwom

Wielkie zebranie narodowe w Łodzi

W niedzielę, dnia 22 września r. b. o godz. 5-tej popołudniu odbyło się w Łodzi przy ul. Żeromskiego nr. 74-76 wielkie zebranie, zwołane przez Stronnictwo Narodowe i Młodych Obozu Wielkiej Polski.

Wypelniona po brzegi wielka sala świadczyła najwymowniej o stałe wzrastającym zainteresowaniu szerokich warstw społeczeństwa łódzkiego rozumną i konsekwentną polityką obozu narodowego.

Imieniem Zarządu Wojewódzkiego Stronnictwa Narodowego zebranie otworzył b. wicewojewoda p. Władysław Łyszkowski, przedstawiając zebranym obecny stan prac organizacyjnych, jak również zaznajamiając ich z wytycznymi na najbliższy okres jesienny i zimowy.

Następnie p. poseł Dzierżawski zobrazował wyczerpująco obecną sytuację polityczną Państwa, przedstawiając przed oczyma zebranych istotny obraz obecnych stosunków.

Punktem kulminacyjnym zebrania było przemówienie kierownika Wojewódzkiego Wydziału Młodych Obozu Wielkiej Polski p. Wincentego Chadzińskiego, który w referacie swym, jako naoczny świadek, przedstawił przebieg ostatnich wystąpień bluźnierczych przeciwko religii katolickiej na terenie miasta Łodzi i wyraził ubolewanie z powodu zbytnej pobłażliwości i bierności społeczeństwa katolickiego.

Wśród ogólnego najwyższego oburzenia i zdecydowanej postawy, przyjęto następującą rezolucję:

„My, uczestnicy wielkiego zebrania, zwołanego przez Młodych Obozu Wielkiej Polski i Stronnictwo Narodowe, zgromadzeni w dniu 22-go września 1929 r. o godz. 5-tej po południu w Łodzi w lokalu przy ul. Żeromskiego 74-76, stwierdzamy, że zgodnie z zeznaniami świadków, w dniu 25-go sierpnia 1929 r. na odczytanie niejakiego Hanemana zorganizowanym przez Stowarzyszenie Wolnej Myśli w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej nr. 83, prelegent Haneman dopuścił się niebывалых bluźnierstw przeciwko Bogu i Wierze naszej świętej katolickiej, a mianowicie głosił publicznie, że Chrystus został powieszony; że moralność katolicka prowadziła i prowadzi ludzi tylko do więzienia; że etyka chrześcijańska jest etyką przestępców i t. p..

„wobec tego my, uczestnicy zebrania, wstrząśnięci do głębi tą bezczelną prowokacją uczuć religijnych społeczeństwa katolickiego, widząc powszechne wzburzenie, które w konsekwencji doprowadzić może do groźnej w skutkach samoobrony przeciw wrogom i bluźniercom religii katolickiej zwracamy się do p. ministra sprawiedliwości i p. ministra spraw wewnętrznych z żądaniem:

„wytoczenia procesu i jak najsurowszego ukarania bluźniercy; niedopuszczenia do ponownych tego rodzaju zebrania; wreszcie jak najszybszego zlikwidowania Stowarzyszenia Wolnej Myśli w Łodzi

„Zebrani ślubują, że w obronie religii katolickiej — w każdej chwili poniosą wszelkie ofiary z mienia i życia. Tak nam dopomóż Bóg!”

Po uchwaleniu rezolucji zebrani postanowili wyrazić całkowite zaufanie klubowi parlamentarnemu Stronnictwa Narodowego i wezwali do wytrwania w dotychczasowym stanowisku, aż do zwycięstwa idei narodowej.

Po odśpiewaniu „Roty” zebranie zamknęło.

Instruktor „Strzelca” pragnie walczyć w obronie żydów

Żydowskie pismo „Nasz Przegląd”, przynosi taką notatkę:

„Instruktor „Strzelca” w Baranowiczach, b. podoficer armii polskiej, pragnie walczyć w obronie izraelu żydowskiego w Palestynie. (Korespondencja z Baranowicz).

„Zarząd T-wa „Makabi”, w Baranowiczach, otrzymał list od instruktora Związku Strzeleckiego w Baranowiczach, p. Romana Muszczaka, w którym p. Muszczak m. in. pisze: „Mając na względzie niepodległość narodu, pragnę się poświęcić dla narodu żydowskiego. Jestem w każdej chwili gotów, wyjechać razem z wami do Palestyny, walczyć o wolność z tymi, którzy walczyli z nami o wolność Rzeczypospolitej Polskiej. Jako były podoficer armii polskiej i instruktor Związku Strzeleckiego, mógłbym być bardzo cenny i potrzebny w szeregach. To też proszę wcielić do szeregów tych, którzy gotowi złożyć w ofierze za wolność swoje życie. Cześć! R. Muszczak”.

„Zarząd T-wa „Makabi” wystosował list do p. Muszczaka, dziękując za szczerą intencję pomocy dla narodu żydowskiego. Zarząd wyraża żal, że nie może zadośćuczynić prośbie p. Muszczaka”.

Czyn Muszczaka niech ocenia sami czytelnicy. My tylko zwracamy uwagę na ideologię i wychowanie „Strzelca”, którego instruktorem może być taki Muszczak.

Z naszej marynarki wojennej

Warszawa 26. 9. (AW) Komandor Świrski szef marynarki wojennej wyjechał z Warszawy do Gdyni, celem przeprowadzenia inspekcji w podległych mu oddziałach marynarki wojennej.

Stosunki handlowe z Sowietami

Warszawa, 26. 9. (Tel. wł.) — Przedstawicielstwo handlowe Z. S. S. R. ofiarowało polskim organizacjom rolniczym sprzedaż większych transportów roślin strączkowych po tanich cenach, ale ze względu na nadmiar tych artykułów oferta została odrzucona.

EAU DE COLOGNE „L'ÉLEPHANT”

orzeźwiająca 80% woda kolonialna, niezbędna na balu, w podróży i po zawodach sportowych.

J. Szach, Warszawa. Tw 486

Na skutek rozporządzenia Władz ogłoszonego w Dzienniku Ustaw z dnia 31 lipca 1929 roku, każdy autobus, prócz innych środków ochronnych, winien posiadać

GASNICĘ SAMOCHODOWĄ.

Najskuteczniej zabezpiecza samochód od pożaru gaśnica

„KNOCK-OUT”

zastosowana przez Warszawską Straż Ogniową oraz przez lotnictwo wojskowe i prywatne (Departament Aeronautyki, M. S. Wojsk., Linje Lotnicze „LOT”, T wo Autobusowe „MAS” i wiele innych).

Gaśnice pianowe ręczne i kołowe. Gaśnice ze specjalnym płynem K. O. Gaśnice do samochodów i samolotów. Aparaty i instalacje stałe Moto-pompy i Auto-pompy. — Agenci i akwizytorzy poszukiwani.

„Polski Knock-Out”, Warszawa, Trebacka 13, telefon 322-85.

Oddział w Poznaniu, Górna Wilda 22, tel. 20-89.

aw 4696

Prezydent Rzplitej na kresach wschodnich

Wilno, 26. 9. (Tel. wł.) Wczoraj wieczorem o godz. 8 przyjechał Prezydent Rzplitej samochodem do Wilna, które uroczystie i wspaniale przystroiło swe stare mury na powitanie głowy Państwa. U zewnętrznych murów Ostrej Bramy powitany przez prez. miasta Folejewskiego wszedł p. Prezydent do kaplicy ostrobramskiej, gdzie powitał go ks. arcybiskup Jalbryzkowski w imieniu ludności katolickiej Wilna i archidiecezji wileńskiej, składając p. Prezydentowi hołd i zanosząc za przyczyną Matki Boskiej Ostrobramskiej modły do stwórcy o

pomyślność Najjaśniejszej Rzplitej i jej Prezydenta. Wyszedszy z kaplicy p. Prezydent w towarzystwie wojewody Raczkiewicza odjechał do pałacu reprezentacyjnego, w którym zamieszkał. O godz. 21-szej pp. Raczkiewiczowie podejmowali p. Prezydenta obiadem w ścisłym gronie w apartamentach prywatnych. O godz. 22,30 p. Prezydent w towarzystwie wojewody udał się na zebranie koleżeńskie członków zjazdu przyrodników i lekarzy, który dziś rozpoczyna tu swe obrady.

Nowy premier Litwy o Polsce

Warszawa, 26. 9. (Tel. wł.) Nowy premier litewski w rozmowie z dziennikarzami wyraził się, że naczelnym zadaniem litewskiej polityki zagranicznej pozostanie nadal sprawa stosunków z Polską, które nie mogą ulec żadnej zmianie i kurs polityki zagranicznej litewskiej pozostanie ten sam. Polepszenie stosunków z Polską tamuje fakt popierania przez Polskę politycznej emigracji litewskiej, czego dowodem jest ostatnia sprawa Pleczajtisa.

Berlin, 26. 9. (PAT) Voss. Ztg. w depeszy z Kowna podaje wiadomość dziennika „Ritas“, według której na stanowisko min. spraw zagr. Litwy

mianowany ma być obecny poseł litewski w Berlinie Sidikauskas. W drugim rządzie wymienia dziennik kowieński jako kandydata na to stanowisko posła litewskiego w Paryżu Klimasa. Woldemaras, który wczoraj pożegnał się z urzędnikami resortów, podlegających mu dotychczas, ma wyjechać na dłuższy pobyt do Włoch. Min. spraw wewn. Musteikis wszczął energiczne kroki przeciwko organizacji faszystowskiej „Żelazny Wilk“, popierającej Woldemarasa. W myśl rozporządzenia ministerjalnego urzędnikom państwowym zabroniono należenia do tej organizacji, nad którą władze roztoczyły czujny nadzór.

Sprawa sojuszu francusko-niemieckiego

Oświadczenie posła Reynaud'a

Paryż, 26. 9. (AW). Deputowany Reynaud, znany z afery rokowań z Rechtbergiem, wyruszy z Nowego Jorku do Francji dnia 4 października celem wyjaśnienia sytuacji. Tymczasem Reynaud przesyła depeszę, iż w czasie swojej podróży naukowej po Niemczech był w Berlinie przyjęty przez

Stresemanna oraz odbył szereg rozmów z przywódcami partji.

Rechtberg namawiał Reynauda, aby ten odbył konferencję z gen. Lippe. Reynaud nie przywiązywał do tych rozmów żadnego większego znaczenia.

Przesilenie gabinetowe w Austrii

Nowy gabinet utworzy przypuszczalnie prez. policji Schober

Wiedeń, 26. 9. (PAT.). Dymisja gabinetu Streeruwitza przyszła niespodziewanie wczoraj o godz. 19. Jeszcze w południe sądzono, że pogłoski o przesileniu nie sprawdzą się. Popołudniu obradowało Stronnictwo Zw. Chłop. przyczem ujawniło się, że znaczna część tego klubu jest przeciwna kanclerzowi Streeruwitzowi zarzucając mu, iż nie posiada dostatecznego autorytetu, aby przeprowadzić w parlamencie reformę konstytucji. W tych warunkach postanowił kanclerz Streeruwitz podać się do dymisji i zaproponował, jako swego następcę byłego kanclerza, a obecnie prezidenta policji

Schobera. Wszystkie stronnictwa większości uznały słuszność powodu, który skłonił kanclerza do dymisji i zaakceptowały jego propozycję co do następcy. Przedstawiciele stronnictw większościowych udali się do prezidenta policji Schobera, który poprosił o czas do namysłu do dzisiaj. Na dziś zwołane zostało posiedzenie komisji głównej Rady Narodowej, która poweźmie decyzję co do osoby przyszłego kanclerza. Prezydent republiki Niklas powierzył kanclerzowi Streeruwitzowi tymczasowe załatwianie agend rządowych.

Piłsudski nie zobaczy P. W. K.

Warszawa, 26. 9. (Tel. wł.). Minister spraw wojskowych marsz. Piłsudski zaniechał ostatecznie zamiaru podróży do Poznania na Powszechną Wystawę Krajową.

Pułkownicy rządzą

Warszawa, 26. 9. (Tel. wł.). „Robotnik“ donosi, że dyrektor departamentu samorządów w ministerstwie spraw wewnętrznych, Jan Strzelecki, powołany na to stanowisko już za czasów sanacji, został usunięty z zajmowanego stanowiska. Niewątpliwie stało się to pod wpływem pułkowników.

Trzymiliardowy budżet

Warszawa, 26. 9. (Tel. wł.). W ministerjum skarbu ustalona jest obecnie globalna cyfra preliminarzy budżetu na rok 1930/31. Wysokość nowego budżetu wynosi 2 miljardy 930—940 milionów. Pierwsze preliminarze będą przesłane do rady ministrów w październiku. Na 15 proc. dodatku do uposażeń urzędniczych przewidziano w projektach preliminarzy przyszłorocznych 130 milionów zł.

Umowa z Szwecją

Warszawa, 26. 9. (AW) W Min. Sprawiedliwości od tygodnia toczyły się rokowania w sprawie zawarcia umowy ze Szwecją o wzajemne wyda-

twem swoich przyjaciół przesłał kwotę 4 tys. złotych na pokrycie sprzeczonych długów.

Podróże naszych statków szkolnych

Warszawa, 26. 9. (AW.). Powrócił do Gdyni z podróży do Finlandji O. R. P. „Iskra“, która w tym roku nie opuści już portu gdynńskiego. Natomiast według informacji otrzymanych przez Agencję Wschodnią O. R. P. „Wilja“, która w danej chwili znajduje się w porcie, uda się w połowie października w podróż ćwiczebną do jednego z portów francuskich.

Rozwiązanie związków katol. młodzieży w Italji

Warszawa, 26. 9. (Tel. wł.). Z Rzymu nadchodzi wiadomość, że władze administracyjne prowincji Como rozwiązały tamtejsze związki młodzieży katolickiej za to, że ich przewodniczący wyrażali się nieprzychylnie o święceniu daty 20 września jako święta narodowego.

Zbliżenie rumuńsko-bułgarskie

Praga, 26. 9. (PAT) Jak donoszą z Bukaresztu, w krótkim czasie dojdzie do zaręczyn króla bułgarskiego Borysa z księżniczką bułgarską Ileaną. Bukareszteński „Adverul“ opatruje tę wiadomość komentarzem, według którego byłby to zawód dla wszystkich tych czynników politycznych, które spodziewały się wciągnąć Bułgarię w orbitę wpływów, nieprzychylnych dla Małej Ententy.

Program pobytu Mac Donalda w Ameryce

Waszyngton, 26. 9. (PAT.). Program pobytu premiera Mac Donalda w Waszyngtonie przewiduje, że spędzi on wraz ze swą córką trzy dni w Białym Domu, poczynając od 5 października, poczem w dniu 10 października będzie gościem ambasady angielskiej. Premier i jego córka obecni będą na posiedzeniu kongresu i wezmą udział w całym szeregu zorganizowanych dla nich bankietów. Małżonka prezydenta Hoovera wyda na ich cześć obiad. Goście angielscy udadzą się także do Mount Vernon, aby złożyć wieniec na grobie Jerzego Waszyngtona i odwiedzą cmentarz narodowy w Arlington, gdzie złożą wieniec na grobie Nieznanego Żołnierza.

Krwawe wybory w Meksyku

Meksyk, 26. 9. (PAT) Według doniesień prasy, w związku z wyborami władz municypalnych stanu Meksyk, w miejscowościach Jalapa i Vera Cruz doszło do krwawych zamieszek, w ciągu których 130 osób zostało zabitych, zaś kilkaset odniosło rany. W Vera Cruz zabity został m. in. siostrzeniec kandydata na prezydenta, Ortiz Rubio.

Echa zamordowania ś. p. Dolaty

W związku z ohydny morderstwem popełnionem przedwczoraj wieczorem pod Kobylepolem na osobie posterunkowego p. Michała Dolaty ze Swarzędza, władze prowadzą dalsze dochodzenia na miejscu zbrodni.

Dziś rano odbyła się sekcja sądowa zwłok. (k)

Sensacyjna kradzież brylantów

Władze śledcze zajmują się od dwu dni śledztwem w celu wyświeetlenia sensacyjnej kradzieży biżuterji skradzionych p. Bolesławie Ciążyńskiej, zamieszkałej w majątności Grabie w powiecie jarocińskim.

Pani Ciążyńska bawiła w tych dniach w Poznaniu, w towarzystwie swej córki p. Laurentowskiej i zamieszkała w hotelu „Continental“. Po powrocie do domu, pani C. zauważyła brak broszki platynowej wartości około 20 tys. zł., wysadzonej wokół 30 brylantami i dużym brylantem w środku. W walizce pozostały jednak inne biżuterje, złożone obok zaginionej broszki.

Powiadomione o kradzieży władze prowadzą śledztwo, co sprawia pewne trudności, gdyż nie można ustalić czasu i miejsca dokonania kradzieży. (k)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie i w Gdańsku na Warszawę 8,88 3/4 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu płacił dziś za 100 mkn. w dewizach — 211,91 zł, gotówką — 211,56 zł; za 100 guld. gd. w dewizach — 172,60 zł, gotówką — 172,26 zł.

Poznańska Gielda Pienięzna

Poznań, 26 września 1929. Dzisiejsza giełda miała przebieg spokojny i obroty były ograniczone.

Z papierów procent. wzgl. lokacyjnych wzmocniła się lekko 5 proc. pożycz. za którą płacono 49 proc., natomiast pożycz. inwestycyjna oddawano po 118.—. Silnej wyżki doznały 6 proc. listy żytnie, które z powodu braku materiału osiągnęły kurs 24,90 (za 1 ctr. mtr.) i pozostały po tym kursie jeszcze w oddaniu, zaś lekko osłabiły się 8 proc. listy dolarowe ziemskie, któremi robiono transakcje po 93,50 proc. (przy dewizie 8,90).

Z akcyj bankowych handlowano w mniejszych ilościach, niekwalifikujących się do notowania Bank Związku po 78,50 i Bank Polski po 171.— a z akcyj przemysłowych oddawano Goplanę po 10.— i robiono transakcje R. Mayem po 96,50. Mniejszą ilość Cegielskiego handlowano dziś po 40.— bez kursu.

Cedula urzędowa z dnia 26 września 1929 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu)
5% Pożyczka konwersyjna 49% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt.
93,50% +

(Kurs w złotych)
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 24,90 O.
4% Prem. Pożyczka Inwestycyjna 118.— O.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Gopłana I—II em. zł. 10.— O.
Dr. Roman May I em. zł. 96,50 +
Tendencja: Spokojna.

Giełda warszawska

dnia 26 września 1929 r.

Waluty Gotówka

Dol Stan Zjedn tr 8,88 sp 8,90 kup 8,86

Dewizy:

Belgia	tr. 000,00 sp. 000,00 kup. 000,00
London	043,80 - 043,41 - 043,19
Parvz	084,98 - 085,02 - 084,84
Praga	026,41 - 026,47 - 026,35
Szwajcaria	172,01 - 172,43 - 171,57
Wiedeń	125,41 - 125,72 - 125,10

Papiery państwowe i obligacje:

4% pożycz. inwest.	000,00 118,75 118,50
5% pożycz. premj. dol.	000,00 000,00 061,00
5% pożycz. konv.	000,00 000,00 049,75
10% pożycz. kol.	000,00 000,00 102,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	169,00—170,00
Bank Zachodni	000,00—070,50
Bank Zw. Sp. Zarobk.	000,00—078,50
Spieś	000,00—135,00
Cegielski	000,00—078,00
Lilpop	000,00—028,50
Modrzejów	021,50—021,00
Ostrowieckie zakłady	000,00—084,50
Starachowice	025,00—024,50
Zieleniewski	000,00—080,00
Haberbusch	000,00—230,00

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg reszta za 100 kg

Berlin, dnia 26 września 1929

Pszonica march od st. zał 23,00—225,00

Tendencja bardzo mocna.

Zyto march od st. zał 179,00—181,50

Owies march od st. zał 165,0—175,00

Tendencja mocna.

Iczmień trawowy 200,00—220,00

Tendencja spokojna.

Iczmień past i przemysł 170,00—186,00

Tendencja spokojna.

Rukurwiza loco Berlin 207,00—208,00

Tendencja stała.

Maka psz. nna 28,00—33,50

Tendencja spokojna.

Maka żytnia 24,50—27,25

Tendencja lekko wzmocniona.

Ospa pszena 11,60—12,25

Tendencja spokojna.

Ospa żytnia 10,80—11,25

Tendencja spokojna.

Groch Victoria 36,00—45,00

Groch dr. jad. 28,00—33,00

Groch past 21,00—22,00

Makuchy rzepakowe 18,50—19,00

Makuchy niane 24,30—24,60

Wtłoki suche 12,30—12,60

Srut Soja 20,00—20,60

Platki ziemniaczane 17,3—17,80

Ziemniaki jadalne białe 1,90—2,20

Ziemniaki jadalne czerwone 2,2—2,40

Ziemniaki jad. inne 20ta 2,50—2,70

Ziemniaki fabryczne w fg. 0,09—0,10

Ogólna tendencja mocna.

Tendencja dla żyta: Term. załad.: mocniejsza, dostawa: wzmocniona.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 26 września 1929.

Wyplaty na Warszawę 46,95—47,15

Noty wielkie. 46,90—47,30

Narady wybitnych finansistów

Praga, 26. 9. (PAT) Doradca finansowy przy rządzie polskim p. Charles Dewey oświadczył w wywiadzie z przedstawicielem „Prager Tageblattu”, że nie przybył do Pragi w misji specjalnej. P. Dewey był już w Pradze w czasie, gdy był ministrem finansów Stanów Zjednoczonych. Już wtedy dostrzegł on wielki rozwój gospodarczy Czechosłowacji.

U gubernatora Banku Narodowego Czeskiego p. Dewey spotkał dyrektora Banku Angielskiego Niemeyera oraz innych przedstawicieli sfer bankowych, z którymi omówił szereg zagad-

nień finansowych, poświęcając szczególną uwagę zagadnieniom współpracy banków emisyjnych. W dyskusji poruszono również sprawę kontaktu gospodarczego pomiędzy Polską a Czechosłowacją a także omawiano rezultaty konferencji haskiej i konsekwencje wprowadzenia w życie planu Younga. Kwestja zakresu działalności Międzynarodowego Banku Reparatyjnego była przełotnie dotknięta, nie jednak nie może być zdecydowana, zanim zbierze się komitet organizacyjny tego Banku.

Ludzie „sanacji” w Małopolsce wschodniej

Pos. B. B. S. w nauczycielstwie

Miedzy „Lwowskim Kurjerem Porannym”, pismem Stronnictwa Narodowego, a „Dziennikiem Lwowskim”, pismem B. B., doszło w tych dniach do dość gruntownego wyjaśnienia nieznanym stronom działalności p. posła Smulikowskiego, przewodniczącego grupy B. B. S. w Sejmie, której specjalnością jest nauczycielstwo.

Mianowicie do „Lw. Kurj. Por.” (nr. 469) nadesłano z kół nauczycielskich i z podpisem „były członek P. P. S., ale nie „Frak”, wiadomości o p. Smulikowskim tej treści:

„Poseł Smulikowski uchodził w opinii znacznego odłamu nauczycielstwa za jednego obrońcę interesów tego stanu...

„Sam nie odnosił żadnej korzyści osobistej!

„Bo czyż można nazwać korzyścią przeniesienie go... za karę ze Lwowa do Warszawy na nauczycielskiej posadzie w czasie piastowania mandatu nauczycielskiego? Czyż można nazwać korzyścią zamianowanie żony, nauczycielki szkoły powszechnej we Lwowie, nauczycielką żeńskiego seminarjum we Lwowie? Czyż można nazwać korzyścią przeniesienie p. Smulikowskiej z seminarjum żeńskiego do męskiego, gdy tam nie czuła się najlepiej, a z ulicy Potockiego wszakże bliżej na Nabelaka niż na ul. Sakramentek?

„To była bezinteresowność p. Sm., jak długo tkwił w P. P. S. Ale od czego ideowość p. Sm.? Pozostałe partje fraków, sieć czas przyskrznił do niej p. Sm., kierując się, jak zawsze bezinteresownością i niezależnością trybuna nauczycielskiego.

„Za to znów spotyka go kara. Na skutek wniesionego podania na podstawie konkursu Kuratorium Lwowskie mianuje p. Smulikowską dyrektorką szkoły im. św. Anny, chociaż z aplikacjami nie było wszystko w porządku. Syn zaś dostaje posadę nauczyciela szkoły powszechnej w Warszawie.

„Tak więc został rozbity dom rodzinny pp. Sm.: żona we Lwowie, syn i ojciec w Warszawie.

„P. Sm. bezinteresowny, wie o tem dobrze, że, aby otrzymać posadę kierowniczą z mieszkaniem w Warszawie, mimo przynależności do fraków, nie tak łatwo, natomiast dużo łatwiejsze jest przeniesienie na własną prośbę z posady kierowniczej we Lwowie na równorzędną w Warszawie. Tak więc stało się to, że Smulikowska zostaje w 18 roku służby, gdy jej koleżanki z nierównie lepszą aplikacją, wyższymi kwalifikacjami i znacznie większą liczbą lat służby zostały wbrew uchwale Rady Szkolnej Miejskiej zdyskwalifikowane przez Lwowskie Kuratorium na rzecz p. Smulikowskiej. Chodziło o to, aby p. Smulikowska mogła bez trudu dostać posadę dyrektorki w Warszawie, do którego to stanowiska przywiązane jest czteropokojowe mieszkanie, by tym sposobem młodzieli rozdzielić małżeństwo pod wspólnym dachem.

„PP. Smulikowscy są bezinteresowni, przerzucenie się do B. B. S. było czysto ideowe. z ideowych pobudek zrezygnowała p. Smulikowska z poborów nauczycielki szkoły ćwiczeń seminarjum, aby dostać pobory z mieszkaniem dyrektorki w Warszawie.

„Z ideowych pobudek oboje piastowali dobrze płatne posady w b. N. K. N. za czasów wojny światowej, z ideowych pobudek był p. Smulikowski legionista, nie wachającym prochu, co nie przeszkadzało im równocześnie pobierać zasiłku z funduszu dla uchodź-

ców, z ideowych wreszcie pobudek należy do osławionej brygady.

„Wszystkiemu temu patronuje postanka Jaworska z B. B. Czy o tem wszystkim wie p. minister? Czy ci nauczyciele, którzy w p. Smulikowskim widzieli swego bezinteresownego trybuna, wiedzą o tem, jak na ich karach wyrósł dobrobyt p. Smulikowskiego?”

Próba wyjaśnień ze strony „Dzienn. Lwowskiego” była tylko potwierdzeniem wiadomości o losach nauczycielskiej rodziny.

Wzór działacza „sanacyjnego”.

Ostatni „Robotnik” (nr. 266) donosi: „Stanowiskiem komisarza okręgowego Związku Kas Chorych we Lwowie obdarzony został p. Szmaj (Schmal, dobrze znany na bruku lwowskim działacz sanacyjny.

„P. Szmaj ze sprawami ubezpieczeń społecznych nie ma, naturalnie nic wspólnego. Dotychczas główne jego zadanie polegało na rozbijaniu instytucji, niedogodnych z jakichkolwiek względów dla p. pułk. Sławka i najbliższych jego adiutantów; znana jest, naprzykład, rola p. Szmaj na ostatnim Zjeździe Związku Strzeleckiego; bezcelne mowy p. Szmaj przeciwko dr. Dłuskiemu i mjr. Kierzkowskiemu wywoływały na sali powszechne wybuchy oburzenia.

„P. Szmaj należał pono do Legionów, historia walk frontowych milczy wszakże o jego osobie. W okresie walk polsko-ukraińskich „służył” w wywiadzie; ta jego działalność „wywiadowcza” była... bardzo skomplikowana; powróćmy do niej jeszcze. Zato w roku 1924 czasopismo lwowskie „Sprawiedliwość” zamieściło fotografię listu, wystosowanego przez p. Szmaj do jednego z redaktorów ówczesnego narodowo-demokratycznego „Słowa Polskiego”; w liście tym p. Szmaj proponował (a pisał go na jesieni r. 1923) swoje usługi również... wywiadowcze, celem wskazania przywódcom narodowej demokracji osób „niebezpiecznych” z obozu, walczącego z gabinetem pp. Witosa i Korfanteo.

„Interesująca ta postać godnie będzie wykonywała funkcje „uzdrowień „w Związku lwowskim”.

„Jeden z wielu i to sławny, bardzo zasłużony, ten, który lżył gen. Sikorskiego, jako dowódcę okręgu, w bezprzykładowy sposób na zebraniach Zw. Strzeleckiego w tym okręgu.

Walka z Kościołem w Polsce

Delegatka kuratorium szkolnego występuje oficjalnie przeciw Kościołowi katolickiemu — Niesłychane wystąpienie na konferencji nauczycielskiej

W dniu 17 bm., jak donosi „Głos Lubelski”, w Konopnicy, pod Lublinem odbywała się konferencja rejonowa nauczycielstwa szkół powszechnych. W konferencji wziął również udział miejscowy proboszcz ks. Gintowt Dziewaltowski i inspektor szkolny na powiat lubelski p. Kaczorowski. Z ramienia kuratorium przybyła niejaka p. Szczawińska.

Po omówieniu spraw ściśle szkolnych i zawodowych przystąpiono do sprawy oświaty pozaszkolnej. I tu zdarzył się fakt, który rzucił osobiście światło na władze szkolne. Oficjalna delegatka kuratorium p. Szczawińska wygłosiła na temat oświaty pozaszkolnej referat, który wśród obecnych wywołał ogólną konsternację. Uderzyła przedewszystkiem w popularne i znane na gruncie lubelszczyzny i całej Polski katolickie Stowarzyszenia Młod-

dzieży Polskiej. Walka z temi katolickimi organizacjami młodzieży polskiej ma być jednym z najglówniejszych czynów nauczycielstwa w krzewieniu oświaty pozaszkolnej.

Jako argument do zwalczania tych organizacji oficjalna delegatka kuratorium uważa to, że organizacje te znajdują się pod wpływem Kościoła katolickiego, że młodzież prowadzi się w duchu katolickim, że młodzieży wciśka się paciorki do ręki i zachęca do przystępowania do sakramentów św., że są to organizacje księżowskie i pańskie, że młodzież w Stowarzyszeniach prowadzi się osobno żeńską i osobno męską, że nad młodzieżą czuwają patronaty.

A konkluzją tych wywodów było: zakładać Kola Młodzieży Wiejskiej (znane ze swego radykalizmu) i zamiast księży do nabożeństwa, zamiast prasy katolickiej, dać młodzieży pismo „Wici” organ młodzieży prawie że komunizującej.

Tak przemówiła oficjalna delegatka kuratorium szkolnego w Lublinie. P. insp. Kaczorowski był na sali i nie uważał za stosowne zareagować. Nauczycielstwo było skrupowane tem, że przecież jest to przedstawicielka władzy; pomimo to znalazła się jedna siła nauczycielska, która stanęła w obronie S. M. P. i zasad katolickich. Dopiero gdy podniosły się potem głosy protestu przeciw walce z religią, p. insp. Kaczorowski zamknął dyskusję, motywując tem, że zaszło tylko pewne nieporozumienie (!). Wśród nauczycielstwa, które naogół jest katolickie, powstała konsternacja.

Zwalcza się działalność, która wychowuje młodzież na dobrych, sumiennych i pożytecznych obywateli kraju, a zwalcza jedynie dlatego, że ta działalność oparta jest na niezachwianych zasadach nauki Chrystusowej. W Polsce katolickiej nie wolno być katolickimi!

Falszywe alarmy

Berlińska „Börsen - Zeitung”, a za nią inne pisma niemieckie podały w tych dniach sensacyjne telegramy z Gdańska o rzekomych zamiarach Polski owdarcia uściskiem Wisły (Polonisation der Weichselmündung) i utworzenia w Tczewie polskiego portu wojennego. W tym celu koryto Wisły miało być pogłębione od Tczewa do Schiewenhorstu na 7 — 8 metrów. „Börsen - Zeitung” donosi o jakichś tajemniczych posiedzeniach rady portowej, o rzekomych intrygach polskiego delegata z przewodniczącym rady, prezydentem De Loesem i o rzekomem pozyskaniu dla polskich planów delegatów gdańskich. Zabierczy plan Polski ma mieć na celu ujęcie Gdańska w rodzaj klamry: od zachodu przez „korytarz”, od wschodu przez dolny bieg Wisły odpowiednio zmilitaryzowany na odcinku Tczew — Schiewenhorst. od północy przez nową linię morską Schiewenhorst — Westerplatte — Gdynia.

Falszywe alarmy prasy berlińskiej dotknęły do żywego nawet senat gdański, który rozesłał prasie gdańskiej obszerny komunikat, zaprzeczający kategorycznie wszystkim wiadomościom o agresywnych machinacjach Polski. — Klamstwa te szkodzą przedewszystkiem samemu Gdańskowi i interesom gdańskiego portu.

Bezczelność żydów rośnie

Niesłychane zajście w Zakopanem

Z Zakopanego donoszą nam:

Zaszedł tu niesłychany fakt, świadczący o tem, do jakiego stopnia posuwa się zuchwałość Żydów, ośmielonych metodami, stosowanymi w stosunku do nich przez obecny system rządu.

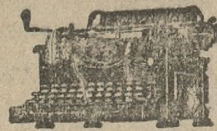
Kilka dni temu, przechodzili spokojnie ul. Krupówkami w kierunku poczty pp. Zbigniew Łukaczyński i Antoni Kasprzak z Poznania, rozmawiając na temat stosunków, panujących w Zakopanem. P. Łukaczyński zwracając się do swego towarzysza, zrobił uwagę, że byłoby dobrze, by Wielkopolanie zakładali sklepy w innych dzielnicach i że także Zakopane dobrze by na tem wyszło.

W tym momencie p. Łukaczyński zauważył, że Żydzi, idący za nimi, zaczęli dawać znaki innym Żydom, przechodzącym Krupówkami. W ciągu paru minut zebrał się tłum, który zaczął się odgrażać pod adresem pp. Łu-

kaczyńskiego i Kasprzaka. Jeden z beczelnych semitów, podający się za posta (?) Mojżesza Ber Karlinera, zaczął przemawiać do tłumu swych współwynawców, otaczających pp. Łukaczyńskiego i Kasprzaka przed pocztą i kawiarnią Trzaski, przyczem krzyczał, że „Poznaniacy wypowiadają im wojnę, że chcą tutaj zakładać sklepy i urządzać pogromy tak jak w Poznaniu, a potem rzezie na wzór Arabów”. Podburzony tłum Żydów zaczął wznosić okrzyki w rodzaju „bić tych psów poznańskich” itp., przybierając groźną postawę.

Dopiero pod ochroną policji pp. Łukaczyński i Kasprzak udali się na komendę policji, gdzie spisano protokół z tego niesłychanego zajścia.

Do czego my doprawdy dojdziemy, gdy rzeczy pójdą tym torem, co dotychczas?

ROYAL
TRADE MARK
ROYAL TYPEWRITER COMPANY, INC.

**NAJBARDZIEJ
UDOSKONALONA
AMERYKAŃSKA
MASZYNA DO PISANIA**

Upoważnione przedstawicielstwo

Przygodzki i Hampel

Poznań - Sew. Mielżyńskiego 21

Telefon 21-24.

nw 4081

Co się stanie z kluczem dóbr sartowickich?

Niedawno temu ogłosił „Monitor Poski”, że Komitet Likwidacyjny w Poznaniu uchwalił przejąć dobra ordynacji sartowickiej na Pomorzu na rzecz skarbu Państwa. Według obiegujących obecnie pogłosek sprawa ta bierze — jak nam ze Świecia telefonują — inny zupełnie obrót.

Wedle tych wersji ofiarował przebywający stale zagranicą właściciel ordynacji hr. Schwahnenfeld-Schwerin Sartowice z przyległościami Bankowi Rolnemu na sprzedaż, który w tej sprawie porozumiał się bezzwłocznie z ministerstwem. Dotychczasowy właściciel, składając ofertę sprzedaży, zastrzegł dla siebie jedynie ośrodek majątku głównego, t. j. Sartowice. Wszystkie inne obiekty, folwarki i lasy, obejmujące razem około 19 tys. mórg obszaru, nabyłby Bank Rolny na cele parcelacji, oddając lasy, wynoszące 9000 mórg, fiskusowi leśnemu. Jakiej ceny właściciel za swe dobra żąda, narazie nie wiadomo.

Oczekiwać należy, że miarodajne czynniki udziela wyjaśnień w sprawie dóbr sartowickich.

18 lat więzienia za kradzież 1 szylinga

London 26. 9. (AW) Sąd przysięgłych w Middlesex skazał na 18 lat więzienia niejakiego Artura Moor, który dostawczy się do lokalu szkoły skradł z dziecinnej skarbonki 1 szyling (2 zł 15 gr.).

Pw 10 887-62.481

Na sposoby biorą się...

„Wodociąg“ sp. rytusowy z „mokrej“ Kanady do „suchych“ Stanów Zjednoczonych

Nowy Jork, 26. 9. (AW). Policja celna dokonała sensacyjnego odkrycia na granicy kanadyjskiej przytapiąc dwie łodzie podwodne, które przewoziły przez rzekę Detroit alkohol z Kanady do Stanów Zjednoczonych. Obydwie łodzie zostały wykryte w ciągu jednej nocy. Stanowiły one własność doskonale zorganizowanej szajki kontrabandistów, której sztab główny

znajdował się na wyspie Sall. Kontrabandziści wybudowali korytarz podziemny łączący fermę z brzegiem rzeki, a w korytarzu wykańczali już budowę specjalnej rury, którą miał być pompowany alkohol z brzegu kanadyjskiego bezpośrednio na brzeg amerykański. „Wodociąg“ spirytusowy był prawie gotów do użytku.

Dokola wyborów do rad miejskich

Listy kandydatów w Środzie

Środa, we wrześniu
Jak już donosiliśmy, w Środzie zgłoszono obecnie 5 list kandydatów do rady miejskiej, podczas gdy przy poprzednich wyborach było ich trzy. Kto zna stosunki śródzkie, nie dziwi się temu. Są tu pewne jednostki, które za wszelką cenę dążą do tego, aby zgodę uniemożliwić, swej ambicji dogodzić, dostać się do rady miejskiej nie dla dobra gospodarki miejskiej, lecz dla własnego interesu. Inni znowu pragną dostać się na arenę miejską, aby po swojemu stosunki miasta „sanować“. Tak się zresztą intensywnie do tej pracy „sanacyjnej“ zabrali, że aż się rozbili na dwa obozy.

Komisja wyborcza uznała wszystkie listy za ważne.

Lista nr. 1 nosi nazwę listy Polskiego Bloku Demokratycznego. Jest to lista „sanacyjna“, wystawiona przez N. P. R. - Lewicę, z czołowym kandydatem malarzem Janem Malinowskim. Pokrewną jej listą jest lista nr. 5 Gospodarczego Zjednoczenia Pracy, wysunięta przez zwolenników dawnej „trzydziestki“. Nie ma ona u nas żadnych szans powodzenia. Czołowym jej kandydatem jest rektor Józef Mizgajski.

Listę nr. 2 — „Chrześcijańsko - Katolicko - Mieszczańskie Bloku Ludowo - Demokratycznego“ wystawił znany na tutejszym gruncie Władysław Śmiśniewicz; jest to jego osobista lista.

Lista nr. 3 to lista narodowa, nosząca miano Listy Narodowo - Gospodarczej.

Czołowym kandydatem tej listy jest znany obywatel śródzki p. Kazimierz Kubicki. Reszta kandydatów tej listy, to ogólnie znani i szanowani obywatele, którzy dają gwarancję, że będą pracowali dla dobra miasta, a nie będą się ubiegali o dostawę prac miejskich i płynące z nich korzyści ze szkodą dla miasta.

Lista nr. 3 Narodowo - Gospodarcza zawiera na czele następujące nazwiska: Kazimierz Kubicki, Wiktor Hologa, dr. Tadeusz Musiał, Stanisław Szmania, Franciszek Peterman, Franc. Foltynowicz, Aleksander Piasny, Stefan Palczewski, Stan. Łazarewicz, Teofil Szymanowski, Wład. Grześkowiak, Stan. Jackowski i Agnieszka Susicka. Na listę tę oddadzą swe głosy 6 października wszyscy narodowo czujący obywatele i obywatelki.

Lista nr. 4 nosi nazwę Listy Mieszczańskiej. Na czele jej stoi B. Kleczewski. Nie ma ona żadnych szans przy nadchodzących wyborach i wystawiona została tylko na skutek pewnych nieporozumień osobistych.

W Czarnkowie

Czarnków, we wrześniu
Zgłoszono tu następujące listy kandydatów:

Lista nr. 1 („Ciszakowców“) z Michałem Purgielem na czele;

lista nr. 2 z Franciszkiem Nowakiem na czele;

lista nr. 3 Obywatelska z Edmundem Dobkiem na czele.

Kandydatami listy nr. 3 są nadto: Klessa Ignacy, Tarnowski Adam, Stolzmann Aleksy, Nowak Jan, Ratajczak Paweł, Zieliński Kazimierz, Polus Stanisław, Skąpski Ignacy, Polarczyk Władysław, Maniszewski Ignacy, Bronikowski Wojciech, Mazurkiewicz Stefan, Bielazik Walenty, Górczyński Jan, Krenc Roman, Kurzawa Józef, Maciejewski Józef, Rydzy Wojciech, Skrzypczak Bolesław, Danielewski Aleksander, Bruks Bernard, Łazarewicz Józef, Zieliński Władysław, Geremek Marcin, Alkiewicz Franciszek.

Listy nr. 2 i 3 są zablokowane. Wybory odbędą się w niedzielę dn. 6 października. Komisja wyborcza składa się z pp.: Dobka jako przewodniczącego, Stolzmann, Polusa, Borkowskiego i Młodzianowskiego.

Pamiętaj! od dziś gra
EMIL JANNINGS

w wspaniałym dramacie p. t.

„INTRYGANT“

reżyserji

Ernesta Lubitscha

Przedstawienia o godz. 5, 7 i 9.

Proces b. podprokuratora M. Dembeckiego

Stosunki w prokuraturze

Św. prok. M. Krynicki w dalszym ciągu badania wyjaśnia sprawę wydanego przez siebie oskarżonemu upoważnienia do urzędu celnego w Zbąszyniu, stwierdzając, że zawierało ono zezwolenia na podjęcie gotówki. Zapytany, czy ginęły w prokuraturze akta i aserwaty — świadek zaznacza, że o ile sobie przypomina to były zdarzenia zniknięcia akt, ale czy aserwaty ginęły, tego nie wie. W nagłych wypadkach pilne sprawy przedłożone do podpisu czytał pobieżnie, zasadniczo zaś przeglądał dekrety zanim je zaaprobował.

„Oskarżony Dembecki — mówi świadek — cieszył się w prokuraturze dobrą opinią i darzono go zaufaniem.

Mec. Szurlej. Czy prokuratorzy mieli ograniczony zakres działania, czy też wynikało to z toku urzędowania?

Św. prok. Krynicki. Zastrzegam się tam, gdzie trzeba było wyrażać opinię.

Zkolei przesłuchano św. Maciaszka, który zasadniczo do sprawy nie ciekawego nie wniósł.

Jak ekspedjowano listy

Św. Adam Ceglewski, wówczas woźny, mówi, że z polecenia poszczególnych działów chodził do sądu powiatowego po pieniądze. Czy również osk. Dembecki posyłał go, tego sobie nie przypomina. Zapytany, czy lakował koperty pieniężne — nie zaprzecza, ale nie lakował koperty przeznaczonej do kancelarii cywilnej p. Prezydenta Rzpltej, jak również nie przechodziły przez jego ręce guldeny holenderskie.

Mec. Szurlej. Czy świadek dostał listy zaklejone, czy też je sam lakował?

Świadek. Częściowo otrzymywałem zaklejone, a częściowo też je sam zamykałem; wartościowe jednak były zapieczętowane.

Mec. Szurlej. Co wie świadek o tem, że polecony list wartościowy z nieustalonych powodów poczta nie przyjęła i potem wyekspedjowano go jako zwykły list?

Świadek. O tem coś mówił mi Tuliszka, ale czy później poszedł list wartościowy, jako zwykły, tego nie wiem.

Mec. Szurlej. Czy wolno wiedzieć dlaczego świadek już nie jest w prokuraturze?

Świadek. Przyczynił się do tego p. Dembecki, zresztą to do sprawy nie należy... Wogóle zeznania św. Ceglewskiego są niejasne, co powoduje indykcję ze strony obrony, oraz interwencje trybunału.

Św. Ferber jest obecnie bankowcem, przedtem jednak był sekretarzem w prokuraturze sądu okręgowego, przydzielony do p. Dembeckiego; na liczne zażalenia ze strony oskarżonego, Ferbera zwolniono. Chodziło o stwierdzenie, czy na kilku dekretach są jego podpisy, czemu świadek zaprzecza, negując również, jakoby nie uzyskawszy podpisu u swego decernenta, chodził do niego.

Trybunał następnie zapoznał się z treścią akt osobistych Ceglewskiego, którego zwolniono z urzędu na zasadzie art. 116.

Tajemnica skrzynki z pieniędzmi

Św. Wincenty Jędrzejczak funkcjonariusz urzędu śledczego w Zbąszyniu, na zapytanie przewodniczącego czy jeździł do Nowego Tomysła po aserwat, odpowiedział twierdząco, dodając, że towarzyszył mu urzędnik celny Wojciech Paluszak. Jechali na rowerach, by jak najprędzej dostarczyć aserwat, zawierający 4 tys. guldenów. Mieli to polecenie od swego przełożonego p. Mądrego.

Św. Paluszak zeznaje, że p. Mądry powiedział mu o przybyciu z Poznania prokuratora p. Dembeckiego, który czeka na aserwat, gdyż chce je zabrać jeszcze popołudniu wrócić do Poznania. Pojechali tedy na rowerach, by prędko wydostać aserwat. Było to

niewielkie pudełko, szczelnie zalakowane i widniał na niem napis, określający zawartość, t. j. 4 tys. guldenów, oraz pewną kwotę w polskiej walucie. Tę paczkę wręczył świadek p. Mądremu, a co się dalej z nią stało — nie wie.

O przechowywaniu depozytów

Św. Władysław Stachowiak, sekretarz prok. wyjaśnia sposób przenoszenia depozytów do kasy. Zdarzało się, że aserwat, o ile wpłynął po godz. 15, to oddawano go naczelnemu sekretarzowi do przechowania. Jednak cenna perłowa kolga, wartości pół miliona złotych, odebrana w Zbąszyniu przemysłnikowi, którą celnicy sami nawet przywieźli, przechowywano w depozycie w sądzie.

Św. Telesfor Dziurkiewicz, adjunkt kancel. w prokuraturze opowiada o dekrete wygotowanym z polecenia oskarżonego, a wysłanym do Zbąszynia tej treści, że zajęty depozyt należy przekazać do Poznania. Dokładnie wszystkiego nie pamięta, w każdym razie rozmowa o tem była.

Jak żył oskarżony

Przesłuchano jeszcze świadków pp.: M. Kutza naczelnika w dyr. kolei, kupca K. Jarocińskiego, krawca P. Kocika, A. Urbanowiczową, służącą J. Kończak i Helenę Marciniak oraz właściciela domu Stachowiaka i inż. Bogdanowicza. Wszyscy zgodnie potwierdzili, że oskarżony żył w skromnych warunkach, liczył się z groszem, ubierał się na raty i wogóle nie szafował pieniędzmi. Na tem przerwano posiedzenie w pierwszym dniu około godz. 19.

Nieporządky w prokuraturze

Św. mec. Cz. Przestaszewski zeznawał jako pierwszy dziś, t. j. w drugim dniu. Zastępował on w razie potrzeby prok. Krynickiego. Przypomina sobie dokładnie, że pewnego poranku woźny wręczył mu zamknięty list. Po otwarciu koperty zauważył, że było to pismo z kancelarii cywilnej p. Prezydenta Rzpltej, domagające się przesłania akt w sprawie Glossa i aserwatu, gdyż Gloss wniósł podanie o amnestję. Na skutek powyższego świadek zeznawał p. Dembeckiego i stwierdził, że w jego decernacie znajduje się sprawa Glossa, polecił wygotowanie odpowiedniego elaboratu. Gdy czystopis był wykonany, świadek zamierzał przywołać sekretarza, któryby się zajął ekspedycją akt i aserwatu. Wówczas p. Dembecki zabrał pismo z kancelarii cywilnej oraz czystopis i powiedział, że sam się skomunikuje z sekretarzem.

Przewodniczący. Czy świadek odbierał pieniądze?

Świadek. Jest to wykluczone, gdyż do prokuratora pieniądze nie należały; nieodebrałem ich też od p. Dembeckiego.

Prokurator. Czy kancelaria cywilna wyraźnie żądała zwrotu akt i aserwatu?

Świadek. Tak, wyraźnie tego żądano.

Mec. Szurlej. Czy były w prokuraturze osoby, którym zarzucano nieporządki?

Świadek. Tak! — były takie osoby w biurze, przyczem ginęły akta, pisma i t. d. Razu pewnego, gdy „wsiały“ gdzieś akta, zagroziłem dyscyplinarką i wówczas się znalazły. Ale to jest naturalne, że akta mogły ginać, bo urządzenie prokuratury było poniżej krytyki, skoro nawet służące miały wszędzie dostęp. Zdarzało się, że ginęły nawet wstęgi prokuratorskie, znikały z biurka inne przedmioty i t. d.

Świadek stwierdza dalej, że wina za te nieporządki spada również na personel biurowy, który był nieodpowiedni i za mało wyszkolony.

Ponadto przesłuchano ponownie p. prok. Krynickiego. W chwili, gdy to piszemy, dalsze badanie świadków trwa.

(z)

Ostatni (52) numer „Wielkopolskiej Ilustracji“ nadzwyczaj bogaty w treść i okazale się prezentujący, przynosi prócz wielu nowości z kraju i zagranicy ciekawą ilustrowaną korespondencję, opisującą losy wyprawy poznańczyka, p. Fiedlera

w puszczech Brazylii

i obfity plon naukowy, jaki przywiózł do kraju. Numer ten zawiera także zajmujący artykuł p. t.

U panów braci cechowych

omawiający wystawę Rzemiosł, odbywającej się obecnie w Poznaniu. W tym numerze znajdziemy poza tem zwykłe działy stałe, a więc powieść, nowelę, szarady, humor oraz ostatnie wydarzenia o sporcie, teatrze i kinie.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy miesięczny abonament 1.50 zł. kwartalnie 4.— zł. Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań — św. Marcin 70).

Żydzi jako agitatorzy komunistyczni przy wyborach do Rady Miejskiej

Prokuratura poznańska zarządziła w dniu wczorajszym ponowne aresztowania zwolnionych przed kilku dniami komunistów, a mianowicie Józefa Sączewskiego, Franciszka Daniela i Michała Wołoszyna. Przypominamy, że trzech wspomnianych wywrotowców zostali aresztowani na krótko przed 1 września b. r. z powodu propagandy wywrotowej komunistycznej, jaką szerzyli z okazji zbliżającego się t. zw. międzynarodowego święta młodzieży komunistycznej w dniu 1 września. Około 10 września wspomnianych komunistów zwolniono, jednak w toku dalszych dochodzeń sądowych ujawniono tak obciążające materiały, iż

prokuratura wydała ponowny nakaz aresztowania wyżej wspomnianych.

Ponadto aresztowano grasującego tu od kilku dni agitatora komunistycznego 32-letniego Żyda Barucha Mozeasa Wizenfelda, niemeldowanego policyjnie, a poszukiwanego już za agitację wywrotową przez władze sądowe w Sosnowcu.

Jak się okazało, Wizenfeld przyjechał już przed kilkunastu dniami i przeprowadzał konferencje z miejscowymi komunistami, grupującymi się w P. P. S.-Lewicy, w różnych sprawach, a szczególnie w kierunku zorganizowania akcji wyborczej komunistycznej na terenie miasta Poznania.

Należy przypomnieć, że komunistyczną, kierowaną przez Żydów P. P. S.-Lewica, przystępuje do wyborów do rady miejskiej pod firmą: „Blok Jedności Robotniczej“.

(k)

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Ciekawa wymowa liczb

Wspaniały rozwój P. K. E. — Dane z przed 10 laty i obecne

Stwierdzić należy z uznaniem, piękny rozwój P. K. E. Na ten rozwój wpłynęła niewątpliwie sama wystawa, powodując zapotrzebowanie większej ilości taboru oraz konieczność nowych linii. — Jest to nowy argument, dowodzący, iż P. W. K. pobudza intensyfikację i rozszerza różne działy pracy, potęgując rozmach wytwórczości krajowej. Cyfry zilustrują niewymowniej powyższe uwagi.

Otóż linii tramwajowych w r. 1918 było 9; obecnie jest ich 12. Długość toru wynosiła w r. 1918 44.130 m; obecnie — 55.936 m; — przybyło zatem 11.806 m. Od r. 1918 przybyło 35 wozów motorowych; w sumie jest obecnie 112. Wozów przyczepnych zbudowanych we własnych warsztatach 31, tak, że mamy ich obecnie 73. Dalej we własnych warsztatach zbudowano 3 wozy motorowe ciężarowe i 18 przyczepnych, poza tem 1 polewaczkę. Dla obsługi publiczności na P. W. K. nabyto 20 podwozi wózków akumulatorowych, dla których zbudowano karoserje. Autobusy wprowadzono 1. 11. 1925. Obecnie P. K. E. dysponuje 26 autobusami, z czego dla 21 zrobiono karoserje we własnych warsztatach; uruchomiono poza tem trzy autobusy elektr. z górnymi przewodami (pierwsze w Polsce) we własnych warsztatach.

Budynki P. K. E. zajmują powierzchnię 21.535 m. kwadr., gdy w r. 1918 było tylko 6.111 m; przybyło zatem 15.424 m. Z tego budynki gospodarcze zajmują 8.408 m., budynki mieszkalne 7.016 m. Teren ogólny obejmuje powierzchnię 260.350 m.; w r. 1918 obejmował 22.603 m.; przybyło zatem 237.713 m.

Ciekawe zestawienie stanowi sta-

tystyka porównawcza frekwencji przedwojennej i z r. ub. (pierwsza liczba z 1913 r., druga — z 1928 r.): przewieziono pasażerów: 13.665.066, 33.307.982; przejechano wagono. klm: 3.675.191; 4.527.178; szybkość handlowa klm. na godz.: 11,2, 14,6; szybkość maksymalna 15,8, 22,8 do 30; ilość przejazdów 1 mieszkańca: 83,1 (na 164.418 mieszkańców) i 134,8 (na 247.000 mieszkańców). Widzimy więc, iż zapotrzebowanie tramwajów wzrosło się znacznie.

Dyrekcja P. K. E. wprowadziła najnowsze ulepszenia w pracy, jak np. spawanie szyn aluminowo - termitowe oraz gabinet psycho-techniczny, wprowadzony, przy tego rodzaju przedsiębiorstwie, po raz pierwszy w Polsce. W gabinecie tym podlegają egzaminowi kandydaci na kierowców i konduktorów (autobusowych i tramwajowych). Bada się przytem ich stan nerwowy, spostrzegawczość, pamięć wzrokową, reakcje mięśniowe, czułość ręki itp. Gabinet ten wystawiony jest na P. W. K.

Jeśli idzie o ubezpieczenie społeczne P. K. E. jest instytucją, w której to zagadnienie otoczono szczególną dbałością. Niektóre działy opieki społecznej P. K. E. widzimy na Wystawie, m. i. ochronę dla dzieci od lat 3 do 7, oraz szkołę robót ręcznych dla dziewcząt od 7 do 14 lat. Poza tem wymienić tu należy: szkołę kroju i szycia (od 14 lat); kursy kroju i szycia, gotowania, prasowania (dla dorosłych). Biblioteka P. K. E. zawiera 2.500 dzieł. Co 2 tyg. odbywają się odczyty z dziedziny higieny, przyrody itp. Chór śpiewaczy, koło sportowe — oto dalsze ogniska życia towarzyskiego w P. K. E. (tr.)

go, ul. Cieszkowskiego 2, zebranie podinstruktorów Drużyn Ratowniczych P. C. K. Ze względu na ważność spraw przybycie wszystkich podinstruktorów jest konieczne.

— **Zebranie plenarne Tow. „Pielgrzym” w Poznaniu** odbędzie się w niedzielę, dnia 29 września br. o godz. 3 po południu w salce Ogrodu Zoologicznego.

— **Związek Inwalidów Wojennych Rz. p. grupa Starośka.** Nadzwyczajne zebranie odbędzie się 29 września 1929 r. o godz. 12 w południe w sali p. Ratajaka

WIECZORY, KONCERTY

— **Na zakończenie P. W. K.** W ostatnim dniu P. W. K., po oficjalnem zamknięciu wystawy przez dostojników państwowych, projektowany jest wspaniały polonez połączony na terenach wystawowych. Chodzi o to, aby jak najszersze sfery społeczeństwa zechciały wziąć udział w tej imprezie. Urzeczywistnienie tej pięknej myśli wymaga jednak współpracy społecznych czynników organizacyjnych, instytucji lub osób, zwłaszcza wobec potrzeby uroczystości pochodu polonezowego strojami staropolskimi. — Wszystkie stowarzyszenia i osoby, posiadające strój polski, proszą się o zgromadzenie 30 bm. o godz. 18 na dziedzińcu westybuli reprezentacyjnej P. W. K. Wszelkich informacji, dotyczących się tej imprezy, zasięgnąć można w biurze centralnem przy ul. Fr. Ratajczaka 16 (tel. 10-50).

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Sokolice gniazda 12 (Śródmieście)** biorą udział w pogrzebie tragicznie zmarłego męża drużyny Kicińskiej. Pogrzeb odbędzie się w piątek o godz. 4 z kostnicy Św. Józefa na cmentarzu św. Marcina przy ul. Bukowskiej.

— **„Kazimierz Pułaski”.** Nakładem Tow. „Wiedzy Wojkowej” w Poznaniu ukazała się na półkach księgarskich praca Jerzego Ciepelińskiego o „Kazimierzu Pułaskim”. Wobec zbliżającej się 150-tej rocznicy śmierci znakomitego wodza i związanych z nią uroczystości, praca powyższa, bogato ilustrowana, oparta na działaniach wojennych Pułaskiego, w popularny sposób ciekawie charakteryzuje postać naszego bohatera, stanowiąc cenny materiał na broszurę lub pogadankę. Zamówienia na broszurę przyjmuje sekretariat T. W. W. Poznań (Sztab D. O. K. VII). Cena egzemplarza 1,60 zł. Nabywać można we wszystkich księgarniach.

— **Turniej szachowy o mistrzostwo m. Poznania.** Poznański Klub Szachistów rozpoczyna z dniem 8 października czwarty turniej szachowy o mistrzostwo miasta Poznania. — Rozgrywki odbywać się będą dwa razy tygodniowo w każdy wtorek i piątek od godz. 19-24. Wpisywane wynosi 10 zł. Zgłoszenia należy składać do dnia 5 października br. pod adresem: **Poznański Klub Szachistów, Piekary**

nr. 17. Dla zwycięzców wyznaczono szereg cennych nagród.

— **Jednodniówka na zamknięcie P. W. K.** Wyjdzie w Poznaniu. Jednodniówka ta będzie utrzymana w formie satyry i lekkiego humoru; skupia poważne siły literackie i dziennikarskie. Już obecnie możemy zdradzić, że przedmiotem, którym zajmą się subtelne pióra, będzie Powszechna Wystawa Krajowa i jej organizatorzy. Poza tem materiał redakcyjny skupia szereg aktualnych żartów, które właśnie przy zamknięciu Powszechnej Wystawy Krajowej będą miały swoje znaczenie.

— **Zarząd Rodziny Wojskowej** podaje do wiadomości swych członków, że za mierza otworzyć z dniem 1 października oprócz przedszkoli dwie szkoły przygotowawcze (pierwszy rok nauczania) przy ul. Bukowskiej 25 i przy ul. Północnej 19 (gmach kompanii sztabowej). Przyjmuje się dzieci, które ukończyły 6 do 7 lat. Od ilości zgłoszeń uzależniamy otwarcie szkół. Spieszne zgłoszenia przyjmuje sekretariat, czynny codziennie o godz. 10 do 12, Komenda Placu, pl. Wolności, pokój 6.

— **Licytacja.** W poniedziałek, dnia 30. 9. rb. o godz. 9 odbędzie się w Miejskim Urzędzie Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego publiczna licytacja przedmiotów znalezionych w r. 1926. Pomiedzy innymi sprzedawać się będzie: 2 skrzynie szkła (około 4 ctr.), 4 wózki ręczne (dwukolowe), 6 rowerów.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **P. Henryk Ratajski** donosi nam, że został napadnięty i pożany nożem przez nieznanego osobnika dnia 23 bm. o godz. 8 wieczorem na ulicy Sielskiej, a nie, jak mylnie podano, o godz. 10 wieczorem w restauracji.

— **W notatce naszej p. t. „Sensacyjne aresztowanie”** w ostatniem wydaniu porannem naszego pisma zaszła nieścisłość, którą poniżej prostujemy. Mianowicie aresztowanym został na skutek doniesienia służącej gospodarz z Daszewic. Józef F., a nie, jak mylnie podano, właściciel jednego z hoteli poznańskich. Stanisław F. Śledztwo wykaże, czy doniesienie służącej polega na prawdzie.

— **Echa strzelaniny na ul. Ślusarskiej.** Od p. Stefana Filimona z Pokrzywna otrzymujemy nowe oświadczenie z dnia 23. 9. 1929. Z oświadczenia wynika, że na ul. Wodnej Filimon zaczął p. Gardeckiego słowami: „Panie, dlaczego pan okulał naszego psa!” Wówczas Gardecki plunął Filimonowi w twarz i odparł: „Idź przez smarkacza itd.” Następnie Filimon, skrzycząc ul. Ślusarską, odzyskał się Gardeckiemu wyzyskami, na co ten ostatni zawrócił i uderzył Filimona w twarz. Filimon strzelił z rewolweru.

Obecnie zaprzecza, jakoby ranil się w rękę w chwili szamotaniny się z policjantem, któremu oddał broń dobrowolnie i stwierdza, że zranił się podczas szamotaniny się z Gardeckim, który usiłował odebrać mu broń. Należy zaznaczyć, że Filimon w tych dniach po przeprowadzeniu dochodzeń, został zwolniony z aresztu śledczego. (k.)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Wypadki samochodowe.** Dnia 25 bm. o godz. 13 na ul. Św. Marcina przy zbiegu ul. Fr. Ratajczaka zderzył się samochód P. Z. 11322 z samochodem, którego nie zdołano stwierdzić. Oba samochody zostały uszkodzone. — Dnia 25 bm. przy ul. Marsz. Focha narożnik ul. Bukowskiej zderzył się dwa samochody. — Pasażerowie wyszli bez szwanku. (z.)

— **Wypadek przy pracy.** W pracowni stolarskiej przy ul. Cybińskiej wydrżyl się wczoraj nieszcześliwy wypadek. Na 21-letniego Leonarda Michałaka (ul. Rom. Szymańskiego 6) spadł stos desek, który przyniósł mu nogę tak fatalnie, że M. doznał ciężkiego złamania podudzia. Ofiarę wypadku przewieziono pogotowie do szpitala miejskiego. (j. j.)

— **Samochód wjechał na drzewo** na szosie pomiędzy Leszmem a Świącicową i wpadł do rowu. Szofer Jan Dworzak odniósł poważniejsze pokaleczenia. Winę przypisuje się szoferowi, który chciał minąć wóz, zderzając po niewłaściwej stronie, jak również nieprzepisowo jadącemu woźnicy. (k.)

— **Wypadek przy pracy.** Zatrudniony w firmie Brzeski-Auto stolarz Władysław Leciejewski, zamieszkały przy ul. Szamarzewskiego 16, został poraniony w głowę podczas pracy. Ofiarę wypadku przewieziono do lecznicy miejskiej. (k.)

— **Potrącona przez samochód.** Na ul. Matejki potrącona została przez dorożkę samochodową 4-letnia Aniela Tokarska z ul. Matejki 4. Niegroźnie na szczęście okaleczoną dziewczynkę opatrzyło pogotowie ratunkowe. (j. j.)

KRONIKA POLICYJNA

— **Włamanie się w Mroczy** do Domu Katolickiego, w którym odprawiano nabożeństwa. Nieznany złoceńca rozbił skarbonkę i zabrał zawartość w sumie około 10 zł. (k.)

— **Włamanie dokonano** w Inowrocławiu w składzie bławatów Makarego Mielnińskiego przy ul. Kłólowej Jadwigi nr. 5. Nieznani włamywacze zabrali większą ilość jedwabów, wartości około 7 tys. złotych. Jak wskazują pewne poszlaki, włamywacze wywieźli towar w kierunku Torunia. (k.)

Przy zatruciu, wywołanem zepsutemi potrawami jak również alkoholem, nikotyną, morfiną, kokainą i opjum, zastosowanie naturalnej wody Franciszka Józefa jest cennym środkiem pomocniczym. Lekarskie dzieła specjalne stwierdzają, iż przy zatruciu ołowiem wywołującym uporczywą obstrukcję, woda Franciszka Józefa jako prawdziwy środek specyficzny szybko usuwa te objawy. Ządać w aptek. nw 4080

Wpisy na Wyższe Kursy Ziemiańskie

we LWOWIE (ul. Kochanowskiego 63). przyjmuje Dyrekcja do 1 października r. b. Wymagane: świadectwo dojrzałości i metryka chrztu. zw 19196

— **Aresztowanie zbrodnicygo szofera.** W wyniku dochodzeń za sprawcą wypadku samochodowego na szosie pomiędzy Bojanowem a Poniecem pod Tarchalinem (pow. rawicki), którego ofiarą padł śp. Władysław Małkowski, ujawniono szofera. Zbiegł on po wypadku; jest to jak się okazuje 20-letni Michał Nowak, przyczem był nietrzeźwy. Samochód należał do p. Franciszka Ratajczaka z Ponieca. Niesumiennego szofera aresztowano i oddano do więzienia sądowego w Lesznie. (k.)

— **Złodzieje w kiosku.** W nocy z wtorku na środek bieżącego tygodnia włamali się niewysłędzeni dotąd sprawcy do kiosku inwalidzkiego przy moście Teatralnym i skradli kilka paczek czekolady, wyroby tytoniowe i znaczki pocztowe na sumę 224 zł. (j. j.)

— **Włamanie dokonano** w Nowem Mieście (pow. jarociński) w składzie bławatów kupca Szczepana Kielbowski, gdzie nieznani złoceńcy wtargnęli do wnętrza, wybijając szyby okien i okiennice od strony podwórza. Skradziono 90 złotych w gotówce oraz garderobę i obuwie, wartości około 2 tys. złotych. (k.)

— **Kradzieże i włamania.** Z mieszkania p. Sobkowiakowej Pelagji, zam. przy Wierzbicach 41, skradziono kostium, bluzkę, 1 parę pończoch, beret i torebkę, łącznej wartości 106 złotych. — P. Czesławowi Urbasowskiemu (ul. Spokojna 21) skradziono rower marki „Opel” wart. 120 zł, który pozostawił przy Watach Leszczyńskiego. — W restauracji Teatru Wielkiego skradziono Michalskiemu Stanisławowi, zam. w Kaczanowie, pow. Września, 2000 zł. — P. Józefowi Gryniewiczowi (ul. Nadolnik 10) skradziono z otwartego chlewiku 16 kurcząt i 2 kury. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Eksplodowała petarda** w czasie manipulowania nią, a przy wybuchu zostali poranieni kapral 4 p. art. polowej w Inowrocławiu, Stefan Stefaniak i Kazimierz Stefaniak. Poranionych przewieziono do szpitala miejskiego w Żninie. W toku dochodzeń Kazimierz Stefaniak zeznał, że petardę znalazł na polu, gdzie poprzednio odbywały się ćwiczenia wojskowe. (k.)

— **Wpadł na drzewo** pomiędzy Augustopolem a Rojczynem w pow. leszczyńskim 27-letni Karol Stanek, jadący na motocyklu. Poranienia były tak ciężkie, że Stanek zmarł wkrótce. Wypadek został spowodowany przez Stanka, który nie umiał prowadzić motocyklu i nie posiadał prawa prowadzenia pojazdu mechanicznego. (k.)

— **Napadnięto w Murzynku** (powiat inowrocławski) na mieszkanie rolnika Marcina Koszuckiego. Napastnicy strzelili kilkakrotnie z rewolweru, na szczęście jednak chybili. W wyniku natychmiastowego pościgu ujęto ich; są to Józef Niszak i Wacław Lisiecki, obydwa z Murzynka. Obu osadzono w więzieniu w Gniewkowie. Jak stwierdzono, zachodzi w tym wypadku uświadczenie popełnienia morderstwa z zemsty. (k.)

— **Zwłoki swego ojca** znalazł w Kamionie (pow. mogileński) Franciszek Górecki. Nie ustalono narazie, czy zachodzi w danym wypadku samobójstwo lub też nieszcześliwy wypadek. (k.)

— **Ulotnił się** po zdefundowaniu 4235 zł na szkodę urzędu pocztowego w Kościanie praktykant tegoż urzędu 24-letni Teofil Jankowski. Jak stwierdzono, Jankowski zbiegł samochodem w kierunku Poznania. (k.)

— **Samochód najechał na drzewo** na szosie pomiędzy Ostrzeszowem a Kepnem, przyczem auto rozbiło się, a pasażerowie, dowódca 8 pułku piechoty w Lublinie, pplk Endel-Radis i Zofia Tużnikowa oraz szofer Szmyt odnieśli poważne obrażenia. Poranionych przewieziono do szpitala w Kepnie. Jak się okazało, kierowca Szmyt wpadł na drzewo przy braniu ostrego zakrętu. (k.)

Dzisiaj w Kinie

Apollo: „Życiowe rozbitki”
Aurora: „Cyrk Chaplina”
Bajka: „Uwodziciel”
Casino: „Uwodziciel”
Colosseum: „Tempo... Tempo!”
Edison: „Skandal w Petersburgu”
Kapitol: „Zakazana kobieta”
Metropolis: „Intrygant”
Odeon: „Rasputin i kobiety”
Renaissance: „Niebezpieczny szlak”
Słońce: „Bezbożne dziewczę”
Stylowe: „Erotikon”
Wilsona: „Księżniczka student”

Utonął w Brdzie

uciekający przed pościgiem włamywacz

W nocy na 25 b. m. dokonano zuchwalej kradzieży z włamaniem u kupca Władysława Libery w Koronowie w pow. bydgoskim. Włamywacze zabrali towar wartości około 10.000 zł. W czasie pościgu za dwoma podejrzanymi o dokonanie rabunku osobnikami, posterunkowy służby śledczej Walorski użył broni, strzelając czterokrotnie za uciekającymi.

Jeden ze ściganych rzucił się do Brdy, usiłując przepłynąć, utonął jednak w pobliżu brzegu. Zwłok jego nie zdołano dotychczas wyłowić. Drugi zdołał zbiec. Należy zaznaczyć, że nie zdołano narazie stwierdzić, czy którykolwiek ze ściganych osobników został postrzelony.

Osobnicy za którymi goniono musieli być istotnie sprawcami włamania, gdyż w czasie pościgu jeden z nich rzucił się na Walorskiego, usiłując mu wyrwać rewolwer. (k.)

KALENDARZYK

Czwartek, 26 września 1929.

Słońce: wschód 5,45 — zachód 17,43; — długość dnia 11 godz. 58 min.
Księżyc: wschód 21,57 — zachód 15,05; — ostatnia kwadra.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano: Temperatura powietrza niska plus 5 st. C., pogodnie, wiatr północny. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 19 st. C., najniższa plus 5 st. C.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych: — 0,24 m. Kal. rz.-kat.: Józefat Bl.; jutro Kozma i Damian M. M.

Kal. słow.: Ładysław Bl.; jutro Damian

OSOBISTE

— **Srebrne goody małżeńskie** obchodzą w sobotę 28 bm. małżonkowie Leon i Helena z Hoffmannów. Szrankiewiczowie, zamieszkali przy ul. G. Wilda 59. — Msza św. na intencję jubilatów odbędzie się tegoż dnia o godz. 8 w kościele Bożego Ciała.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Związek Inw. Woj. Rz. P. dzielnicowy Łazarz** zwołuje plenarne zebranie w dniu 30 września 1929 r. o godz. 19 (7) w sali p. Bohnowej przy ul. Marszałka Focha 85.

— **Drużyny Ratownicze P. C. K.** W sobotę, 28 bm. o godz. 19 odbędzie się w sali/wykładowej VII Szpitala Okręgowego

— **Zabiło na weselu w Rogaszykach** (pow. ostrzeszowski w czasie bójki 20-letniego Jana Kaczmarka. Sprawca zabójstwa, 17-letni Czesław Zjeżdżałka pchnął go nożem w pierś tak niebezpiecznie, że śmierć nastąpiła na miejscu. Zabójcę aresztowano i przewieziono do więzienia sądowego w Ostrzeszowie. (k.)

— **Auto wpadło na cyklistę na szosie** pomiędzy Wągrowcem a Kcynią, przyczem kolarz Władysław Kamiński z Łukowa odniósł złamanie nogi i pokaleczenia na całym ciele. Samochodem kierował szofer Stefan Starszak z Bydgoszczy (ulica Kramarska 22), który, jak się okazało, jechał po lewej stronie szosy z wielką szybkością za poprzedzającym go Kamińskim, przyczem uderzył go w czasie mijania prawą stroną samochodu. (k.)

— **Stow Porządku Publicznego, dzielnica II. Chwaliszewo-Śródką.** Miesięczne posiedzenie odbędzie się w piątek, 27 bm. wieczorem o godz. 8 w lokalu drh. Pohla, Chwaliszewo 37.

— **Najechany został w Wrześni na ul. Warszawskiej** przez samochód P. R. 724 5-letni Józef Libczyński, który z powodu ciężkich okaleczeń wkrótce zmarł. Kierowca samochodu zbiegł, nie troszcząc się o los ofiary. W wyniku zarządzonego pościgu przytrzymał go, lecz narazie nie udało się ustalić tożsamości. (k.)

JARMARKI

— **Czempia.** We wtorek, dnia 1 października br. odbędzie się jarmark kramny na konie i bydło. Spęd trzody chlewnej z powodu zarazy wzbroniony.

Z WIELKOPOLSKI

— **Września.** (Aresztowanie.) W tych dniach aresztowano Zofję Czarnotę, która skradła u rolnika Władysława Pietrzaka odzież wartości około 1000 zł, rewolwer i 25 naboję. Rzeczy te znaleziono u Czarnoty i zwrócono właścicielowi. (k.)

— **Kościan.** (Włamywacze pod kluczem.) Przed kilku dniami włamano się do mieszkania Edwarda Bulewiczewa w Kościanie i skradziono ubranie, bieliznę, wartości kilkuset złotych. Sprawcę aresztowano. Są to 38-letni Wawrzyniec Domiczyk z Wadowic i 33-letni Zygmunt Rumpel z Zduńskiej Woli. Obydwu włamywaczy osadzono w areszcie. (k.)

— **Obrzycko.** (Zabawa.) Miejscowe Tow. Pań św. Wincentego a Paulo urządziło dnia 6 października rb. w sali p. Króla zabawę taneczną oraz przedstawienie amatorskie. Odegrana zostanie komedjo - opera p. t. „Skalmierzanki”. — (Nowa mleczarnia.) W nieruchomości p. Józefa Strojnego w Ryńku przebudowuje się składnicę na mleczarnię, która zostanie uruchomiona z dniem 1 października rb.

— (Widmo bezrobocia.) Po zakończeniu prac w rolnictwie stan bezrobocia znacznie się powiększył, tem więcej, że pracy jest coraz mniej. Na wiosnę dużo robotników wyjechało za pracą do Poznania i Gdyni. W związku z odbywającą się rekrutacją do Francji i Holandji, dużo młodych i zdrowych ludzi wyjeżdża do tych krajów za pracą, na poniewierkę wśród obcych.

— (Zaopatrywanie ludności w węgiel.) Miejski Urząd Bezpieczeństwa i Porządku Publicznego w trosce o ogólne dobro zwraca się do miejscowych obywateli aby już teraz zaopatrywali się w węgiel na nadchodzącą zimę. (os.)

— (Z Kółka Rolniczego.) W niedzielę w lokalu p. Kasprzaka odbyło się walne zebranie Kółka Rolniczego. Zebranie za ganił sekretarz Kółka, p. Polcyn, kierownik Rolnika; przewodniczył prezes powiatowy Kółek Rolniczych p. Matuszewski. W skład nowego zarządu weszli: jako prezes — p. Madoliński z Kluczewa, wiceprezes — p. Doroszewski z Obrzycka, ławnicy — pp. Ruta z Słopanowa, Kazimierz Piechowiak z Dobrogostowa oraz Libera Stanisław II. z Koźmina. Z starego zarządu w skład nowego weszli: jako sekretarz — p. Polcyn, jako skarbnik — p. Bolesław Piechowiak z Dobrogostowa. P. inż. Krasieński z Szamotuł wygłosił wykład o uprawie roli i zasiewach. (os.)

— **Ostrów.** (Kradzież z włamaniem.) W tych dniach włamano się do szopy, zajmowanej przez robotników na budowie przy ul. Kościuszki 2 i skradziono obuwie oraz odzież robotniczą wartości kilkuset złotych. Poszkodowani są robotnicy zajęci na budowie. (k.)

— **Ujście.** (Wycieczka Polaków z Niemiec.) Dnia 14 bm. wracała wycieczka Polaków z Niemiec, która była w Częstochowie i na P. W. K. w liczbie około 150 osób. Wycieczka przyjechała z Chodzieży w 6 autobusami przed hotel p. Mazurkiewicz. Miejscowe towarzystwa, dzieci szkolne z kwiatami i orkiestra szkolna powitały rodaków z Niemiec. Bezpośrednio po przyjeździe przyjęto naszych rodaków w sali p. Mazurkiewicza. Jako pierwszy przemówił burmistrz miasta p. Lewandowski witając braci naszych z kordonu i zegnając ich słowami pełnymi braterskiej miłości i otuchy do podtrzymywania polskości tam na obcej ziemi. W imieniu wycieczki przemawiał ks. proboszcz Grochowski, dziękując tak władzom, jak i obywatelstwu za miłe przyjęcie na ziemi ojczystej. Dalej przemawiał starosta chodzieski p. dr Jerzykowski. Po kawie zwiędlił uczestnicy wycieczki kalwarię i kościół, w którym ks. prob. Dudziński wygłosił do nich kaza-

nie. Od kościoła ruszył pochód z orkiestrą Sokola na czele do granicy, gdzie jeszcze na pożegnanie orkiestra zagrała hymn narodowy. (um)

Ku uczczeniu dokonanego dzieła P. W. K.

Do Obywateli miasta Poznania. Dnia 30 września 1929 nastąpi uroczyste zamknięcie Powszechnej Wystawy Krajowej.

Na uroczystość tę zjadą członkowie rządu polskiego oraz wybitni przedstawiciele społeczeństwa polskiego.

Celem zadokumentowania radości jaką odczuwa cała Polska z dokonanego szczęśliwie wielkiego dzieła Powszechnej Wystawy Krajowej, proszę obywatelstwo poznańskie o udekorowanie domów chorągiewkami w dniach 29 i 30 września 1929.

Prezydent miasta (—) Ratajski.

Wizytacja biskupia w Smiglu

Pamiętne, pełne religijnego nastroju dni przeżywał Smigiel. Od 14-go do 16 bm. bawił w murach jego Gość dostojny, J. E. Najprzew. ks. Biskup Dymek celem dokonania wizytacji pastoralnej. Miasto, które niedługo w 16 w. było siedziskiem arjanów i socynjanów, starało się jaknajdobitniej zamianifestować uczucia katolickie.

Przy najczudniejszej pogodzie, która stale dopisywała, zjechał w sobotę po południu Najprzew. ks. Biskup karetą pp. Speichertów z Popowa, zaprzężoną w czwórkę doskonale dobranych siwków, poprzedzającą liczną banderą konną, wśród szpaleru działwy szkolnej, stowarzyszeń i cechów miejskich przed ratusz smigiejski, gdzie przy niemiłkających okrzykach powitalnych zasiadł na wspaniale udekorowanym tronie, przy którym stanęło duchowieństwo, siostry zakonne, władze miejskie i powiatowe. Po wygłoszeniu pięknego wiersza, specjalnie na przybycie Dostojnego Gościa ułożonego, przez 5-letnią Weronię Heinżównę, powitał Najprzew. ks. Biskupa imieniem miasta p. burmistrz Pioch, podając w streszczeniu dzieje miasta już w r. 1415 prawami miejskimi obdarzonego i wyrażając uczucia wierności dla Kościoła i Ojczyzny.

Po uroczystościach powitalnych w kościele farnym udzielał ks. Biskup sakramentu bierzmowania licznej rzeszy wiernych.

Uczucia przywiązania do wiary ojców naszych i radości z powodu przybycia Dostojnego Gościa objawiły się żywiołowo wieczorem w wspaniałej iluminacji miasta. Nietylko okna mieszkaniowe, ale i wystawy sklepowe były rzeźbiście iluminowane i przyozdobione emblematami religijnymi i narodowymi. Najprzew. ks. Biskup przejeżdżał ulicami, witany wszędzie radosnymi okrzykami. Po zwiedzeniu miasta zjechał ks. Biskup do starostwa, gdzie p. starosta Ciemniwski urządził raut na Jego cześć, z udziałem około 80 gości z miasta i powiatu.

W niedzielę odprowadził ks. Biskup w kościele farnym sumę pontyfikalną w licznej asyście. Rzesze wiernych zagległy kościół i cmentarz. I znowu parafianie smigiejscy skorzystali z okazji, aby wychodzącemu po sumie z kościoła ks. Biskupowi okazać cześć i przywiązanie. Po sumie udzielał ks. Biskup powtórnie sakramentu bierzmowania a popołudniu zwiedził starożytny kościół św. Wita, ochronkę i żeńską szkołę gospodarczą w Nietążkowie wraz z kaplicą domową oraz odwiedził księży i p. burmistrza. Najwyżej okazała parafia smigiejska swoje uczucia religijne w niedzielę wieczorem, kiedy to kilkotysięczny tłum wiernych zebrał się przed probostwem, aby Dostojnemu Gościowi urządzić owację. Przemowy mówców przeplatały przepiękne pieśni Tow. śpiewu „Harmonji”, a wzruszony żywiołową manifestacją tłumów Najprzew. ks. Biskup przemówił do rzeszy wiernych, dziękując za przywiązanie do wiary św., do osoby Ojca św. i J. Em. ks. Kardynała, którego jest wysłannikiem i wzywając do bratniej zgody i ukochania Ojczyzny, której dobra wszyscy pragniemy. Po udzieleniu arcybiskupskiego błogosławieństwa odśpiewano pieśń: „Wszystkie nasze dzienne sprawy.” Na zakończenie wieczoru odpalili parafianie wspaniałe ognie sztuczne.

W poniedziałek zwiedził ks. Biskup szkoły miejskie i szpital a po południu opuścił miasto, żegnany z żalem przez parafian. Piękne te dni pozostaną na długo w pamięci parafian smigiejskich, którzy wdzięczni są za odebrane łaski Boże i umocnienie w wierze katolickiej.

SPORT

Automobilizm

Raid wojewódzki Łódzkiego Automobilklubu odbędzie się w nadchodzącą niedzielę. Trasa wynosi 390 km. i prowadzi przez następujące miasta: Łódź — Ozorków — Kalisz — Koło — Słupca — Konin — Kalisz — Błaszki — Sieradz — Zduńska Wola — Łask — Piotrków, — gdzie znajduje się meta.

Boks

Na mecz Poznań — Praga, który ma się odbyć w październiku w naszym mieście wyznaczili Czesi następujący zespół (według kolejności wag): Vobnasil, Krob, Stary, Budsky, Nekolny, Poetsch i Hermanek; w wadze ciężkiej nie będzie walki.

Spotkania międzypaństwowe przewidziane w najbliższych miesiącach są następujące: 4. 10. — Niemcy z Danją w Hamburgu; 11. 10. — Niemcy z Włochami w Monachium; 3. 11. — Niemcy z Czechosłowacją w Górlach; w połowie stycznia — Niemcy z Polską w Poznaniu lub Warszawie.

Hippika

Zapowiedziana na środę gra w polo odbyła się przy pięknej pogodzie i, niestety bardzo nielicznych widzach, po większej części z okolicznego ziemianstwa. Poza przodującym por. Dąbskim-Nehrlichem który miał we środę jeden ze swych piękniejszych dni oraz por. Szystowskim, doskonale grał p. Sochaczewski junior. Rewelacją był doskonały debiut Alfreda hr. Mycielskiego który poświęciwszy dla polo nawet rykowisko jeleni, grając w pierwszorzędnej kompanii, zabłysnął od razu wszelkimi walorami. Goale strzelili: dla „Błękitnych”: 2 A. hr. Mycielski, 2 Sochaczewski jun. i 1 por. Dąbski-Nehrlich; dla „Czerwonych” 2 bramki zdobył por. Szystowski. Następną grę w piątek 27.

Lekka atletyka

Warta — Sokół — SMP. Powyższy trójmecz lekkoatletyczny rozegrany zostanie w niedzielę dnia 29 bm. o godz. 15 na boisku K. S. Warta. Program obejmuje biegi 100, 200, 400, 800, 1500, 5000 m, bieg przez płotki 110 m, biegi rozstawne 4x100 i 4x400 m, skoki w wyż w dal i o tyczce, rzuty kulą, dyskiem i oszczepem. Z każdego klubu staje po dwóch zawodników, przyczem walka toczyć się będzie o nagrodę wędrowną, którą zdobędzie klub ostatecznie przy trzykrotnym zwycięstwie.

Równocześnie odbędą się zawody pań Warta — Sokół, przyczem oba kluby występują z swoim młodem pokoleniem, bez swoich czołowych zawodniczek, wobec czego spotkanie to uważać można za generalny przegląd narybku klubowego.

Do biegu maratonskiego o mistrzostwo Polski, który odbędzie się w niedzielę w Krakowie zgłosili dotąd: „Polonia”: Buczyńskiego, Filca oraz Idrjona; „A. Z. S.”: Mileśa i Wanata; „Warta”: Nowakowski i Książniakiewicz.

Piłka nożna

„Legia” — „L. T. S. G.” W niedzielę o godz. 15 odbędzie się na boisku „H. C. P.” przy ul. Górna Wilda te ciekawe zawody o wejście do ligi. Powyższy mecz zapowiada się bardzo interesująco, gdyż Legia wystąpi w silnym składzie i będzie się starała osiągnąć pierwsze miejsce w tabeli. „L. T. S. G.” znajduje się obecnie w dobrej formie, to też walka będzie zaciekła.

W trzecim decydującym spotkaniu o puchar środkowoeuropejski pomiędzy „Ujpesti TC” i wiedeńskim „Rapidem”, które jak wiadomo dzięki protestowi Węgrów wyznaczone zostało do Pragi pokonali Węgrzy przeciwników 3:1, przyczem wynik ten ustalony został dopiero po przedłużeniu gry. W poprzednich spotkaniach obie drużyny wygrały po jednym meczu. (radio) „Ognisko” zwycięża „Cresovię”. Mecz ten o wejście do ligi rozegrany w Grodnie, przyniósł pewne zwycięstwo mistrza Wilna (Ognisko) w stosunku 5:2.

Tennis

Mistrzostwo drużynowe. PZLT ustalił ostatecznie, że finał pomiędzy „AZS” Poznań a „Łódzkim LTK” odbędzie się w niedzielę na kortach klubu łódzkiego. „A ZS” reprezentowany będzie przez Warmińskiego, Tłoczyńskiego i Scarpow; „LTK” — przez braci Stolarowych i Posseltównę.

Turniej wewnętrzny o mistrzostwo Warsz. L. T. Kl. doszedł już do półfinałów, w których spotkają się z jednej strony Drewnowski z Tarnowskim (ten ostatni po wyeliminowaniu J. Lotha), a z drugiej strony Marszewski z Popławskim.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożyło w dalszym ciągu:

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: A. R. 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 284 zł.

Na Fundusz Wyborczy: P. M. 10 zł.

Na pomnik Serca Jezusowego: Hali na Janasiakowa, Jarocin. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł. — J. S. 350 zł. — Kazimierz Kunzendorf, Ogrodowa 3, zamiast wieńca na trumnę śp. Leonarda Przewoskiego 20 zł. — Marja Krehłówna z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze błogosławieństwo 20 zł. — A. R. 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 2548,70 złotych.

TEATRY

— **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, w czwartek „Carmen”. W piątek pod kierunkiem dyr. Wojciechowskiego „Hrabina” z pp. Bojar-Przemieniecką, Fedyczkowską, dr. Roesslerówną, Drabikiem, Gruszczyńskim Wawrzyniekiem i Zatheyem. W sobotę opera narodowa „Zygmunt August” z p. Perkowiczem w partii tytułowej oraz z pp. Fedyczkowską, dr. Roesslerówną, Majem, Romanowiczem i in., kapelmistrz p. Leszczyński. W niedzielę opera Moniuszki „Verbum nobile” z pp. Kisielewską, Karpackim, Majem i Urbanowiczem, kapelmistrz dyr. Wojciechowski, przedstawienie uzupełni balet regionalny Nowowiejskiego „Wesele na wsi”. W poniedziałek wspaniale wystawiony balet Rózyckiego „Pan Twardowski”.

— **Z Teatru Polskiego.** Dziś i jutro po raz 105 i 106 rekordowa krotochwila Adama Grzymały-Siedleckiego „Maman do wzięcia”, na której stale teatr jest wyprzedany do ostatnich miejsc. Pod kierunkiem p. Wysockiej codziennie odbywają się próby z staropolskiej komedji Wojciecha Bogusławskiego „Spazmy modne”, która otworzy sezon zimowy dnia 1 października. Z powodu przypadającej w tym roku setnej rocznicy zgonu twórcy teatru w Polsce Wojciecha Bogusławskiego, „Spazmy modne” będą podwójną uroczystością. Przedstawienie poprzedzi specjalny prolog piosra znakomitego poety Emila Żegadłowicza.

— **Z Teatru Nowego.** Dziś w czwartek i dni następnych przekomiczna farsa francuska p. t. „Pan naczelnik... to ja” z gościnnym występem znakomitego artysty Antoniego Fertnera, którego publicznosc przyjmuje niemiłknie oklaskami i wybuchami szczerego, beztronskiego śmiechu. Rola pana naczelnika jest bezsprzecznie jedną z najlepszych z jego bogatego repertuaru, sądząc miarą powodzenia, jakiego doznał ten wielki artysta w Warszawie, kreując ją przeszło 150 razy z rzędu. Świetną obsadę tworzą pp. Fiszorówna, Gruszecka, Peszyńska oraz pp. Chmurkowski, Bystrzyński, Pionka-Fischer, Kitka-Sokołowski, Smoczyński, Stróżewski i Tyliczyński.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19 min 15, wielka rewja p. t. „Kulig”. o godz. 22 min 15 pełna humoru „Jazda i Wystawa” 120 osób na scenie — 800 kostjumów. Bilety wcześniej nabywać można w składzie cygar p. Zygarewskiego, ul. Gwarna, narożnik ul. 27 Grudnia i w kasie teatralnej przy ul. Śniadeckich 12. dw 1586

DZIŚ w czwartek, d. 26 b. m. koncert Kwintetu Holenderskiego w sali Domu Ewangelickiego wieczorem o godz. 8-mej. Wykonawcy: Fernando Zepparoni — skrzypce, Huib. v. d. Burg — viola, Co. v. d. Beek — wiolonczela, W. v. Hoek — flet, Róza Spier — harfa. — Świetny ten zespół o rzadkiem zestawieniu instrumentów, składa się z najwybitniejszych artystów Holendrów, zajmujących wybitne stanowiska profesorów w najwyższych uczelniach muzycznych Holandji. Kwintet Holenderski wykonuje bardzo interesujący program, składający się z utworów Rameaua, Mozarta, Ropartza i Smita. — Wybitna indywidualnością w zespole jest świetna harfiarka p. Róza Spier, prof. konserwatorium w Hadze i Amsterdamie, której najgłośniejszy kompozytor holenderski L. Smit, poświęcił swój kwintet na skrzypce, violę, wiolonczelę, flet i harfę. Utwór ten wykonany zostanie na czwartkowym koncercie. Sprzedaż biletów u p. Szrejbrovskiego ul. Gwarna 20, wieczorem o godz. 7 przy kasie. zw 18917.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Carmen”, opera Bizet’a. Piątek, 27. 9. „Hrabina”, opera Moniuszki. Sobota, 28. 9. „Zygmunt August”, opera Joteyki. Niedziela, 29. 9. „Verbum nobile”, opera Moniuszki i „Wesele na wsi”, balet Nowowiejskiego. Poniedziałek, 30. 9. „Pan Twardowski”, balet Rózyckiego. Początek o godz. 20.

Teatr Polski

DZIŚ — „Maman do wzięcia”. Piątek, 27. 9. „Maman do wzięcia”. Sobota, 28. 9. „Maman do wzięcia”. Niedziela, 29. 9. „Maman do wzięcia”. Poniedziałek, 30. 9. „Maman do wzięcia”. Początek o godz. 20.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Pan naczelnik... to ja!” Występ gościnny A. Fertnera. Piątek, 27. 9. „Pan naczelnik... to ja!”. — Gość występ Antoniego Fertnera. Sobota, 28. 9. „Pan naczelnik... to ja!”. — Gość występ Antoniego Fertnera. Początek o godz. 20. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarewskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Teatr „Rewja” na P. W. K.

Dziś i codziennie o godz. 19.15 wielka rewja polska w 19 obrazach „Kulig” — o godz. 22 arcywesoła rewja „Jazda na wystawie”. Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarewskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia i w kasie teatralnej ul. Śniadeckich 12. Na P. W. K. Dwór Huggera, Centr. Rest. P. W. K.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ZAPISKI REGIONALNE

TEGOROCZNY „MESTWIN“

(Od naszego korespondenta)

Toruń, 25 września.

Wiadomo już pokrótce czytelnikom, że „Mestwin“, dodatek regionalny naukowo-literacki „Słowa Pomorskiego“ rozpoczął w r. b. piąty rok istnienia.

W sześciu dotychczas wydanych numerach bieżącego rocznika (ostatni z 10 września) uderza różnorodność treści artykułów, opartych nierzadko na żmudnych poszukiwaniach źródłowych w bibliotekach, archiwach i muzeach, podejmowanych nie tylko przez zawodowych uczonych, lecz także przez badaczy-amatorów, którzy już niejedną cegielkę dorzucili do naszej wiedzy o Pomorzu i ziemiach pruskich.

W najdalszą przeszłość przenoszą nas artykuły A. F. Kowalkowskiego („Rzut oka na dzieje klasztoru kartuskiego“) i ks. Dra K. Miaskowskiego o dukatach toruńskich z czasów Zygmunta I, Zygmunta III, Władysława IV, Jana Kazimierza i Michała Korybuta, jakoteż wrażenia z podróży po Słowiańszczyźnie Zachodniej pióra prof. Zyg. Wojciechowskiego.

Czasz Księstwa Warszawskiego wskrzesza p. Janusz Staszewski w artykule o „powstańczej jeździe pomorskiej 1809 roku“, osnutym na podstawie akt Archiwum Państwowego w Poznaniu, zaś ks. Alfons Mańkowski daje cenny przyczynek do dziejów walki kulturalnej, ogłaszając szereg dokumentów, odnoszących się do sprawy księdza-banity, Jana Bony, ściganego przez władze pruskie na Pomorzu w latach 1875—1884.

W niedaleką przeszłość Pomorza sięgają pp. Tad. Pietrykowski i prof. dr. Łęgowski, pierwszy kreśląc rys działalności „Zjednoczenia Urzędników Polaków w Toruniu“ w przededniu połączenia Torunia z Macierzą, — drugi w artykule o przygotowaniu szkolnictwa polskiego na Pomorzu w roku 1919 a więc przed utworzeniem Toruńskiej „Komisji dla Spraw wyznaniowych i szkolnych“.

Sławizm Cynowy i jego związek ideowy z bojownikiem zjednoczenia kulturalnego Słowian — poetą czeskim Janem Kollarem oraz działalność zasłużonego założyciela regionalnego muzeum kaszubskiego we Wdzydżach i szkoły przemysłowej w Kościerzynie śp. Izidora Gulowskiego, przedstawił p. Jan Karnowski, który ponadto ogłosił tekst starożytnego widowiska scenicznego, jakie urządzono na Kaszubach aż do czasów pruskich pod nazwą „Ścinanie Kani“.

Literaturę zainteresowali się pp. Tad. Pietrykowski („Hans von Boyesen“ — niemiecka powieść rycerska z XV stulecia) oraz Tad. Mikulski, który zajął się polską beletrystyką morską wczorajszą i dzisiejszą (Gruszeckiego „Tam gdzie się Wisła kończy“ i „Złotą“ J. Bandrowskiego).

Ginącym, a charakterystycznym dla starego Torunia pamiątkom, którym zainteresować powinienby się urząd konserwatorski, poświęca p. Stan. Dąbrowski artykuł pt.: „Ostatnie...“ (nr. 3 z 7 maja br.). Wreszcie p. M. Sydow daje garść refleksyj na temat „utraconych Kresów pomorskich“, zaś p. T. Pietrykowski omawia artykuł Smogorzewskiego „La Pologne, l'Allemagne et le Corridor“. Każdy numer zamyka obszerny dział informacyjny „Kronika Pomorska“.

Na uznanie zasługuje też umieszczony w Nrze 6-tym „Zarys bibliografii pomorsko-pruskiej“ za I kwartał b. r., w zestawieniu p. J. Spychalskiego. Dział ten prowadzony systematycznie podniesie niewątpliwie wartość tego pożytecznego (a niestety dziś mniej regularnie pojawiającego się) popularyzatora wiadomości o Pomorzu, jakim jest „Mestwin“ od pierwszej chwili swojego istnienia.

Adam Münnich.

KSIAŻKI NADESŁANE

Zofia: Ameisenowa: „Biblia hebrajska XIV w. w Krakowie“. Kraków 1929.

Zbigniew Grabowski: „Walter Pater. Życie. — Dzieło. — Styl.“ Poznań 1929. Nakł. Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

X. Stanisław Adamski: „Kazanie. wypowiedziane na inauguracyjnym nabożeństwie Powszechnej Wystawy Krajowej w dniu 12 maja 1929 r. w Katedrze Poznańskiej“. Poznań 1929. Nakładem Drukarni i Księgarni św. Wojciecha.

Z POWIEŚCI NA SCENĘ

(Od naszego korespondenta)

London, 20 września.

Szekspir i jego współcześni osnawali na nowelach wspaniałe dramaty. Ale były to nowele prymitywne, o słabo zarysowanych charakterach, następne nowele, nie powieści, wreszcie traktowano je z ogromną swobodą. W żadnym razie nie można tu mówić o przeróbkach scenicznych z belletrystyki. Te są zgóry skazane na niepowodzenie, a im większą posiada wartość, utwór, który w danym wypadku pada ofiarą, tem zazwyczaj jego sceniczny odpowiednik wypadła słabiej. Powieść nowoczesna ze swym psychologicznym bogactwem, z tem obyczajowym, z epizodycznymi przybudówkami nie może zmieścić się w ramach sztuki, która trwać ma przez jakie trzy godziny. Z dwojga złego lepsza już — o ile powieść posiada walory optyczne — przeróbka kinowa.

A jednak scena ma urok magiczny i skusiła już niejednego powieściopisarza nie tylko do zezwolenia komuś na barbarzyńskie praktyki z jego utworami, ale nawet czasem do przedsięwzięcia tych praktyk osobiście. Czasem czyniono to poprostu dla zarobku. Nie podejrzewam o takie motywy Tomasza Hardy'ego. Raczej zaważyło tu może starcze osłabienie umysłu — Hardy zmarł półtora roku temu, dochodząc do dziewięćdziesiątki, — a może i osłabienie woli, niezdolnej już oprzeć się naleganiom przedsiębiorców teatralnych i aktorów, może wiara we własne dzieło i zaufanie do jego doskonałości bez względu na formę. Dość, że sędziwy Hardy sam znęcał się nad swą najslawniejszą powieścią „Tess of the D'Urbervilles“ i przemienił ją na lichą sztukę, którą wznowiono teraz w londyńskim Duke of York Theatre.

Można poważnie kwestionować podtytuł powieści „Dzieje kobiety crystal“, gdyż nieszczęsna Tess nie jest zupełnie wolna od winy. Można nie zgadzać się z tendencją i jej niebezpiecznymi konsekwencjami, gdyż przedstawienie świata jako katorżni, w której najpiękniejsza dusza zostaje skazana na potworne cierpienia, a co gorsza, popchnięta w błoto i w zbrodnię, wiedzie wprost do zaprzeczenia odpowiedzialności jednostki za czyn. Z tych powodów nawet przyjęcie „Tess“ z początkiem lat dziewięćdziesiątych zeszłego wieku było niezbyt życiowe. Ale trudno nie zdawać sobie sprawy z wysokiej artystycznej wartości powieści, ze wstrząsającego traktowania tematu, z nastrojowego stopienia przeżyć bohaterki z obrazami natury, z subtelności psychologicznej i ze świetnej konstrukcji.

Wszystko to znikło na scenie prawie bez śladu. Wybiły się na pierwszy plan motywy komiczne, które w powieści stanowią urozmaicenie ustępów początkowych, a później, gdy akcja przyjmuje coraz tragiczniejszy obrót, zostają zarzucone, ponieważ stanowiąby dysonans w potężnej symfonii cierpienia. Tess pochodzi mianowicie ze schłopiałej szlachty, z normandzkiego rodu D'Urberville'ów. O ojcu jej mówi jakiś znawca heraldyki, że przysługuje mu tytuł Sir. Od tej chwili stary wieśniak każe się tytułować, natomiast nabiera wstrętu do pracy i pije coraz więcej, a w chwilach nietrzeźwości oddaje się kontemplacji swego dostojństwa.

Ten sam pomysł użytkuje Hardy później do efektów tragicznych. Uwodziciel Tess nazywa się również D'Urberville, lecz w przeciwieństwie do swej ofiary pochodzi z rodziny mieszczańskej, która bezprawnie przywłaszczyła sobie nazwisko. Wreszcie zbrodnia Tess przedstawiona jest jako wynik atawizmu. Gdy nieszczęsna dziewczyna przekonała się, że życie jej mogło przybrać inny obrót, gdyby nie kusiciel, który ponownie usidlił porzuconą przez męża, uderza jej do głowy krew wielu pokoleń rycerzy i gwałtowników.

Wszystko to przeprowadzone jest w powieści z nadzwyczajną precyzją. Na scenie rozrósł się żywioł komiczny, pojawiająca się raz za razem postać pijanego Sir Johna, pobudza wprawdzie do ustawicznego śmiechu mniej wybredną publiczność, ale psuje to stanowczo nastrój. W scenie zabójstwa proces psychologiczny zatarał się

zupełnie. Co gorsza znikły długie okresy, w których Tess ciężką pracą fizyczną i cierpieniem bez skargi jedna sobie sympatię czytelnika. Przeciętny widz, który nie czytał powieści, wychodzi zapewne z teatru z wrażliwością, że czyn Tess był zbrodnią i mający spaść na nią wyrok aktem sprawiedliwości. Za plus poczytać można chyba to, że sztuka kończy się uwieszeniem Tess i oszczędza publiczności ponurego efektu ukazania się nad więzieniem czarnej chorągwi na znak, że bohaterka zawiśla na szubienicy, oraz wyznania, rzuconego przez autora Boga w formie słów: „Prezydent nieśmiertelnych skończył porachunki z Tess“.

Wogóle postaci zatraciły subtelność i stały się konwencjonalnymi. Uwodziciel w powieści ma okres skrucy, podczas którego zostaje sekciarskim kaznodzieją. Na scenie charakteryzuje go tani demonizm — i symbolem tego jest nieodstępna nietzscheańska szpicruta w ręku. Nie ma również widz sposobności zajrzeć do duszy Angeli Clare, męża Tess, i przyrzeć się potężne wrażenie robiącej walce między purytanizmem i konwencjonalną moralnością, patrzącą na pozory, a miłością i dobrocią.

ŻYCIE KULTURALNE

MATEMATYCY SŁOWIAŃSCY PRZYBYWAJĄ DO POZNANIA

Jutro o 10-tej zrana odbędzie się w Auli Uniwersytetu Poznańskiego uroczyste zamknięcie wszechsłowiańskiego Zjazdu Matematyków. Zjazd ten rozpoczął się w Warszawie przy licznych udziałach znakomych uczonych polskich i obcych, kończy się zaś w Poznaniu, gdyż członkowie Zjazdu pragną zwiedzić Powszechną Wystawę Krajową.

Będzie to ostatni z licznych zjazdów naukowych, jakie ściągnęła nasza Wystawa. Serdecznie witamy przybywających do naszego miasta świętych przedstawicieli wiedzy, która w Polsce tak wysoko ostatnimi czasy się rozwinęła i życzymy im, aby unieśli ze sobą jak najobfitszy plon naukowy, a zarazem jak najmielsze wspomnienia osobiste.

NAUKA

Z Tow. Naukowego w Toruniu. Nasz korespondent toruński (A. M.) donosi nam: Nasze Towarzystwo Naukowe wypuściło 2-gi zeszyt VIII tomu swoich „Zapisków“ za II kwartał b. roku. Na czele zamieszczono artykuł p. Janusza Staszewskiego, który na podstawie archiwaliów poznańskich kreśli obraz zatargu polsko - niemieckiego o mundury dla toruńskiej gwardji narodowej za czasów Księstwa Warszawskiego. Szkic ten rzuca światło na stanowisko żywiołu niemieckiego w mieszczaństwie toruńskim wobec zarządzeń władz polskich z roku 1809, wprowadzających jednolite umundurowanie dla członków Gwardji Narodowej. Ks. Władysław Szolderski daje źródłowy szkic historyczny p. t.: „Z dziejów Dominikanów w Toruniu“ i uzupełnia go obszernymi wyjątkami z rękopisu z roku 1785, znajdującego się w Archiwum Kościoła św. Jakóba w Toruniu, a zawierającego opis i inwentarz zburzonego przez Niemców w roku 1834 poddominikańskiego Kościoła św. Mikołaja. Ks. Alfons Mańkowski publikuje przywileje z roku 1441 dla kościoła w Wielkich Radawiskach. Dwie recenzje (Wl. Antoniewicz „Archeologia Polska“ oraz V i VI zeszytu „Blätter für deutsche Vorgeschichte-Zeitschrift des Westpreussischen Geschichtsvereins“) pióra ks. dra Łęgi zamykają treść zeszytu.

RUCH REGIONALISTYCZNY

Konkurs na sztukę ludową. Towarzystwo Polskiego Teatru Ludowego w Wilnie ogłosiło konkurs na sztukę dla teatrów ludowych miejskich i wiejskich. Inicjatorom konkursu chodzi o rozwój miejscowej twórczości dramatycznej i zasilenie repertuaru teatrów ludowych. To też pierwszeństwo w konkursie mieć będą sztuki, mające związek z regionem wileńskim, grodzieńskim i nowogrodzkim. Sztuki muszą, oczywiście, uwzględniać trudności wystawy na wsi pod względem dekoracji i kostiumów. Poza tem treść ich może być dowolna, byle o szlachetnej tendencji. Warunki konkursu zwykłe. Za najlepsze utwory przewidziane są trzy nagrody: I — 300, II — 200 i III — 100 złotych. Sztuki nagrodzone stają się własnością Tow. Polsk. Teatru Ludowego w Wilnie. Rękopisy należy nadsyłać przed dniem 15 października b. r. pod adresem Polskiego Teatru Ludowego w Wilnie, Zawalna 16, m. 8. (rg)

Najlepsza reżyserja nie mogłaby uratować niefortunnej przeróbki, ale w Duke of York reżyserja jeszcze uwydatniła jej wady — głównie przez podkreślenie efektów komicznych. Jeszcze na chwilę przed zabójstwem rozlegają się na sali śmiechy na widok ordynarnego gestu pokojówki, która powinna być postacią zupełnie bezbarwną. I dekoracje pozostawiają wiele do życzenia. Tłem uwieszenia Tess, błędzącej po zabójstwie w towarzystwie męża, który zapóźno przebaczył, zrobił Hardy Stonchenge, tajemniczy krąg prastarych glazów, zapewne druidycznych. Kto ten zabytek widział, a nie znał powieści i nie czytał programu, nieodrazu z pewnością zorientował się, co ma przed sobą w ostatniej odsłonie.

Wykonawczynią roli Tess była Gertruda Bugler, która poprzednio grywała jedynie w półamatorskiej trupie w rodzinnym hrabstwie Dorset, stanowiącym główną część t. z. kraju Hardy'ego i tło akcji „Tess of the D'Urbervilles“. Grała naturalistycznie i miejscami efektownie, ale bez bytniej subtelności. Zresztą i tak nie byłaby uratowała niefortunnej całości.

Dr. Władysław Tarnawski.

LITERATURA

„Skarb Aarona“. Wpadła mi w ręce książka opowieść p. Wacława Niezabitowskiego pod powyższym tytułem, która ma jak na chwilę toczących się w Palestynie walk Arabów przeciw Żydom, posmak aktualności, oczywiście przypadkowej. Akcja powieści Niezabitowskiego toczy się bowiem na półwyspie Synaj, a główne role, z wyjątkiem jednej, odgrywają — Arabowie. Odwieczną legendę o ukrytym na górze Synaj skarbie splata autor z dziejami emira Wacława Rzewuskiego. Opowiada nam, że wbrew pogłoskom o śmierci Rzewuskiego pod Daszkowem emir powrócił po nieudanym powstaniu do Arabji i tutaj pojął za żonę Arabkę, córkę znakomitego rodu. Ród żony emira posiadał właśnie dwie metalowe tabliczki, z wrytym na nich planem sytuacyjnym jaskini, kryjącej skarb. Kobiety zaś tego rodu przekazywały z pokolenia na pokolenie tajemniczą „pieśń wyjścia“, która miała być kluczem do wydostania się z labiryntu kurytarzy wiodących do skarbu. Żądza przygód popchnęła emira na poszukiwanie skarbu, nie wróci jednak już nigdy z tej wyprawy. Ostatnią spadkobierczynią tajemnicy rodu jest córka Ibn Tassila, Dżaila, którą ojciec obiecał za żonę wstrętnemu starcowi El Terimowi. El Terim bowiem posiada jedną z tabliczek skradzioną niegdyś przez ród jego; w ten sposób ma się zakończyć długoletnie walki obu rodów. Ale los chce inaczej. Katastrofa lotnicza wyrzuca na półwysp Synaj dwóch lotników. Jeden z nich Polak, Zaliński jest rannym znajduje opiekę w domu Ibn Tassila. Nawiązuje się miłość między Polakiem i piękną Dżailą. Zaliński uwolni dziewczynę z rąk chciwego El Terima, który ją porwał, aby wymusić tajemnicę skarbu. Uciekając, kochankowie odnajdą przypadkiem doskonale zachowane zwłoki Emira Rzewuskiego, przadziadka Dżaili, natrafiają również na jaskinię ze skarbem, skąd uda im się szczęśliwie wydostać, nie zabierając jednak nic z kosztowności. Powieść kończy się tradycyjnie: piękna Dżaila, zostaje żoną Polaka.

Książka Niezabitowskiego przypomina powieści Ossendowskiego. Aczkolwiek nie można zaliczyć jej do literatury poważniejszej, poprawność stylu, płynność opowiadania sprawia, że czyta się ją łatwo i przyjemnie. (jes)

PISMA NADESŁANE

„Język Polski“. Zeszyt XV. Treść: W. Taszycki: „Pochodzenie nazwiska Zeromski“. — M. Brahmer: „Język polski w karykaturze francuskiej XVII wieku“. — S. Ciszewski i K. Nitsch: „Sypać“ zamiast „lać“. — M. Altbauer: „O błędach ortograficznych i gramatycznych w zadaniach polskich Żydów przemyskich“. — St. Wędkiewicz: „Kilka uwag o technice spieśzczeń“. — W. Doroszewski: „Parę słowotwórczych uwag z powodu „wwieźnicy““. — W. Taszycki: „Dokola dyskusji na temat „wwieźnicy““. — J. Birkenmajer i K. Nitsch: „O perskim oku“. — Odpowiedzi Redakcji.

„Przegląd Pedagogiczny“ nr. 24. Organ Tow. N. S. R. i W. Treść: S. Pełński: „Indywidualizm czy indyferentyzm“. — Z. Iwaszkiewiczowa: „Międzynarodowy Kongres Nowego Wychowania w Helsingörze II“. — W sprawie kwalifikowania szkół średnich. Memoriał Zarządu Gł. T. N. S. W. — Delegacja T. N. S. W. u Pana Ministra Wyzn. Rel. i Ośw. Publ. — Komunikaty Zarządu Głównego T. N. S. W. — Kronika. — P. L.: Prasa o szkole i nauczycielu.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Zyski i straty

Polska, zaiste, jest krajem nieograniczonych możliwości i cudów. Pozostając przy dziedzinie gospodarczej, jakże inaczej, niż cudownością, wytłumaczyć sprzeczność zachodzącą między wspaniałym rozwojem przemysłu polskiego z jednej strony, zaś fatalnymi wynikami finansowymi tegoż przemysłu z drugiej strony. Wytłumaczamy jasniej, o co nam chodzi: wiemy wszyscy, że stan nasz posiadania w dziedzinie przemysłu b. znacznie się wzboogacił, o czym łatwo przekonać się można na P. W. K., na co wielokrotnie zwracano uwagę gościom zagranicznym i co w kilku zdaniach poniżej streścimy. Z drugiej jednak strony świeżo ogłoszona przez Gł. U. St. statystyka działalności spółek akcyjnych za lata 1925 — 1927 poucza nas, że wyniki finansowe spółek przemysłowych były fatalne, procent bowiem firm pracujących z wyraźną stratą wahał się między 23 a 46! Temu stwierdzeniu poświęcamy niniejszy feljeton.

Zaczynamy od strony jasnej i pogodnej: od zobrazowania naszego dobytku i postępu przemysłowego. Wprawdzie przeciętne wydobycie węgla śląskiego wyniosło w r. 1928 — 2.537 tys. tonn, czyli mniej, niż w r. 1913 (2.661 tys. tonn), natomiast wytwórczość gazowni śląskich wzrosła w tym samym okresie czasu b. znacznie, bo z 918 tys. tonn do 1.668 tys. tonn. W przemyśle włókienniczym nietylko odbudowaliśmy zniszczone fabryki, ale ilość wrzecion bawelnianych wzrosła o przeszło 50 procent, a ilość krosien o jakieś 20 procent. Stworzono i rozbudowano szereg nowych gałęzi wytwórczości, głównie w przemyśle chemicznym i elektrotechnicznym. Tak np. wytwórczość barwników wzrosła od r. 1925 do r. 1927 dwukrotnie, zaś produkcja soli (dzięki rozwojowi przemysłu przerobowego) przekracza kilkakrotnie produkcję powojenną. Produkcja azotniaku wzrosła 4-krotnie w porównaniu z r. 1923. Przemysł gumowy, który przed wojną w Polsce nie istniał, obecnie zatrudnia 7.000 robotników. Produkcja fabryk elektrotechnicznych wzrosła od r. 1925 o przeszło 50 procent. I tak dalej, i tak dalej.

Przechodzimy na stronę ciemną. Z ogłoszonej przez Główny Urząd Statystyczny statystyki o działalności spółek akcyjnych wynika, że w r. 1925 — 54 proc. spółek wykazało zysk, a 46 proc. stratę; w r. 1926 zysk miało 57 proc. spółek, a stratę 33 proc., zaś w r. 1927 bilanse zamknęła 77 proc. spółek wykazały zysk, a 23 procent stratę.

Oczywiście, oczywiście! Bilans nie zawsze wiernie oddaje położenie danego przedsiębiorstwa, ale niemniej powyższe zestawienie jest b. charakterystyczne i oświadczenie gotowi jesteśmy „cum grano salis” w nie uwićrzyc.

A więc: czemu wytłumaczyć, że z jednej strony przemysł nie ma zysków, a z drugiej strony się rozbudowuje? Wszak naturalnym bodźcem do rozbudowy jest zysk. Rozbudowę widać, zysku zaś nie.

Odpowiedź: Zjawisko to tłumaczy się prawdopodobnie tem, że część zysków jest bezpośrednio inwestowana w przedsiębiorstwach i nie wykazywana jako zysk bilansowy.

Przemysł Stanów Zjednoczonych

Każdą gałąź przemysłu można ocenić z trzech rozmaitych punktów widzenia, biorąc jako kryterjum bądź liczbę zajętych w niej pracowników, bądź ogólną wartość jej produkcji rocznej, albo wreszcie wysokość włożonego w nią kapitału.

Na czele całego przemysłu amerykańskiego stoi rolnictwo. Zaliczanie tej dziedziny życia gospodarczego do przemysłu jest w Ameryce o tyle uzasadnione, że posługują się ona niemal wyłącznie maszynami. Rolnictwo w Stanach Zjednoczonych zatrudnia więcej niż 10 milionów ludzi, t. zn. trzy razy tyle, co każda inna gałąź przemysłu. Ogólny dochód, obliczony z dostateczną dokładnością na podstawie zeszłorocznych zbiorów, wynosi około 13,9 miliardów, kapitał inwestowany wraz z ceną gruntów, dochodzi do 57 miliardów dolarów.

Drugie miejsce po rolnictwie, w dużym od niego odstępie, zajmuje pierwsza właściwa gałąź przemysłu, budownictwo. Zatrudnia ona około 3 miliony robotników, a więc nawet nie jedną trzecią liczby, pracujących w gospodarstwach rolnych. Kapitał, inwestowany w tym przemyśle oceniony jest przez Federal Trade Commission na 3 miliardy dolarów. Za produkty przemysłu budowlanego płaci publiczność amerykańska rocznie około 7 miliardów dolarów, co stanowi mniej więcej 1/12 ogólnych dochodów państwa. Przeważną część akcji budowlanej wykonywana jest przez olbrzymie towarzystwa akcyjne, które coraz skuteczniej wyrugowują małych przedsiębiorców. Charakterystyczną cechą amerykańskiego przemysłu budowlanego jest, że z pośród wszystkich rzemieślników najliczniejsi są w nim stolarze (877.000), co tłumaczy się tem, że domy mieszkalne w Stanach Zjednoczonych, nawet bardzo wytworne, wznoszone są w wielkiej liczbie z drzewa.

Następnym co do znaczenia przemysłem w Stanach Zjednoczonych jest kolejnictwo, zatrudniające 2 milj. 148 tys. robotników i urzędników. Kapitał inwestowany w kolejnictwie wynosi według oficjalnej statystyki 27 miliardów dolarów, z czego 5 przypada na koleje miejskie i inne elektryczne. Przemysł ten odznacza się wielką koncentracją kapitałów: 4 towarzystwa: (Southern Pacific, New York Central, Union Pacific i Santa Fé) rozporządzają kapitałem przewyższającym miliard dolarów. W stosunku do ilości mieszkańców Stany Zjednoczone posiadają najgęstsza na świecie sieć kolejową, której dochód brutto wynosi rocznie około 7 miliardów dolarów.

Czwartym z rzędu przemysłem amerykańskim jest przemysł włókienniczy, który zatrudnia 1.100.000 mężczyzn i kobiet. Wartość produkcji rocznej dorównywała prawie cyfrze produkcji kolei, podczas gdy kapitał inwestowany nie dochodzi nawet do 1/6 kapitału kolejnictwa.

Inną ważną gałęzią przemysłu jest produkcja maszyn, z wyłączeniem przemysłu samochodowego, w której jednak trudno ustalić wysokość zaangażowanego kapitału. Prawie milion pracowników zajętych jest w tym przemyśle. Wartość produkcji rocznej wynosi zwyż pięciu miliardów do-

larów. W dalszej kolei idzie przemysł drzewny. Ocena kapitału inwestowanego na 8 miliardów dolarów bierze w rachubę rezerwy leśne przemysłowców. Kapitał aktywny jest w istocie znacznie niższy. Liczba zajętych w tym przemyśle robotników jest stosunkowo wysoka (474.000) ze względu na wielką ilość pracy ręcznej, wartość produkcji rocznej jednak wynosi tylko 2 1/4 miljarda dolarów.

Przemysł stalowy i samochodowy zajmują siódme i ósme miejsce, chociaż, gdyby miarą miała być popularność, przemysł samochodowy niewątpliwie odniósłby zwycięstwo nad wszystkimi innymi. Wszak ludność Stanów Zjednoczonych dzieli się podobno na dwie grupy: jedna produkuje samochody, druga żyje z ich sprzedaży. Żaden inny przemysł nie wywarł tak decydującego wpływu na podniesienie stopy życia Amerykanina, jak przemysł samochodowy, który stał się niejako widomym wyrazem epoki maszynowej w Stanach Zjednoczonych. Kapitał, zaangażowany w tej gałęzi przemysłu nie jest stosunkowo wielki i wynosi około 3 miliardy dolarów. Wartość produkcji rocznej przekracza znacznie produkcję przemysłu stalowego, w którym uruchomiony jest o wiele większy kapitał i który zatrudnia o wiele większą ilość rąk roboczych. Pod względem gospodarczym jednak przemysł stalowy większe ma znaczenie od samochodowego, gdyż produkowane przezeń żelazo i stal są podstawą wszystkich niemal innych gałęzi produkcji.

W niniejszym zestawieniu przemysł naftowy zajmuje 11 miejsce, choć reprezentuje on olbrzymi kapitał 11 miliardów dolarów. Zato wartość produkcji jego nie dorównywa innym przemysłom i wynosi cośkolwiek ponad 2 i pół miljarda, a i liczba zajętych w nim robotników nie jest zbyt znaczna. Wysokość kapitału tłumaczy się znacznymi rezerwami w terenach, cysternach, rurociągach, statkach itp. Stany Zjednoczone znaczenie swoje na polu gospodarczym zawdzięczają właśnie swemu przemysłowi naftowemu, jego produkty bowiem są dziś przedmiotem ogólnego zainteresowania i współzawodnictwa światowego.

Przemysł węglowy zatrudnia pięciokrotną liczbę robotników, co przemysł naftowy, wartość jego rocznej produkcji, dzięki stosunkowo niskiej cenie ropy, jest znacznie mniejsza. Również kapitał stanowi tylko 1/4 kapitału, reprezentowanego przez przemysł naftowy. Tym okolicznościami przypisać należy fakt, że robotnicy, zatrudnieni w przemyśle węglowym są najgorzej płatnymi robotnikami w Stanach Zjednoczonych.

Osobny dział zajmują przedsiębiorstwa, które można by zgrupować pod ogólnym mianem „przemysłu rozrywkowego”. Odgrywają one poważną rolę w życiu gospodarczym Stanów Zjednoczonych i usprawiedliwiają miano „przemysłu”, posługując się przeważnie metodami fabrykacji masowej. Sam przemysł filmowy zatrudnia 325.000 osób, a publiczność amerykańska płaci rocznie około miliard dolarów za korzystanie z jego wytworów.

do 1 listopada — wpłata państwowego podatku dochodowego w wysokości różnicy między kwotą podatku wymierzonego na rok podatkowy 1929 (wymienionej w doręczonych nakazach płatniczych) a kwotą podatku zapłaconego w terminie do 1 maja rb. względnie o ile przed dniem 15 października rb. nie doręczono nakazu płatniczego — wpłata II połowy podatku przypadającego od zeznanego dochodu, a w razie niezłożenia zeznania o dochodzie za rok 1928 r. wpłata połowy podatku wymierzonego na rok 1928.

wpłata podatku dochodowego od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia.

Nadto płatne są zaległości z tytułu podatku majątkowego oraz kwoty zaległości odroczonej i rozłożonej na raty z terminem płatności w miesiącu październiku tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w tym miesiącu.

Z rynków nabiału

Stała a przytem znaczna wyższa notowań na masło, jaką w ostatnich tygodniach zaobserwowaliśmy na rynku niemieckim, a która wywołana została niewątpliwie brakiem dostatecznych dowozów — wpłynęła jednakże hamująco na konsumpcję masła, a równocześnie spowodowała większy popyt na tańsze tłuszcze jadalne jak smalec i margarynę. W następstwie tego poważnie zmniejszyły się w tygodniu sprawozdawczym ogólne obroty, mimo, że w wielu wypadkach sprzedaż odbywała się poniżej cen oficjalnie notowanych. Oficjalne notowania w Berlinie utrzymywały się na poziomie: 189 mk niem. per 50 kg franko stacja odbiorcza za I gatunek, 174 mk niem. per 50 kg franco stacja odbiorcza za II gatunek, 158 mk niem. per 50 kg franco stacja odbiorcza za III gatunek, przy czem tendencję określono jako bardzo spokojną.

W wyniku powyższej sytuacji natrafiał zbyt masła polskiego na rynku niemieckim na pewne trudności. Wobec silniejszej podaży uzyskiwały prima gatunki w najlepszym wypadku t. zw. najwyższe notowanie z potrąceniem efektywnych kosztów cła i przewozu, średnie zaś gatunki realizowane były przy znacznych ustępstwach w cenie. Nieco większe zainteresowanie wzrosło w ostatnich dniach na drugie gatunki, jednakże po cenach poniżej oficjalnych notowań za II gatunki.

Oslabioną tendencję wykazuje rynek angielski. Oficjalne notowania masła polskiego wykazują poważną marżę od 145 sh. do 164 sh. per Ctw. Ceny ponad 160 sh. uzyskuje się li tylko za wyborowe gatunki, przeważnie niesolone.

Na rynku wewnętrznym sytuacja naogół spokojna i wyczekująca.

KRONIKA GOSPODARCZA

(K) Bilans Banku Polskiego. Bilans Banku Polskiego za drugą dekadę września wykazuje zapas złota 650 milionów 839 tys. zł. t. j. o 68 tys. więcej niż w poprzedniej dekadzie. Pieniądze i należności zagraniczne zaliczone do pokrycia zmniejszyły się o 17 milj. 636 tys. zł. do sumy 410 milj. 927 tys. zł., natomiast pieniądze i należności zagraniczne, niezaliczone do pokrycia wzrosły o 18 milj. 228 tys. zł. do sumy 106 milj. 545 tys. zł. Portfel wekslowy wzrósł o 10 milj. 410 tys. zł. i wynosi 712 milj. 733 tys. zł. Pożyczki zastawowe zmniejszyły się o 572 tys. zł. do sumy 75 milj. 247 tys. zł. Natychmiast platne zobowiązania (495 milj. 751 tys. zł. wzrosły o 41 milj. zł., podczas gdy obieg biletów bankowych (1255 milj. 520 tys. zł.) zmniejszył się o 37 milj. 487 tys. zł. Stosunek procentowy pokrycia obiegu biletów i natychmiast platnych zobowiązań Banku wyłącznie złotem wynosi 37,16 proc. (7,16 proc. ponad pokrycie statutowe), zaś pokrycie kruszcowo walutowe 60,75 proc. (20,75 proc. ponad pokrycie statutowe), wreszcie pokrycie złotem samego tylko obiegu biletów bankowych wynosi 51,84 proc.

(k) Rolnictwo wobec aktualnych zagadnień życia gospodarczego. W tych dniach odbyło się w Związku Polskich Organizacji Rolniczych w Warszawie zebranie reprezentantów organizacji rolniczych poszczególnych dzielnic. Na posiedzeniu zapadły m. in. uchwały, stwierdzające potrzebę utworzenia silnej organizacji handlowo - rolniczej celem uporządkowania stosunków, panujących w handlu wewnętrznym i zewnętrznym zbożem. W związku z tem przedstawiony został ogólny zarys projektu organizacji handlowej. W sprawie nowej taryfy kolejowej Związek P. O. R. zajął stanowisko, iż tak znaczne podniesienie stawek przewozowych odbija się ujemnie na ogólnej sytuacji kraju, a w szczególności na rolnictwie, znajdującem się w stanie niesłychanie groźnego kryzysu. Wkońcu w kwestii wywozu otrąb Związek wypowiedział się za nałożeniem cła wywozowego od 1-go października rb. w wysokości 5 zł od 100 kg. Celem zaopiniowania projektu organizacji rolniczo - handlowej, o której wyżej mowa, będzie utworzona specjalna komisja, w skład której wejdą reprezentanci organizacji rolniczych poszczególnych dzielnic.

Z ZAGRANICY

(z) Krach koncernu „Photomaton”. Dzienniki londyńskie, zbliżone do City przynoszą rewelacyjne artykuły o załamaniu się wielkiej kompanii minutowych aparatów fotograficznych „Photomaton”, znanych i u nas na P. W. K. Kompanja ta, która wypuściła akcyj na sumę 10 milionów funtów (około 430 milj. złotych), ogłosiła obecnie niewypłacalność, co stanowi przedmiot gorącego podniecenia wśród dziesiątek tysięcy giełdowych graczy. Upadłość ta spowodowała ruinę kroci drobnych akcjonariuszów.

Krótkie informacje gospodarcze

— W kamieniołomach tatrzańskich, należących do fundacji Kornickiej, wybuchi ogólny strajk, obejmujący 240 robotników.

— National City Bank of N York i Cornexchange Bond Trust Cy połączyły się ze sobą. Kapitały obu sfuzjowanych instytucyj wynoszą olbrzymią sumę 2.300.000.000 dolarów.

— Rząd palestyński zarządził moratorium dla weksli i obligów płatnych w okresie rozruchów. Moratorium to ważne będzie do 26 bm w Jerozolimie i do 22 października w Hebronie.

— Według obliczeń urzędu statystycznego stan liczebny nierogacizny w Danji na 15 lipca r. b. wynosił 3.650.000 sztuk świń (3.360.000 w r. 1928).

— Stan buraków cukrowych na całym terenie Czechosłowacji jest tak dobry, iż nie notowano takiego urodzaju od 9-ciu lat.

— Donoszą z Manilli, że stowarzyszenie przemysłowców cukrowych przyjęło jednomyślnie postanowienie konwencji filipińskiej w sprawie ograniczenia produkcji cukru nowej kampanji na wyspach Manilli.

Kalendarzyk podatkowy

Min. skarbu przypomina płatnikom podatników bezpośrednich, że w październiku rb. płatne są następujące podatki:

od 15 października do 15 listopada rb. — wpłata II raty podatków gruntowych za bieżący 1929 r.

do 15 października — wpłata podatku przemysłowego od obrotu, osiągniętego w ub. m. wrześniu — przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kat. i przemysłowe I—V kat. prowadzące prawidłowe księgi handlowe, oraz przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze;

do 15 października — wpłata zaliczki na poczet państwowego podatku przemysłowego od obrotu za kwartał III, roku 1929 w wysokości 1/5 części kwoty podatku od obrotu, wymierzonego za rok 1928 przez przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, nieprowadzące prawidłowych ksiąg handlowych oraz przez zajęcia przemysłowe;

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA

„Młodość jest rzeźbiarką.”

Od wielu już dni Wystawa roi się nieletnimi gośćmi.

Snują się nasi przyszli obywatele szeregiem, które zdaleka wyglądają jak krótsze i dłuższe sznurki, związane na przodzie nauczycielem lub nauczycielką, niby supełkiem. Warto poświęcić jaką godzinę i wędrować za nimi krok w krok. Jest to rzadka okazja, aby zajrzeć w duszę dziecka i dowiedzieć się, co na niej najtrwalszy ślad zostawi, a zarazem zrozumieć, jak ważną pracę wypełniły władze szkolne, które te nieskończone wycieczki do Poznania popchnęły.

Bo nieskończoności istotnie nazwać się musi. Od 1 czerwca liczono już na jakieś 5000 młodzieży dziennie i przeliczono się. Bywały dni, a nawet tygodnie, że siedm tysięcy dziennie nie było fantazją, ale najrzeczywistszą rzeczywistością. W pewne dni dworzec Zachodni wyglądał jak oblepiony dziećmi i kuferkami. Wyglądało to jak jaka mobilizacja, objęła zaś ona nie tylko Wielkopolskę i Pomorze, chociaż tutaj oczywiście udało się najlepiej, bo było jej najbliżej do punktu koncentracyjnego. Warszawa, Łódź, Kraków, Lwów wystąpiły w wielkich kompletach, a mieliśmy także nieletnich gości z Białegostoku, z Wilna, mieliśmy naszych Białorusinów z Nowogródka, którzy mają tam białoruskie gimnazjum i przyjechali zobaczyć, jak wygląda ten „Zachód”, z książek tylko znany.

Jedno było wspólne tym wszystkim bliższym i dalszym: oczy błyszczące jak w gorące, otwarte szeroko na tyle cudów oraz taksamo otwarte usta. Widać było, że dopiero teraz zaczynają wierzyć, jak wielką i mocną jest naprawdę ta Polska, o której nauczyciel opowiada. Najcenniejsze dla naszej przyszłości były z pewnością wycieczki wrażenia, jakie odniosły dzieci z proletariatu miejskiego, oraz ze wsi. Po nich, jak elektryczność po dobrym przewodniku, przejdzie wiara w siłę Polski do rodziców, którzy na Wystawie nie byli. Bo opowiadaniom nie będzie końca. Widywało się dzieci z takiego transportu zmęczone, zziębnięte, na oko ledwie żywe, jak wychodząc rozprawiali zacięcie co było piękniejsze: ta ogromna wieża koło karuzeli, czy ten potężny gmach naprzeciw pałacu, mającego śmigło za plecami. O tem wszystkim dowiedzą się rodzice i jeżeli niewiele się nauczą, to w każdym razie dostaną wrażenie, iż tam, na zachodzie Polski stało się coś bardzo wielkiego. To samo wrażenie zostanie dzieciom, zwłaszcza młodszymi. Nikt nie liczy na to, aby zapamiętały sobie statystykę obrotu telegraficznego, albo formistów w Pałacu Sztuki. Ale nikt nie zapomni o lodach w czekoladzie, które jadło się na wspólnie, olbrzymiej, jak ucieleśniona bajka wyglądającej przestrzeni, która jest pokryta kolorowymi gmachami i gdzie niewidzialni ludzie gadają cały dzień olbrzymim głosem o różnych dziwnych rzeczach, tak, że powietrze jest pełne słów i muzyki. Bo trzeba wiedzieć, że megafony radiowe były przedmiotem szczególnego zachwytu.

Kuratorjum poznańskiego okręgu naukowego dokazało istnych cudów organizacji i przewidywania. Wyobraźmy sobie to, co znaczy ułożyć siedem tysięcy ciał dziennie i wyżywić tyle samo żołądków! Bo każda zgłoszona wycieczka miała zapewnione na 3 dni wygodne kwatery z całodziennym wyżywieniem za trzy złote od dnia i głowy, a za dwa złote wstęp trzydniowy na Wystawę. Przy ogromnych zniżkach kolejowych dla wycieczek, sprowadzało to koszt rodziców do niewiele złotych, na które nie tak trudno było się zdobyć. Egzamin organizacyjno-techniczny udał się znakomicie i przyniesie obfite, nieobliczalne plony.

Najwięcej skorzystają oczywiście nasi efebci i podlotki, których mózg nie tylko przyjmuje wrażenia, ale segreguje je i zatrzymuje. Taki transport, jak zjazd młodzieży krajoznawczej, odbyty na samym wstępie Wystawy, jest wart bardzo wiele.

Ci chłopcy i te dziewczęta nauczyli się poznawać Polskę nie tylko przez własne oczy, ale przez własne pięty, gdyż przemierzają ją we wszystkich kierunkach, więc rozniosą Wystawę w najdalsze zakątki kraju. Jest ich sto „kół”, a te koła ustawicznie się toczą.

Tak samo harcerze, których tysiące pod namiotami poznańskimi obozowało. Osobną kategorię stanowią młodociani aktorzy ze swym teatrem szkolnym, umieszczonym w gimnazjum Marcinkowskiego i grającym najprzedziwniejsze widowiska od tragedji klasycznej do weselisk chłopskich całej Polski. Ale i najmłodszy widzący Wystawę mają wspomnienie na całe życie — mniej określone, ale nie mniej potężne, które wryło im się w pamięć na zawsze.

Razem biorąc, młodzież to jakby olbrzymi bank, w którym złożyliśmy

wrażenie wielkości i mocy Polski na lichwiarski składany procent. Nikt nie obliczy kapitału, jaki stąd urośnie. Można być pewnym, że istnieje otąd osobne „pokolenie Wystawy”, dla którego wycieczka do Poznania jest nie tylko wielkim przeżyciem, ale etapem, odgraniczającym nowy okres życia wewnętrznego. Poczujemy to już niedługo w psychicznym bilansie narodu. Bowiem „młodość jest rzeźbiarką, co wykuwa żywot cały. Chociaż mija sam szparko, cios jej dłuta wiecznotrwały...”

W. J.

Ostatnia wystawa ogrodnicza

Dziś w południe w „hali zjazdów” na terenie „E” prof. Piotr Hoser z Warszawy dokonał otwarcia czwartej i ostatniej okresowej wystawy ogrodniczej na P. W. K.

Po okolicznościowym przemówieniu prezydenta Wielkopolskiej Izby Rolniczej p. Szulczewskiego, przystąpiono do oglądania stoisk.

Obecna wystawa, która otwarta będzie do soboty, dnia 28 b. m. włącznie, jest przede wszystkim wspaniałym pokazem warzyw, owoców, drzewek i krzewów. Liczba wystawców przekracza pół setki.

Na ziemi ułożono klomby z warzyw i owoców. Najpiękniejszy i największy klomb prezentuje Warszawski Związek Producentów Warzyw, obejmujący zgórą 400 członków. W obramowaniu nieskazitelnej bieli kalafiorów, krągłych pomidorów, głów i główek kapust i salat, pięknych selerów i porów, wznoszą się kardy, jarmuże i karczochy. Obok klombu Związek

przedstawia sposób opakowywania warzyw, które przeznaczone są na eksport.

W dziale drzewek i krzewów wybija się Zakład Hodowli Państw. Instytutu N. G. W. w Puławach, który pokazuje wspaniałe wyniki selekcji wierzb koszykarskiej i hodowli dzikich drzew owocowych.

W dziale owoców piękne są winogrona, hodowane w nieopalanym szklarniach Szkoły Ogrodniczej w Koźminie i jabłka Państwowej Szkoły Ogrodniczej w Tarnowie, najstarszej w Polsce, istniejącej od lat 40. Szkoła z Tarnowa przedstawia 32 odmiany jabłek, które przetrwały zimę z ogólnej liczby stukilkudziesięciu gatunków.

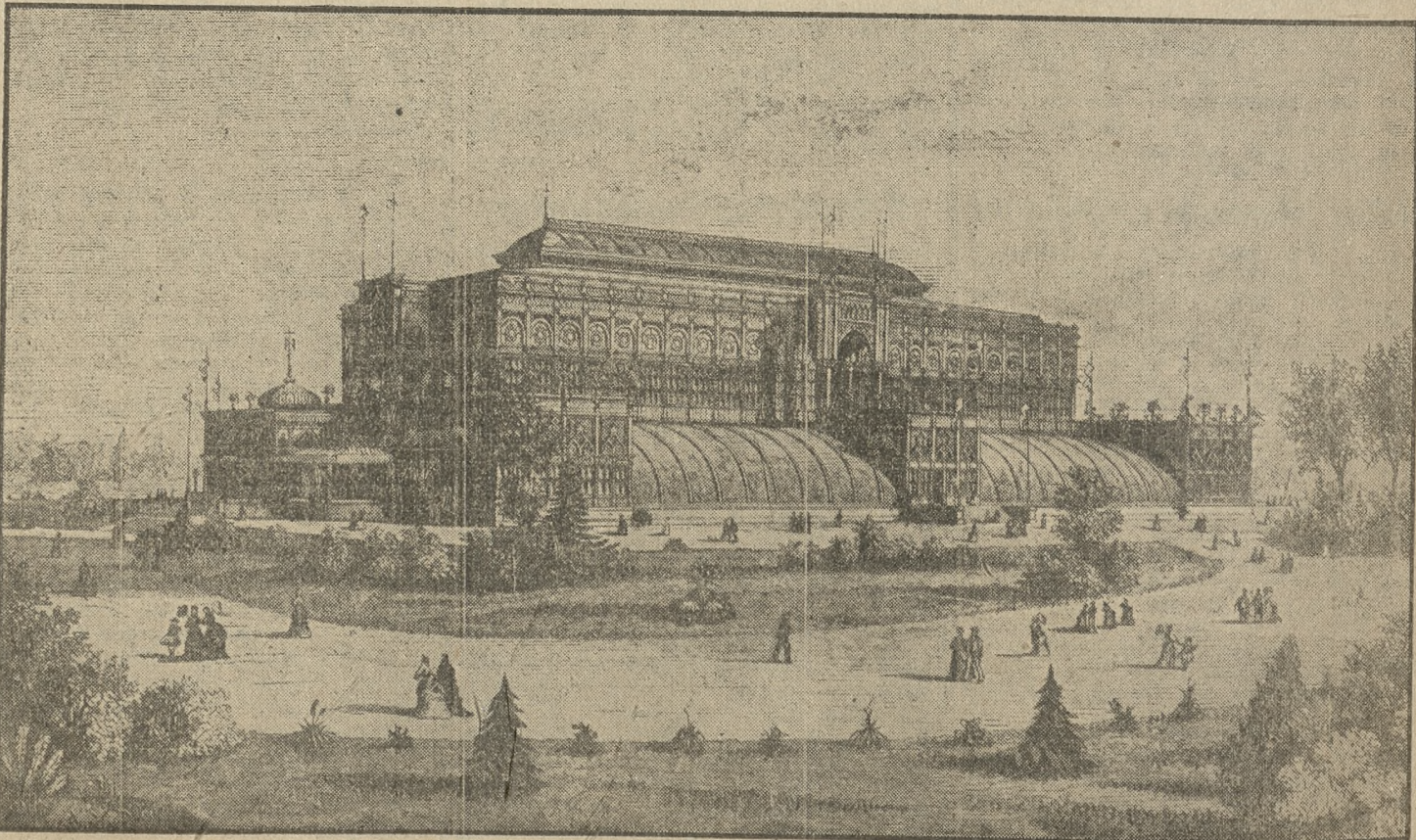
Wystawa ogrodnicza w „hali zjazdów” uczy nas, że w Polsce hodowla warzyw i owoców stoi na wysokim poziomie i w wielu dziedzinach ogrodnicy nasi dorównują sławnym ogrodnikom z Holandji i okolic Paryża.

Łowiectwo na P. W. K.

Łowiectwo polskie w chwili obecnej znajduje się na drodze racjonalnego rozwoju, dzięki zastosowaniu nowego prawa łowieckiego, które w kołach fachowych uznane jest za najlepsze w Europie i często brane jako wzór do naśladowania zagranicą. Czasy wojny i okres bezładu powojennego, kiedy to panowała ogólna bezkarność zabijania zwierzyny, potęgowała możliwość sprzedaży zabitych okazów, minęły bezpowrotnie, a miejsce ich zajęło uświadomienie, że łowiectwo polskie, dobrze zorganizowane, może być źródłem narodowego bogactwa.

Nowe prawo łowieckie, którego żywotność datuje się od niespełna dwu lat, daje już odpowiednie wyniki, czego najlepszym dowodem jest podniesienie się naszego zwierzostanu. Z danych statystycznych dowiadujemy się, że ilość sarn, których w chwili odzyskania niepodległości było w Polsce bardzo mało, obecnie przekroczyła 37 tysięcy. W r. 1918 mieliśmy zaledwie 4 bobry — dzisiaj ich mamy około 250. Podobnie poprawił się nasz stan liczebny łosi, niedźwiedzi i żbików.

Z dawnych wystaw

Hala ogrodnicza na międzynarodowej wystawie w Filadelfji w roku 1876.

Barański Włodzimierz z Zulina, p. Stryj (2 łby odyńców, 3 pary kłów dzików, 6 par wieńców jelenich i t. p.), hr. Bnińska (poroża sarnie), pulk. rez. Chłapowski Konstanty z Mościewa (łby dzików, obrazy wybitnych malarzy łowieckich i t. p.), Chłapowski Mieczysław z Kopaszewa (łeb łosia, szable dzicze i t. p.), Dr. Cichowicz Zbigniew Marszew (trofea myśliwskie), Czepczyk Stanisław, Grudziądz (rzutki betonowe), Dębski Emiljan z Łasina (gęś, berniklę i gęś gęgawą), Dunka de Sajo (wypchane rysie, wilki, gluszcze, orły i t. p.), Br. Groedel, dyrekcja lasów i dóbr w Skolem, Małopolska Wschodnia (łisy, żbiki, rysie, gluszcze i t. p.), Jabłonowski (kolekcję szabel dziczych), Jaruszewski Tadeusz z Poznania (broń i amunicję), Jensen, Małuszy Wielkie (łeb tura), hr. Kwilecki Dobiesław z Kwileza (miedzioryty, starożytne torby myśliwskie i t. p.), Łazarz z Kutna (bazyanty królewskie), ks. Lubomirski Andrzej z Przeworska (cietrzewie, kamienie żołądkowe gluszców), Łodziński Ryszard z Wilna (rzadkie okazy preparowanych ptaków oraz gabinet myśliwski z rogów łosich), Oleński Witold z Łochowa (łisa białego), Petkowski Jan z Kożuszkowa trofea egzotyczne), hr. Plater Zygmunt z Białaczewa (preparowaną łwicę, bawoły, antylopy itp.), Polskie Tow. Łowieckie w Warszawie (piśmiennictwo łowieckie), dr. Skarżyński Zdzisław z Tarc (wieńce danieli), gen. Szeptycki (parostki sarnie), Zahorowski z Warszawy (czaszka bawołu afrykańskiego).

Łowiectwo polskie reprezentowane jest bardzo licznie, a sama wystawa budzi prawdziwy zachwyt.

Pozostało jeszcze tylko kilka dni na przekonanie się o tem.

Głos fachowej prasy

Berlińska „Pharmazeutische Zeitung” przynosi w jednym z ostatnich swoich numerów obszerny artykuł o P. W. K. i Poznaniu. Autor zaznacza, że przybył do Polski z uprzedzeniem, jakie trzeba żywić do stosunków panujących w dziesięcioleciu państwie. Lecz spotkał go miły zawód. Poznań zrobił na nim wrażenie wielkiego, nowoczesnego miasta zachodnio-europejskiego, przyczem podkreśla wielkie, a korzystne zmiany, jakie zastał w tem mieście, którego nie widział od lat dziesięciu. Tu dostaje się kilka ciepłych, a zasłużonych słów uznania pod adresem prez. Ratajskiego i ojców miasta.

O wystawie samej nie ma autor dość słów podziwu, przyczem jako specjalista z dziedziny farmaceutyki, podkreśla wysoki stan tej nauki w Polsce.

Na zakończenie zwraca uwagę na niezwykle silnie uwydatniającą się polskość Poznania. „Poznań jest tak polski, że może sobie nawet pozwolić na mówienie po niemiecku” — kończy autor swój sympatyczny artykuł cytatem z podobnego opisu „Frankfurter Zeitung”.

Rezolucje wszechpolskiego zjazdu mistrzów stolarskich

Zebrani na Wszechpolskim Zjeździe Mistrzów Stolarskich i pokrewnych zawodów w Poznaniu mistrzowie sztuki stolarskiej, w poczuciu zajmowanego stanowiska obywatelskiego, postanawiają swą twórczością zawodową współdziałać jak najusilniej w odradzaniu kultury polskiej. W tym celu domagać się będą:

W organizacjach zawodowych — cechach i izbach rzemieślniczych ochrony tytułu mistrza. Mistrzem zostać może tylko ten, kto poza kwalifikacjami wymaganymi przez komisję izby rzemieślniczej wykazał swą sztuką stolarską wybitny charakter indywidualny noszący cechy kultury swojej.

W sprawie wykształcenia zawodowego Zjazd przyjmuje jako podstawowe wykształcenie stolarzy — 3 i pół do 4-letnią praktykę u mistrza i ukończenie szkoły zawodowej z programem t. zw. szkół dokształcających. Wykształcenie mistrza — ukończenie specjalnych kursów zawodowych dla stolarzy, prowadzonych przy Szkołach Zdobniczych pod kierunkiem odpowiednich organizacji mistrzów stolarskich.

Celem zobrazowania sztuki stolarskiej w Polsce, Wszechpolski Zjazd Mistrzów Stolarskich postanawia zwrócić się z odeszłą do wszystkich cechów, mistrzów i przyjaciół sztuki stolarskiej, o poparcie Muzeum Rzemiosła i Sztuki Stosowanej w Warszawie, przez zaofiarowanie wybitnych okazów polskiej sztuki stolarskiej do tegoż muzeum.

Zjazd domaga się, by rząd przystąpił do subwencjonowania kursów zawodowych dla czeladników i mistrzów a to z funduszy, jakie wpływają na cele szkolnictwa zawodowego przy opłatach świadectw przemysłowych.

Zjazd uchwala, by do nauki rzemiosła przyjmowano normalnie uczniów tylko o ukończonym wykształceniu 7 kl. szkoły powszechnej lub szkoły równorzędnej.

Zjazd uchwala, by stworzyć naczelną organizację rzemiosła stolarskiego, która rok rocznie zwolnywać będzie na zjazdy przedstawicieli stolarstwa, będąc reprezentowała stolarstwo wobec rządu, jemu postulaty stolarstwa przedkładała, jak również interesów stolarstwa pilnowała.

Na cel tej organizacji Zjazd uchwala opodatkowanie się wszystkich warsztatów stolarskich w następującej skali:

- 8 kategoria zł 5,— rocznie,
- 7 kategoria zł 10,— rocznie,
- 6 kategoria zł 20,— rocznie,
- 5 kategoria zł 40,— rocznie,
- 4 kategoria zł 80,— rocznie.

Zjazd żąda zniesienia podatku obrotowego, hamującego rozwój naszego rzemiosła.

Zjazd domaga się nowelizacji ustawy o kasach chorych w kierunku obniżenia niesłychanie wysokich obecnych opłat na rzecz tych kas. Domaga się rewizji ustawy ubezpieczenia od nieszczęśliwych wypadków, które mało są pożyteczne dla pracowników a kosztowne i bardzo uciążliwe dla pracodawców.

Zjazd żąda sprawiedliwie rozłożonego podatku dochodowego i usunięcia samowoli poszczególnych urzędów i urzędników skarbowych wzgl. podatkowych.

Zjazd żąda reorganizacji naszego szkolnictwa zawodowego, a przede wszystkim szkół dokształcających w tym sensie, by terminatorów nie odrzucano w czasie pracy od warsztatów, lecz naukę w szkołach tych rozłożono na wolny czas wieczorny uczni.

Zjazd zwraca się do dyrekcji państwowych szkół fachowych i szkół zdobniczych, by przyjmowały nowych kandydatów jedynie po ukończeniu praktyki stolarskiej.

Zjazd domaga się tanich, długoterminowych kredytów amortyzacyjnych, które umożliwiłyby rzemiosłu postawienie go na współczesnym poziomie technicznym, na wzór warsztatów zagranicznych.

Zjazd domaga się, by przy wydawaniu przetargów, powoływani byli zaprzysiężeni fachowi eksperci, a to celem wydawania miarodajnych opinii o ofertach.

Zjazd domaga się, by wszelkie przetargi na roboty stolarskie były wydawane li tylko fachowym mistrzom stolarskim i protestuje jak najenergiczniej przeciw wydawaniu robót stolarskich firmom do tego nie powołanym.

Zjazd domaga się, by wszelkie war-

szaty państwowe i komunalne były zlikwidowane, a prace wykonywane przez poszczególne urzędy państwowe i komunalne, we własnym zakresie, odnośnie do stolarstwa były niedozwolone. Zjazd domaga się, poza tem, by warsztaty stolarskie prowadzone w zakładach karnych nie uprawiały nieuczciwej konkurencji przez składanie zbyt niskich ofert, a w ofertach swych, by kalkulowały robociznę według normalnych cen miejscowych, a nie według stawek dla więźniów.

W sprawie kolejarzy

Od zarządu Zjedn. Kolejowców Polskich odbieramy poniższy artykuł z prośbą o umieszczenie:

„Wobec ogólnego zaniepokojenia pracowników kolejowych niekorzystnymi postanowieniami pragmatyki służbowej, wydanej Rozporządzeniem Rady Ministrów z 8 lipca 1929 r. uzyskał Wydział Wykonawczy Zjednoczenia Kolejowców Polskich audjencję u p. Ministra Komunikacji Inż. Kühna, na której przedstawił postulaty Kolejowców co do zmiany krzywdzących przepisów wspomnianej pragmatyki, jakoteż co do konieczności poprawy ogólnego położenia materialnego pracowników kolejowych przez wypłatę zaległej różnicy dodatku mieszkaniowego za rok 1928, podwyższenia wypłaconych zwrotów opłat szkolnych, obniżenia podwyższonego od 1 stycznia b. r. komornego za mieszkania w budynkach skarbowych i rozciągnięcia dodatków nocnych na wszystkich pracowników sprawujących dyżury nocne.

Konferencje, które się odbyły w powyższych sprawach z p. Ministrem Kühnem dnia 13 i 18 b. m. a z p. Dyrektorem Galkiem dnia 17. b. m. dały następujący rezultat.

Jakkolwiek nie uzyskano przyrzeczenia rozp. Rady Ministrów, zawierającego pragmatykę służbową, to jednak po wyjaśnieniu wielu wątpliwych kwestyj osiągnięto obietnicę wyświeślenia pozostałych wątpliwości w niebawem wydać się mającym rozporządzeniu wykonawczem do omawianej pragmatyki, które stępią ostrze zakwestjonowanych postanowień przy ich praktycznym wykonaniu.

Co do opartego na § 42 pragmatyki służbowej rozporządzenia M. K. o opiece lekarskiej, przyrzekł p. Minister, iż będzie dążył do ulepszenia przyznanych obecnie uprawnień, uważając, iż już omawiane rozporządzenie ma tę wielką dodatnią stronę, że zunifikowało pomoc lekarską, opartą dotychczas na najrozmaitszych przepisach w poszczególnych dzielnicach.

Ponadto odnośnie zwrotów opłat szkolnych oświadczył p. Minister, iż wystąpi z inicjatywą do Minist. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego o ich podwyższenie, odpowiednio do obecnych warunków, zaś w sprawie komornego za mieszkania skarbowe, dał zapewnienie, że uchyli we własnym zakresie odnośnie kolejowców skutki wprowadzonej od dnia 1 stycznia br. podwyżki czynszów przez obniżenie zasadniczych opłat od każdego metra kwadratowego.

Na podniesioną przez Wydział Wykonawczy Z. K. P. konieczność zwrotu w najbliższym czasie zaległej różnicy dodatków mieszkaniowych za rok 1928 oznajmił p. min., iż jakkolwiek uznając krytyczne położenie pracowników kolejowych, nie cofnie się przed wystąpieniem z inicjatywą w tej sprawie, która mogłaby być uregulowana tylko ogólnie odnośnie wszystkich pracowników państwowych, to jednak zdaje sobie sprawę, że rzecz sama będzie trudną bardzo do przeprowadzenia ze względu na brak potrzebnych kredytów, stojący na przeszkodzie wszelkim posunięciom, zdążającym do poprawy bytu pracowników państwowych.

Prezes (—) Zimny
w z. sekretarz — (podpis nieczytelny).

Krwiożerność żydowska

Rzeź Arabów pod Tel - Awiw

Białostockie pismo żydowskie „Dos naje Leben” ogłasza na swoich łamach list z palestyńskiego miasta Tel-Awiw. Między innymi na tle walk arabsko-żydowskich czytamy:

— Ostatecznie młodzież nasza (żydowska) straciła cierpliwość. Wbiegli do osad arabskich i przeprowadzili tam prawdziwą rzeź. Nie mieli litości nad kobietami i dziećmi, zabijając wszystko na swej drodze. Niezliczona jest ilość ich ofiar.

Szczegół ten podajemy bez komentarzy. Niech będzie on dowodem, jak działa Talmud i jego Makabeł.

Koronacja cudownego obrazu Matki Boskiej w Żółkwi.

(KAP) W dniu 6 października br. w kościele oo. Dominikanów w Żółkwi odbędzie się koronacja cudownego obrazu Matki Boskiej.

Cudami wslawiony wizerunek ów stanowił kiedyś własność króla Jana Kazimierza, jako jego obraz obozowy. Dzięki temu przeżył on z nieszczęśliwym monarchą, a wielkim czcicielem Królowej Niebios okres najazdu szwedzkiego, będąc dla Jana Kazimierza źródłem mocy i wytrwałości w najcięższych chwilach. Z biegiem czasu przeszedł w posiadanie oo. Dominikanów.

O kanonizację błogosławionej Bronisławy.

(KAP) Konwent pp. Norbertanek ze Zwierzynicy w Krakowie czyni gorliwe zabiegi, by rozszerzyć jaknajdalej po Polsce część błogosławionej Bronisławy, a w ten sposób przyczynić się do jej kanonizacji.

Bożdziec poczynają siostry tych są słowa JE. ks. Kardynała Hlond, który nawiedzaając grób świątobliwej Norbertanki w dniu 12 marca 1926 r., w księdze pamiątkowej napisał: „Modlić się trzeba, by Pan Bóg cudami wslawił bł. Bronisławę, abyśmy do setnej rocznicy jej beatyfikacji doczekać się mogli chwalebne zaliczenia Jej w poczet Świętych Pańskich. Swej ojczyźnie, Śląskiej ziemi i nowej śląskiej diecezji niech Błogosławiona wyprosi u P. Boga najobficisze łaski. X. August Hlond, pierwszy biskup Śląski”.

Dnia 3 sierpnia r. b. minęło dziewięćdziesiąt lat od zaliczenia świątobliwej Norbertanki w poczet Błogosławionych, wobec czego do stulecia pozostaje już czasu bardzo niewiele. Cześć bł. Bronisławy szczególnie rozwinięta jest na Śląsku tak z tej, jak i tamtej strony kordonu. Z przedstawicieli Episkopatu Polski nabożeństwo do tej Patronki naszej miał m. in. śp. Ks. Arcybiskup Metropolita Wincenty Chościak-Popiel.

Ceremonia błogosławienia samolotów.

Madonna Loretańska obrana została na specjalną orędowniczkę włoskiej awiatyki, jako że podług legendy „Santa Casa” (ognisko rodzinne Matki Boskiej w Nazareth) przeniesione było w 13 stuleciu na skrzydłach aniołów z Ziemi Świętej na wybrzeże Dalmatyńskie, a stąd do Loreto, pod Reacanati, gdzie wystawiono na tem miejscu wspaniały kościół, który stał się jedną z najświątobliwszych świątyń świata. Dnia 5 b. m., jak zazwyczaj w dniu święta Narodzin Marii Panny, odbyła się tu malownicza uroczystość poświęcenia samolotów z pobliskiego świątyni aerodromu. Mnóstwo samolotów przyleciało nad kościół i okrążywszy go, dokonywało śmiałych ewolucyj w powietrzu, podczas kiedy arcybiskup z Loreto w licznej asyście kleru, dokonał aktu błogosławieństwa z Płazzy przed kościołem. W ceremonii brało udział mnóstwo patników, którzy specjalnie w tym celu odbyli pielgrzymkę do słynącego z cudów, a obecnie poświęconego awiatyce Loreto.

Krawcy angielscy przeciw krótkim spodniom i dekolantom.

Związek krawców angielskich na ostatnim swem zebraniu w Exeter wystąpił energicznie przeciw szerzącej się obecnie modzie męskiej noszenia krótkich spodni z gołymi łydkami, oraz dekolantów przy każdej sposobności. Doktorzy, którzy w imię higieny propagują tę modę, powinni dać pierwsi dobry przykład i odwiedzać w ta-

kim śmiesznym stroju swych pacjentów. Przekonaliby się, jaki to miałoby wpływ na ich dochody. Nie można sobie też wyobrazić, by w podobnym stroju występowali urzędnicy państwowi i funkcjonariusze n. p. banków, bez narażenia się na śmieszność. Strój musi być przystosowany do okoliczności, a krótkie spodnie, gołe kolana i dekolant nadaje się conajwyżej do noszenia na plaży, w prywatnym swym ogrodzie oraz na... maskaradzie.

S. p. Władysław Zieleński

W dniu 23 bm. złożono do wiecznego spoczynku na cmentarzu przy cichym kościele w Uszarnie pod Poznaniem zwłoki — s. p. Władysława Zieleńskiego, długoletniego, znanego i cenionego obywatela m. Poznania. Urodzony na ziemi pomorskiej, przeniósł się s. p. Zieleński w młodszy jeszcze wiek do Poznania na praktykę i studia handlowe. Tutaj poślubił córkę znaną z patriotyzmu i pracy narodowej rodziny Stabrowskich s. p. Stanisław i nabył przy Chwaliszewie drogerię, którą prowadził przez szereg lat, a rzetelnością i sumiennością kupiecką zjednał sobie ogólne zaufanie w szerokich sferach społeczeństwa. S. p. zmarły nie zasklepił się jedynie w swych zajęciach zawodowych, lecz czynny i chętny brał zawsze udział we wszelkich pracach narodowych i społecznych. Szczególne znalazł zmarły zamilowanie w pracach wyborczych stronnictw katolickich i narodowych, choź jako członek komitetu przy każdym wyborach od domu do domu i zachęcał do oddania głosów na rzecz ugrupowań, idących po linii wiary św. i umiłowania ojczyzny. Prawie do ostatnich dni swego życia służył młodym jako przykład czynnego członka w towarzystwach śpiewu, obdarzony z natury miłym i sympatycznym głosem. Głównie podkreślić wypada u s. p. zmarłego jego gorące i prawdziwe przywiązanie do kościoła świętego i jego subtelne, pogodne zawsze usposobienie, pełne słodkiej łagodności. To też w myśl życia tak bogobojnie spędzonego przez s. p. Władysława uwypuklił szanowny kandydacja ks. dziekan Beisert w swej mowie żałobnej te zalety serca i duszy, stawiając zmarłego wszystkim pozostałym jako wzór najlepszego ojca i męża, jako „człowieka o znaczności charakteru i kryształowej duszy”. Określając żywot zgasłego trafnie i pięknie wyraził się ks. mowca, że „skaliły rozbiła się żelazem, procem i dynamitem, najsilniejsze fortece wojskiem i armatami, a leżący obecnie na katafalku s. p. Władysław podbił serca wszystkich i zjednywał sobie przyjaciół pogodą serca i umysłu”. W ostatnich latach swego życia oddawał się s. p. Zieleński zajęciom kupieckim w różnych instytucjach kupieckich i przemysłowych, a rok przed śmiercią osiadł na ziemi przy synie ziemianinie, aby tutaj na ukożanej ziemi polskiej odpocząć, po życiu pracy o tak pięknych owocach. Niedługo dał mu Pan Bóg cieszyć się szczęściem synów, synów i wnuków, dla których miał serce prawdziwego ojca i opiekuna. Odszedł na wieki. Po nabożeństwie we wiejskim kościółku, uświetnionem ślicznym śpiewem artystki Teatru Wielkiego p. Dr. Wandy Roeslerówny, odprowadzono wśród krewnych i znajomych drogie zwłoki do grobu rodzinnego, niezupełnie pół roku po śmierci ukożanej małżonki, do wiecznego spoczynku. Niechaj stare konary drzew cmentarza uszarniewskiego zaszeleszczą Tobie, zająca duszo polska, pieśń o chwale niebieskiej, która niechaj będzie dla Ciebie zasłużoną nagrodą za Twe piękne i przykladne życie. K.

Przez szybkę

Prawdziwa anegdotka

Przyjechało do mnie, a raczej do Wystawy dwu moich przyjaciół. Do stali z Biura Kwaterunkowego pokój, bardzo nawet miły. Z bramy wchodzi się w podwórze, wejście najprost, trzecie piętro na lewo.

Przyszli, zostawili rzeczy, no i oczywiście — na Wystawę Wesołe Miasteczko otwarte jest do późna w noc, to też wracali do swej kwatery niezbyt wczesnym wieczorem.

Przychodzą do domu. Brama szczęśliwie była otwarta. Mówię „szczęśliwie”, bo to człowiek wracając późno do domu ma zawsze nieporozumienia z bramą. Wejście najprost, trzecie piętro, lewo. Drzwi na szczęście (dlaczego „na szczęście” zaraz wyjaśnię) były zamknięte, ale moi przyjaciele mieli klucze. Z otwieraniem jednak nie szło im zbyt łatwo. W sieni ciemno, do zamka trafić ani rusz. Męczą się, męczą — nic. Jeden z przyjaciół usiadł na schodach i płacze, drugi wpadł na genialną myśl.

— Zadzwońmy!

Najpierw lekko i delikatnie, później mocniej, dłużej. Wreszcie dzwonek jęczał bez przerwy. Nareszcie. Jakis stuk, ktoś knie pod nosem.

— Kto się tam, do diabła, po nocy rozbija.

— Przepraszam pana bardzo, ale nie mogę drzwi otworzyć.

— A któż pan właściwie... co pan tu chce?

— Przepraszam bardzo, ale my tu mieszkamy.

— Co za my?

— Franuś i ja. Przyjechaliśmy na Wystawę.

— Tu nie mieszka żaden Franuś.

— Ale on tu siedzi na schodach.

— Może to nie piętro? — podsuwa

Franuś.

— Czy to trzecie piętro?

— Tak.

— Dom ogrodowy, wejście na

wprost, trzecie piętro, lewo?

— Tak.

— No to dobrze! Numer trzynasty.

— Dwunasty, panie, dwunasty. do

stu...

Przyjaciele szybko zeszli na dół. Brama szczęśliwie była jeszcze otwarta.

— To byłaby świetna historia, gdybyśmy tak otworzyli drzwi do mieszkania! Szczęście, że drzwi były zamknięte.

— Teraz będziemy ostrożniejsi na przyszłość — zdecydował Franuś.

Wracając na drugi dzień byli ostrożniejsi. Franuś wszedł przyjaciółwi na ramiona, zapalił kilka zapalek, znalazł tabliczkę z numerem domu i dopiero wszedł.

— A wiesz co? — błysnął genialnym dowcipem Franuś. — Nie byłoby tej całej przygody, gdyby na obu domach były latarki oświetlone z numerami.

— Nie przeżylibyśmy emocjonującej przygody — odparł sentencjonalnie przyjaciel.

Każdy medal ma dwie strony.

X. Awery.

RADJO

Programy radijofonijne

Piątek, dnia 27 września 1929 r.

Poznań (335 m) godz. 12.20 radiogramy
godz. 12.50 komunikaty P. W. K., godz.
13.00 sygnał czasu — hejnał z wieży ratuszowej; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pien. zboż. — towarowej i cen tar. Rzeźni miejskiej; godz. 14.15 komunikat gosp. roln. PAT. — sprawozdanie o ruchu statków itd.; godz. 17.10 odczyt p. t. „O wychowaniu umysłowym dziecka” (wygl. b. Wice Kur. Stein); godz. 17.30 kurs elem. języka angielskiego (wygl. dr. Arend. lektor U. P.); godz. 17.50 komunikaty P. W. K., godz. 18.00 koncert organowy i recytacje Wykonawcy: Stanisława Wysocka (recytacje), prof. Feliks Nowowiejski (organy) Program 1. O Mal. ling. „Chrystus” — poemat symf. na org. solo. 2. Kazimierz Zandr: „Skarga Chrystusa” — poemat liryczny wygl. p. Marja Wysocka na tle muzyki organowej; godz. 18.55 nadprogram. godz. 19.10 odczyt p. t. „Ciekawe wyniki współczesnych badań tajemniczego życia pszczoł” (wygl. p. Fr. Podiak); 19.40 „Silva rerum”; godz. 20.05 odczyt p. t. „Pogląd na świat” VI. Co wiemy o życiu pośmiertnym? (wygl. prof. Wincenty Lutosławski); godz. 20.30 transmisja koncertu symfonicznego z Warszawy. W programie m. in. Symfonia d-moll Francka; godz. 22.00 sygnał czasu — komunikaty PAT.; godz. 22.15 radiogramy; godz. 22.45 muzyka taneczna z kawiarni „Esplanada”.

Warszawa (1395 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 13.00 komunikat meteorologiczny; godz. 15.20 „Przegląd wydarzeń periodycznych”; godz. 15.40 komunikat gospodarczy; godz. 16.15 „Kącik krótkofalowy”; godz. 16.30 koncert gramofonowy; godz. 17.00 feljeton uzdrowski; godz. 17.25 Pogadanka p. t. „Polki twórcze czasów nowszych”; godz. 18.00 koncert mandolinistów; godz. 19.25 komunikat rolniczy i meteorologiczny; godz. 20.05 „Co Warszawa zrobiła dla zdrowia dzieci w okresie wakacji”; godz. 20.30 koncert symfoniczny — 1. I. a) Paul Dukas: Poemat symfoniczny „Uczeń czarnoksiężnika”, b) Cesar Franck: Poemat symfoniczny „Le chasseur maudit” — odegra orkiestra. 2. a) G. Charpentier: Arja Luiza z op. „Louise”, b) C. Debussy: Arja i recitativo z kantaty „L'Enfant prodigue”, c) H. Berlioz „Reviens, reviens!” d) J. Hollman: Chanson d'amour, e) B. Godard: Chanson de Florian — odśpiewa p. I. Cywińska. II. 3. C. Franck: Symfonia d-moll; godz. 22.00 komunikaty.

Katowice (416 m) godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 17.25 transmisja z Warszawy. „Polki twórcze czasów nowszych” — wygl. p. Marja Ankiewiczowa; godz. 18.00 koncert popularny z Warszawy. godz. 19.20 dr. Vilim Francis: „Ivo Wojnowić na tle społecznej twórczości dramatycznej Jugosłowian (wspomnienie pośmiertne)” — cz. II; godz. 20.00 koncert z udziałem Andy Kischmann: godz. 20.30 koncert symfoniczny z Warszawy; godz. 22.00 komunikaty; godz. 23.00 skrzynka pocztowa w języku francuskim.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— Polski Związek Krawców Konfekcyjnych. Zebranie plenarne odbędzie się w niedzielę, 29 bm. o godz. 11 u p. Tomczyka, ul. Wroniecka 13.

— Sodalicja św. Piotra Klawera dla katol. misyj afrykańskich zaprasza z okazji przybycia generalnej kierowniczki z Rzymu, na zebranie zelatorów w poniedziałek, 30 bm. o godz. 19 min. 30 w sali Królowej Jadwigi, Aleje Marcinkowskiego 1. Goście mile widziani.

Tabela wygranych
Loterji Państwowej

(Nieurzędowa)

(Bez gwarancji.)

W 16-ym dniu ciągnięcia 5-ej klasy 19-ej polskiej loterii państwowej, padły wygrane na następujące numery:

75,000 zł na n-ry: 147836.
3,000 zł na n-ry: 1761 15025 70213 118631 122510 178226.

2,000 zł na n-ry: 2458 20415 47180 57480 71231 77558 101999 106142 123071 137373 138709 138923 152423
1,000 zł na n-ry: 13068 18058 31135 36580 42477 49469 50447 51271 59852 63156 70372 70867 83556 85472 88190 107007 117718 147126 152271 154064 156494 175971.

600 zł na n-ry: 3482 7684 10943 50235 53928 55707 56721 58381 59239 59334 62362 65112 67032 69711 76144 76585 85623 86326 86914 87734 91512 103185 104291 104887 114977 118784 130255 130976 131417 132834 137848 141807 143671 151476 158947 169556 178428.

500 zł na n-ry: 803 3324 4211 5649 7404 7457 7943 9717 9719 10579 12527 13097 14100 14815 15163 15912 17947 18012 20311 22918 23048 23997 25159 25343 25772 25861 26278 29931 30923 32861 33125 34131 35149 41548 44583 44714 45065 45484 45899 46471 46629 47809 47992 50306 51346 54101 54732 55253 55491 55847 56410 56591 56819 56847 58879 60919 61905 62509 63893 64757 66285 67462 69027 69427 69471 69986 71072 71231 72387 72604 74495 75762 75975 77422 78314 78501 80619 82747 87176 89194 88877 93970 96609 97884 98219 101026 101691 102807 103501 103524 107705 108391 103372 105358 110082 110852 112269 112441 113713 115916 116452

117467 118397 119601 119882 120584 121975 123617 124034 124005 125869 126493 127855 129524 132427 132387 133929 134295 134578 134666 134755 135819 136563 137280 138689 138169 139351 139518 140312 142391 143056 143057 147113 148972 150091 152173 152691 164692 165598 165670 165744 168672 168875 168996 170086 170352 171965 172411 172708 175260 176532 177267 181105 182394 182896 184628

Po 250 zł wyszło na numery:

52 391 403 453 511 579 594 614 672 1156
206 337 360 609 679 781 844 902 913 2010
013 028 100 349 400 504 636 658 681 683 838
870 920 928 3238 287 303 389 411 535 578
649 654 680 891 945 959 965 4045 072 140
166 192 450 480 555 766 777 790 819 837 860
945 5173 186 369 427 453 508 526 611 678
697 750 931 6187 196 304 390 448 464 547 600
816 857 871 7064 084 118 302 421 497 530
589 614 631 8009 109 139 155 209 500 555
650 670 701 774 777 873 910 9011 050 136
167 168 233 380 384 413 417 531 554 626 726
758 810 964 971 1020 099 242 332 361 455
622 644 659 705 772 821 931 988 11008 022
167 461 521 789 904 934 12043 045 072 145
283 392 459 517 569 607 693 748 868 882 930
951 960 13008 133 313 539 607 738 822 824
829 887 954 14006 090 107 201 249 295 504
505 630 644 719 802 918 15002 078 234 208
269 353 377 409 443 490 566 649 654 795 837
864 910 913 16018 059 115 220 282 294 315
687 709 763 831 832 846 937 944 948 17186
433 444 490 769 780 795 809 841 848 887 911
18110 125 158 177 217 351 575 608 631 661 674
680 704 717 886 895 903 947 950 963 19098
115 186 270 319 340 360 370 381 400 616 030
766 777 816 850 972 20050 258 313 420 448
517 652 658 681 722 780 812 816 850 871 877
908 957 967 979 21037 051 063 107 270 282
529 555 566 595 616 632 828 829 855 22066
082 103 174 327 381 464 500 512 531 566 629
662 715 23013 046 091 221 248 410 444 492
613 682 709 765 903 936 2462 164 195 291
557 584 615 756 814 874.

W mojej kolekturze

wyszły znowu następujące losy:

nr. 102 368 na 10 000, — zł
nr. 122 984 na 10 000, — zł
nr. 99 400 na 1 000, — zł
nr. 145 851 na 1 000, — zł

i inne większe wygrane.

Jeszcze kilkanaście cwiartek można nabyć. w 1929

A. KĘDZIORA

Najstarsza kolektura w Poznaniu

25040 135 162 374 494 562 612 685 26221
280 399 443 540 584 808 930 27017 092 223
434 523 594 688 734 859 880 28269 282 288
406 421 425 482 656 701 711 748 751 779 801
914 935 936 961 29015 240 260 444 732 752
986 39020 025 086 351 413 525 536 539 546
574 651 879 31101 152 231 241 359 373 423
482 609 618 814 891 915 917 32086 116 118
167 340 411 428 440 490 642 699 852 877 934
33245 480 883 937 963 34125 180 224 247 290
316 334 714 722 909 927 35018 025 045 072
180 259 279 281 380 386 499 506 650 703 787
858 992 36006 038 056 240 257 378 455 482
500 728 805 808 904 37137 260 291 293 396
480 519 540 547 582 622 646 716 727 811 838
879 913 975 38186 227 352 366 439 508 609
903 39064 114 255 310 319 500 502 544 564
727 763 817 977 40062 088 148 261 336 380
426 441 459 491 714 789 859 970 41097 144
181 383 385 459 510 574 600 673 817 868 891
895 902 903 958 42027 056 141 206 236 295
372 496 561 595 633 725 744 788 880 895 971
974 43072 171 244 348 357 395 426 548 603
618 693 834 866 924 44031 075 123 279 327
584 858 935 45166 192 233 279 434 444 449
460 636 666 677 716 730 828 871 903 915 46041
224 265 386 456 534 666 678 685 47042 183
511 624 925 48050 075 142 242 278 540 572
650 705 778 840 875 919 49013 150 195 418
521 628 796 797 863 900 904 913 954 974 998.

50150 211 233 269 333 462 464 538 634 635
674 764 820 51053 161 189 233 292 328 406
447 684 791 795 843 52035 045 121 165 171
235 342 356 382 430 550 636 703 747 773 806
871 922 53086 116 222 269 296 347 353 419
423 434 474 548 630 699 708 813 855 986 54075
102 103 187 242 353 394 570 588 630 646 673
740 776 779 815 870 978 55109 215 257 447
508 551 582 668 671 734 747 750 774 888 869
901 967 55009 118 178 230 402 457 611 727
780 945 57000 044 072 184 245 261 281 329
432 459 462 517 526 559 735 770 810 844 848
800 882 913 969 58036 094 150 262 333 359
419 464 471 475 576 628 659 738 804 925 59012
036 057 067 114 189 254 503 514 541 550 574
680 717 743 987 68049 100 104 107 134 141
199 363 448 731 736 825 874 61011 042 102
329 419 522 702 908 948 82206 322 352 545
580 600 713 752 63019 116 135 173 246 310
332 353 365 425 482 649 679 698 789 819 833
838 842 861 84063 136 140 205 284 312 401
493 522 581 633 666 680 704 709 867 871 981
65095 179 247 263 303 372 616 662 712 767 785
910 66055 083 102 118 339 343 588 704 806
880 923 968 67019 028 086 109 179 206 220
314 411 458 548 608 623 741 756 760 786 799
975 68019 198 204 214 267 318 338 375 562
575 587 658 702 711 840 69029 052 151 203
372 375 448 476 543 981 70066 171 328 364
479 582 779 823 869 888 908 71018 062 066
145 168 199 266 281 288 382 425 506 550 605
722 768 951 72219 230 244 309 312 340 373
438 484 500 505 837 946 970 73013 058 195
338 495 590 647 713 735 777 789 800 74017
057 160 169 214 357 386 394 415 521 551 683
731 764 931 951.

75000 027 186 235 290 296 375 486 528 576
656 699 741 742 758 913 917 76010 140 228
362 405 413 422 554 648 652 674 704 718 789
824 860 77029 039 041 051 065 203 245 319 362
527 619 752 756 78246 265 398 424 627 633
661 954 988 79046 253 285 312 575 593 758
849 960 996 80018 078 124 130 293 304 314
425 452 525 585 599 684 839 920 922 937 938

81137 141 189 380 564 602 631 829 973 979
82067 128 262 298 617 83081 082 132 190 601
607 693 704 839 852 878 84140 182 198 349
364 412 417 419 425 521 575 610 674 728 750
784 823 854 900 984 85088 061 474 480 481
665 679 892 906 86001 095 098 320 353 483
569 621 684 932 944 87021 057 110 222 267
518 525 577 583 605 720 883 917 89119 152
254 300 383 445 526 645 708 763 780 801 811
826 910 972 975 89043 074 117 283 334 403
449 482 552 592 634 682 759 872 908 90053
181 274 469 697 834 923 928 967 91033 064
218 247 305 361 389 535 560 645 909 918 984
998 92049 053 072 132 165 182 183 194 227
231 269 384 569 643 656 675 725 820 886 949
969 984 93002 135 271 417 459 557 904 94014
070 079 147 220 359 360 364 487 742 822 845
865 869 874 918 964 95060 224 226 284 322
327 348 376 454 472 513 525 560 575 649 691
762 809 859 96086 090 094 116 127 163 178
214 224 436 503 522 839 97104 127 234 303
366 410 484 572 773 887 98065 071 141 277
328 347 374 424 505 528 586 637 782 790 985
99142 211 274 398 492 527 866 880 890 935 973.

100137 225 351 376 387 477 485 509 510 511
597 101027 071 088 152 172 299 454 480 501
527 532 552 666 732 952 976 102007 061 189
288 302 331 381 515 523 822 862 894 899
103015 040 116 206 211 268 359 416 478 480
532 536 546 577 584 591 607 630 871 900 913
104049 123 224 367 397 457 479 505 543 700
753 862 881 905 935 971 105276 358 436 439
479 488 500 607 673 719 930 933 992 106272
404 586 626 648 756 763 107061 076 112 243
244 295 343 412 459 488 515 560 594 601 638
680 722 729 793 840 844 859 901 954 103003
109 112 147 556 590 658 661 667 670 699 706
169033 062 118 211 243 262 296 669 699 840
110010 022 058 100 110 115 308 326 360 421
519 533 613 731 755 763 770 776 818 835 858
906 935 11008 025 054 098 108 111 117 133
159 219 329 333 381 421 431 447 507 577 813
818 863 112150 197 227 311 377 465 500 522
567 613 843 933 937 113077 083 121 211 205
325 348 355 375 415 519 536 653 661 710 836
877 974 975 114069 171 210 339 342 477 480
499 505 579 699 747 792 799 871 876 908 909
975 115040 272 326 353 558 569 665 880 116006
034 107 123 201 279 288 442 507 617 878 117057
159 169 521 575 642 662 786 838 884 933 972
118056 058 075 088 114 170 189 193 218 288
297 399 442 448 574 708 803 806 119028 030
048 126 217 247 347 432 533 587 606 648 852
899 934 936 952 991 120034 203 437 532 619
876 121046 167 171 220 236 296 299 353 391
427 435 465 684 793 122013 216 270 582 638
744 768 826 908 948 123012 116 156 169 201
228 444 460 546 549 658 686 798 899 989
124020 146 244 251 295 350 395 528 599 600
625 749 766 767 773 780 795 812 933 944.

125009 011 028 107 123 296 381 494 648
803 889 893 915 992 126039 102 247 263 309
375 415 457 511 600 756 127022 154 227 258
264 267 327 454 468 551 704 724 801 897 982
991 128171 228 341 396 397 434 456 500 506
523 663 796 915 967 128020 026 105 224 428
464 528 703 711 720 760 130024 074 324 380
392 521 589 617 692 771 814 824 131045 084
072 092 108 112 118 131 159 189 280 292 364
454 670 693 697 952 132010 056 097 181 187
248 260 309 324 419 469 533 588 623 625 643
766 830 833 865 926 133038 073 076 091 149
214 353 366 514 596 725 888 932 957 134003
138 332 351 375 390 449 634 645 818 873 904
927 998 135056 063 100 126 302 330 334 461
664 733 737 762 805 816 932 136013 054 060
154 184 212 257 338 373 379 402 416 493 531
567 622 650 887 137153 236 249 254 272 419
451 649 681 729 797 820 900 917 983 1

Dnia 24 września r. b. o godz. 23,30, zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św., nasz najukochańszy i nigdy niezapomniany, syn, brat, wnuk i siostrzeniec, ś. p.

Stefan Żak

stud. med.

przeżywszy lat 23. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 28. 9. 1929, o godzinie 4 po południu, z domu żałoby, o czym donoszą wszystkim Krewnym i Znajomym

nw 4096

w ciężkim smutku pogrążeni

rodzice, rodzeństwo i rodzina.

Krotoszyn, Koźmin, Poznań.

Msza św. z wigiljami w poniedziałek, 30 b. m., o godzinie 8,30.

Dnia 24 września r. b., zasnął w Bogu, po ciężkich i długich cierpieniach, nasz najukochańszy komiliton, ś. p.

Stefan Żak

student medycyny Uniwersytetu Poznańskiego.

Zalety Zmarłego jako wzorowego korporanta i szczerego przyjaciela zachowują Jego pamięć wśród nas na zawsze.

Pogrzeb w Krotoszynie, w sobotę, dnia 28 b. m., o godz. 16.

Konwent „Posnania“

Poznań, 26 września 1929 r.

Dnia 24 września 1929 r., o godz. 8 rano, zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ojciec, brat, szwagier, wuj, teść i dziadek, ś. p.

Filip Borowiak

przeżywszy lat 72. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 27 b. m., o godz. 5,30, z kostnicy cmentarza na Jeźcach.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona, dzieci i wnuki.

zw 19 193

Dnia 24 września 1929 r., zmarła po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św. moja najukochańsza żona, ś. p.

Kazimiera Halkiewiczowa

Pogrzeb odbędzie się w piątek, 27 b. m., o godzinie 17, z kostnicy cmentarnej w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążeni

mąż i rodzina.

zw 19 187

Dnia 24 września r. b., o godz. 16, zasnąła w Bogu, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa córka, siostra, wnuczka i kuzynka, ś. p.

Marja Jachczykówna

przeżywszy lat 28. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 29 września r. b., o godz. 2,45, z kostnicy cmentarza w Górczynie, o czym zawiadamia

W smutku pogrążona
rodzina i rodzeństwo.

Pw 5566-39,128

W środę, dnia 25 b. m., zasnąła na wieki, opatrzona św. Sakramentami, nasza najdroższa żona, matka, babka, prababka, teściowa i ciotka, ś. p.

z Olechów

Agnieszka Wieczorkowa

przeżywszy lat 87. Pogrzeb odbędzie się w Poznaniu, w sobotę, dnia 28 bm., o godz. 4,15 po poł., z kostnicy cmentarnej parafji św. Marcina w Górczynie.

W ciężkim smutku pogrążona

rodzina.

Poznań, we wrześniu 1929 r.

zw 19 205

Osobnych uwiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonja” Poznań, Towarowa 25. tel. 31-80.

Dnia 25 września 1929 r. zmarł, opatrzony Sakramentami św. w 61 roku życia, mój najdroższy mąż, ojciec, brat, szwagier i wujek, ś. p.

Bronisław Makowski

mistrz murarski i budowniczy.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 29 b. m., o godz. 4,30 po południu, z domu żałoby, ul. Łukaszewicza 50.

Ciężko strapiona

żona, syn i rodzina.

zw 19 198

Ubikacji fabrycznych

powyżej 300 mtr. kw. poszukuję zaraz lub od 1. 10. 1929 r. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod rw 6997

Kamienie młyńskie

francuskie kompletne 140 cm. średnicy, korzystnie na sprzedaż. Zgłoszenia przyjmuje Młyn Ziemiański, Spółka Akcyjna w Poznaniu, tel. 32-31 i 33-17

zw 19 184

Sosnowe progi

dostarcza natychmiast dla przemysłu i gospodarstw handlowych drzewem G. Wilke, Poznań, Sew. Mielżyńskiego 6. dw 2202

Zabudowania fabryczne

z mieszkaniami w śródmieściu Bydgoszczy, nadające się na każde przedsiębiorstwo jakoteż na sklepy, hurtownie itp. na sprzedaż. Bliższych wiadomości udziela

Adwokat dr. Łasiński
Bydgoszcz, Dworcowa 1a.

Patentowanego

artykułu budowlanego przedstawicielstwo oddam na Poznań i Województwo. Warszawa, N. Świat 42, m. 5 a. zw 19185

Okazyjna sprzedaż.

DOMU II. PIĘTROWEGO

wprost od właściciela za cenę 30 tysięcy zł wpłaty 25 tysięcy reszta na hipotekę, na dłuższy czas, z natychmiastowym przywłaszczeniem zaraz na sprzedaż. Informacji udzieli Pan JANDY, ul. Polna 33, plac drzewa

zw 19189

ZEN SIĘ!!!

Nie obawiaj się okowów małżeńskich, skoro bierzesz ją z miłości a nie dla interesu! —

TYLKO bez długiego

wyczekiwania!! Decyduj się szybko i po pierścieniu zaręczynowy przyjdź do znanej ze solidności firmy

W. MAYER

(właśc. L. Nałaskowski)

w Poznaniu przy ul. Nowej 11.

Pw 5578-39,181

Przyjmę órkę

dla pług parowego, stojącego w powiecie wągrowieckim.

St. Malinowski, Srem. Fabryka maszyn.

Pw 5578-39,181

Sprzedam

stałą koncesję samochodową, garaż, lokal handlowy, lub składnicę.

Ostrowski, Wielka 15.

zw 19189

„Auto - Komunikacja“

Dobrze zaprowadzona wypożyczalnia samochodów i komunikacja autobusowa, z samochodami, garażem, przyległym składem i większym mieszkaniem, z powodu choroby właściciela zaraz do nabycia. Zgłoszenia do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 19175

Samochody

ciężarowe 1, 2, 4, 5 ton. na lepszych fabrykatów sprzedawane korzystnie ze składnicy

KOMNA Sp. z o p. AUTOMOBILE

Poznań, ul. Dąbrowskiego 83-85

Tel. 77-67 i 54-78.

zw 2090

65-lecie

istnienia — świadczą o rzetelności przedsiębiorstwa

W. Frąckowiak, Poznań,

ulica 27 Grudnia 20 (obok Komendy Policji Państwowej).

Oddział I. Odzież męska na miarę.	Oddział II. Materjały i podszewki na ubrania i płaszcze	Oddział III. Futra skóry futrzane Prace kuśnierskie	Oddział IV. Palta gotowe w najnowszych fasonach	Oddział V. Bonżurki Pyjamy Szlafroki	Oddział VI. Galanteria męska
---	---	---	---	--	---

Odzież klerykalna znana z dobrego kroju.

Kw 901

Nowość!!!

Zapraszamy wszystkie marszantki m. Poznania i okolic o zwiedzenie nowootwartej

Centrali Kapeluszy Damskich

Poznań, Stary Rynek 90

celem obejrzenia najnowszych modeli.

Ceny najniższe.

Centrala Kapeluszy Damskich

Sp. z ogr. odp.

Kw 873

Poznań, Stary Rynek 90, I. piętro.

WIELKA OKAZJA

nabycia za bezcen

samochodów

osobowych i towarowych

okazyjnych, prawie nowych z powodu całkowitej likwidacji działu handlowego

HEMPOWICZ-AUTOMOBILE

FABRYKA KAROSERJI

Poznań, Patrona Jackowskiego 49 — telefon 65-15.

TERAZ jest ten moment,

gdzie możesz dziecko i żonę sfotografować. Wielu dorosłych ludzi dałoby może tysiące złotych, za swoje fotografie z lat dzieciennych.

Niestety było to winą rodziców.

Kochający i troskliwy mąż i ojciec znajdzie zawsze kilkadziesiąt złotych na kupno aparatu. — Dobre aparaty poleca przy ul. 27 Grudnia 20 w Poznaniu

KAZIMIERZ GREGER

Pw 5589-39,127

Majątki ziemskie

na południe od Poznania, 871 mg. ziemi pszennej, blisko miasta i kolei. Cena 430 000,— zł. wpłaty 200 000,— złotych. Na linii kolei Poznań — Inowrocław, 370 mg. ziemi pszennej, dwór 9 pokoi, blisko kolei i miasta, cena 225 000,— zł. wpłaty 100 000,— zł. Pośpiech konieczny. Sprzeda Jax, Poznań, Ratajczaka 10

Przeciw chudości

używać należy naszego wypróbowanego od lat proszku odżywczego „PLENUSAN” W krótkim czasie znaczny przyrost wagi, kwitnący wygląd i pełne kształty ciała. Wzmacnia również krew i nerwy. Polecany przez lekarzy i profesorów. 1 pudełko 6,— zł; 3 pudełka 15,— zł. Przy zapłacie zgóry wysyłka franco. Pw 3247-0,1100

DR. GEBHARD & SP. — GDAŃSK, ODDZ. 153a.

Warsztaty samochodowe

Sp. z ogr. odp. „AUTORUCH”

w Poznaniu, ul. Marszałka Focha narożnik ul. Palacza. Telefon 77-75

Specjalność warsztatów:

NAPRAWA FORDOW

Wykonanie sumienne, ceny umiarkowane

Części zamienne w wielkiej ilości na składzie. Pw 551-39,97

Majątek ziemski

ca 75 ha. dobrej ziemi, solidne zabudowania, z inwentarzami na południu Księstwa, natychmiast do sprzedania. Cena 2 400,— zł za 1 ha. Dogodne warunki kupna. Sprzedaż przeprowadza Bank Ziemiański, Poznań, ul. Mielżyńskiego 5. zw 19 092

Rzadka tania oferta!

Hotel mój w Sepólnie sprzedam. Dom położony przy rynku, pierwszy na miejscu, w 1910 r. nowoczesnie zbudowany z centr. ogrzew., własnym wodociągiem i kanaliz., 15 pokoi dla gości, 5 ubikacji restaurac., sala na part. z parkietem, skład kolonj., kregielnia, wielki ogród koncert. z tarasem, ogród owoc. i jarzyn., wyprząg, duże masywne stajnie. Położenie b. korzystne, dom nadaje się na dom towarowy etc. Prędko zdecyd. refleksantom udziela bliższ inform właśc. Ludwik Fischer, Stolp, Pommern, Langestr. 14. zw 19 199

Wróciłem

Dr. Jan Alkiewicz

lek. specj. w chorobach skóry, moczu i pęcherza
ulica Fredry 1. 10-12, 4-6 zw 19178

Wróciłam

Rozpaczam lekcje 1 października 1929 r.

Zgłoszenia codziennie od godz. 2-4 po poł.

Pianistka, N. PADLEWSKA

Wrocławska 28-29. zw 19197

Kasztany

w każdej ilości kupuje dw 222

BRONISŁAW STEINMETZ

Leszno, Leszczyńskich 28. Tel. 262

POPIERAJ CEL SZLACHETNY I KUPUJ LOSY

I. Wielkiej Loterii Fantowej

Związek byłych Więźniów Ideowych na Poznańskie i Pomorze Poznań, Wielka 23. II.

Ciągnięcie zostało przedłużone i odbędzie się nieodwołalnie 30 października 1929 r.

5.000 cennych fantów wygranych.

Losy do nabycia: 1) E. Linette, pl. Wolności 2. 2) Radomiński, Al. Marcinkowskiego 14. 3) Mańkowska, Al. Marcinkowskiego 19, skład papieru 4) St. Swornowski, Poznań, ul. Wjazdowa 10.

Szybkością błyskawicy

rozniosło się po Jeźycach i okolicy, że znana firma

H. SMYCZYŃSKI

ulica Kraszewskiego 11

zaprowadza w nowo przybranym lokalu dla pięknych pań wytworne stroje.

A zatem czekaj z zakupem do poniedziałku, dnia 30-go września.

Pw 55-0/81-39,137/8

Słoneczne lato

przyniosło Wam wszystkim świeży zapas zdrowia, który pragnęliście zachować jaknajdłużej. Kawa Hag dopomoże Wam w tem. Nie zawiera ona kofeiny i dlatego nie wpływa zupełnie na system nerwowy. Pijcie ziar-nistą Kawę Hag, wolną od ko-feiny, a będziecie czuć się doskonale.

KAWA HAG CHRONI

Eleganckie Kapelusze Damskie

Piłśniowe, Filcowe, Włochate poleca

Poznań, **T. LUDWIG**, ulica Szkolna 9.

Pw 5185-88,185

ABSOLWENTA SZKOŁY ŚREDNIEJ

poszukuje większa fabryka w Wielkopolsce na stanowisko praktykanta laboratoryjnego.

Wymagania: znajomość podstawowych zasad chemii i fizyki, umiejętność kreślenia oraz wykonywania prac w laboratorium chemicznym. Zgłoszenia z podaniem warunków i odpisami świadectw skierować pod nr. 39,129 do Biura Ogłoszeń „Par”, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11.

Pw 5 577-39,129

Korespondent

polsko-niemiecki, biegły stenograf, piszący na maszynie, katolik, poszukiwany przez wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe w Wschodniej Małopolsce — Konieczne conajmniej średnie wykształcenie, oraz kilkoletnia praktyka handlowa — Pisemne zgłoszenia wraz z odpisami świadectw i referencjami do Biura Polskiej Agencji Reklamy „PAR” we Lwowie ul. Akademicka 14, pod „Biegły korespondent”.

Pw 5295-72,41

Buchaltera

rutynowanego, zdolnego, katolika. poszukuje wielkie przedsiębiorstwo przemysłowe w Wschodniej Małopolsce. Wymagana szybka orientacja, dokładność i pisanie na maszynie. — Podania wraz z odpisami świadectw i referencjami do Biura Polskiej Agencji Reklamy „PAR” we Lwowie, ul. Akademicka nr. 14, pod „Zdolny Buchalter”.

Pw 5296-72,40

Dla pana
poszukuje się od dn. 1. 10. 29
dobrze umeblowanego
pokoju

ze światłem elektrycznym, możliwie z niekrepującym wejściem. Pokoje w pobliżu Górnej Wildy i Wałów Kr. Jadwi-gi mają pierwszeństwo. Zgłoszenia Kurjer zw 19186

50beczek

od oliwy, prima, bez błędu do oddania. Oferty uprasza z podaniem ceny do Kurjera pod zw 19190

Potrzebny zaraz ewtl. od 15. 10. 1929, młodszy
ekspedjent-dekorator

z branży kapeluszy i artykułów męskich
Prince of Wales — St. Garstecki — Inowrocław
ul. Król. Jadwigi 12. nw 4099

Stenotypistka

biegła w stenografii polskiej i niemieckiej, znająca ewentualnie język angielski, potrzebna zaraz. Oferty Kurjer zw 19185

Redaktor - akwizytor

z doświadczeniem osobistym i piśmiennym intensywniej propagandy, znajdzie stałe, intratne stanowisko w poważnym przedsiębiorstwie wydawniczym. Piśmienne zgłoszenia z opisem dotychczasowej działalności i podaniem referencji do Kurjera pod zw 19202

Poszukuje się członka zarządu

do Spółdzielni bankowej jako kierownika. Bankowcy rutynowani, z dłuższą praktyką, podadzą swe wnioski z referencjami do prezesa Rady Nadzorczej Banku Ludowego w Rogoźnie, p. Józefa Melzera.

dw 2280

Do robót w kamieniołomach poszukujemy

60 robotników

Zgłoszenia: zw 19182/3
ZAKŁADY KAMIENIOŁOMOWE,
stacja Polana, Śląsk Cieszyński.

Poszukujemy natychmiast
referenta

dla biura zakupów i kontroli magazynu z odpowiednią praktyką,

magazyniera

sumiennego, mogącego wykazać się dobrymi świadectwami

oraz

nw 4098

gońca

sprytnego, umiającego dobrze czytać i pisać po polsku. Zgłoszenia obejmujące szczegółowy życiorys, odpisy świadectw, referencje oraz wysokość żadanego wynagrodzenia, należy kierować najpóźniej do dnia 3. 10. 1929 r. do Miejskich Zakładów Elektrycznych w Gdyni, ul. Starowiejska,

Podróżującego

na miasto Poznań, inteligentnego, zaprowadzonego w restauracjach i składach spożywczo-deli-katesowych, poszukuje zaraz krajowa fabryka wódek i likierów. Zgłoszenia z odpisami świadectw i referencjami do eksp. Kurjera Pozn. pod zw 19191

Jakałow

uczy uczona profesorka z długoletnią praktyką, wkrótce plynnej mowy. Zgłoszenia 2-4 codziennie. Nowy kurs rozpocznie się 1 października. A. Nagelowa, Cieszkowskiego 3, zw 19181

Rutynowany sekretarz

adwokacki, z długoletnią przedwojenną praktyką, obeznany z notariatem, poszukuje zaraz lub później posady. Łaskawe oferty do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 19170

Dzielny przedstawiciel

na Poznań i prowincję dobrze zaprowadzony w składach kolonialnych i drogeriach, żyjący w ustosunkowanych warunkach, mogący stawić kaucję zaraz

potrzebny. Zgłoszenia uprasza nw 4095

„POLAR”, Fabryka Chemiczna
BYDGOSZCZ, Nowy Rynek 11.

Sprzedam plac budowlany

1200 metr. kwadr. przy ul. Pamiątkowej, narożnik Górnej Wildy, na dogodnych warunkach. Zgłoszenia do „PAR”, Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 39,121

Pw 5568-39,121

Licencjonowane buhaje

rozplodowe i mactory do chowu, sprzeda Majętność Pepowo, powiat Gostyń (Wlkp.)

dw 2232

Nowy typ traktorów Fordson

o mocy 32 K. M. nadszedł. — Po cenie 8820,— zł

Z natychmiastową dostawą do majątku
z cłem i uruchomieniem maszyny poleca

JÓZEF ZAGÓRSKI

Przedstawiciel Ford Motor Company A. S.

Poznań, ulica Ogrodowa 17. — Telefon 33-84 i 33-85.

Pw 5570-39, 138

Piece żelazne
Rury i kolana
Kuchnie westfalskie
Szatkownice do kapusty
Widły do perok
Wanny do prania
Wanny do kąpieli
Karnisze do okien
poleca korzystnie
JAN DEIERLING
skład żelaza Poznań, ul. Szkolna 3.
Tel. 3518 i 3543
Pw 5572-39, 132

Kokosy i Vanila
K. Kuźaj
27 Grudnia 9
K. K.
P.

Pw 68-90-0-6547 i 6559

Oryginały
Juliusza Kossaka,
okazyjnie do nabycia.
Informacje:
Odskok 3
dw 2223

PROSZEK
KOGUTEK
DŁA DOKŁADNYCH
USUWA NIEPOKÓJ
BOL GŁOWY

OSTRZEŻENIE:
Chcąc nabyć proszek nasze-
go wyrobu, należy przy kup-
nie akcentować i wyraźnie
zadać oryginalnych prosz-
ków z „Kogutkiem” Gasec-
kiego znanych od lat trzy-
dziestu. Zwracając uwagę
i odrzucając uporyczywie
polecane naśladownictwa
w podobnem do naszego
opakowania. nw 497

Oprawy kłasek
wszelkiego rodzaju
Introligatornia
Drukarni Toruńskiej
T. A. w Toruniu
ul. św. Katarzyny 4.

Składu
z dwoma oknami wy-
stawowymi przy ul.
27 Grudnia lub św.
Marcin, Gwarna po-
szukuje. Oferty Ku-
rjer zw 19203

Poszukuje się kupna
wielkiej używanej lodowni
oraz około
30 używanych krzeseł
wiedeńskich. Łask. oferty z
podaniem ceny i dokładnej
wielkości lodowni uprasza
Cakiernia, Fr. Lemke, Swarzędz.
nw 4078

Potrzebne zaraz samo-
dzielne i podręczne
panny
do Salonu Mód.
Zgłoszenia do Biura Ogło-
szeń Kosmos, Zwierzynie-
ka 6, pod 1589.
nw 4047

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze
słowo 15 groszy, 5 liter = jedno słowo
i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo.
Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 50 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

29 POWSZECHNA WYSTAWA KRAJ.

Kapelusze
damskie wielkim wyborze od 1
zł. poleca „Regina” Sw. Marcin 7.
zdw 50 7

Rozbiórki kiosku
oddam solidnemu. Wiadomość:
Wystawa. Kiosk miodosytni obok
pawilonu 96. zdw 55 391

Kiosk
rozebrany oddam na półroczny
skład. Wiadomość: Wystawa.
kiosk miodosytni obok pawilonu
96. zdw 55 392

Altanę
piękny styl okazjnie sprzedam.
Focha 15a, podwórko.
zdw 55 779-80

Beczki
bukowe do musztardy, miodu,
kleyu i t. d. od 15—100 kg pojem-
ności, także debowe od 30—80 ltr.
do wina, octu dostarczam. 6 be-
czek debowych używanych po-
jemności 4 800 ltr do oddania
Jan Guć, mistrz bednarski, Po-
znań, Marcello Monte 8.
zdw 55 618

1 SPRZEDAŻE

Sypialnię
orzechową, bardzo dobrze utrzy-
maną zaraz tanio sprzedam. —
Ogrodowa 18, III, prawo.
zdw 55 771

Akacjowe
drzewo w walcach na sprzedaż.
Solacz, „Ogród Urbanowo” re-
stauracja, tel. 3827. zdw 55 649

Parcele
na Łazarzu, w Górczynie dom z
ogrodem, w Mosinie gospodar-
stwo 46 morgowe oraz zabudowa-
nia pogorzelnia, 11 mórg blisko
Poznań sprzedam. Oferty Ku-
rjer zdw 55 655

Radioaparat
5 lampowy komplet sprzeda ko-
rzystnie, Tanas, Stawna 12.
zdw 55 734

Sypialnia
sprzedaje ratami gotówka 200 zł
taniej. Stolarnia, Wielkie Garba-
ry 41. zdw 55 693

Folwark
przy Gnieźnie z rak niemieckich,
ziemia pniezna, 210 mórg, liczne
inwentarze, kupno nadzwyczaj
korzystne. Cena 100 000, wpłaty
55 000. Cyryniak, Poznań, św.
Marcin 62. zdw 55 737

Gospodarstwo

25 mórg w pobliżu Poznania, na-
dające się na letnisko sprzedam
za 15 000 ewentualnie zamienie na
dom lub parcele. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 52 340

Lampe
elektr., wisząca, pokojową, tanio
sprzedam. Wajły Król, Jadwigi
nr. 1, III, prawo. zdw 55 707

Majatek
w pobliżu Poznania, 800 mórg w
kulturze, natychmiast na sprze-
daż. Zgłoszenia Cyryniak, Po-
znań, św. Marcin 63.
zdw 55 738

330 mórg
folwarczek prywatny, ziemia bu-
rzaną, willa 9 pokojowa, ogro-
dzie. Zabudownia masywna, no-
wy parkan. Pełna żniwo (2000
ctr. zboża) zasiew 50 mórg bu-
rów, 60 pszenicy, koniczyna pp.
Inwentarz żywy i martwy nad-
kompletny. 2 km od stacji. Cena
210 000, wpłaty 70 000. Osobiste
spieszne zgłoszenia przyjmuje
Kaczor Poznań, Gen. Prądzyń-
skiego 49. Pw 5564-56, 201

Płaszcz
zimowy, jasny na watełinie, kilka
razy noszony. Wielkość 46 tanio
sprzedam. Ogrodowa 15, II, lewo.
zdw 55 862

Składnicę
węglą dobrze prosperującą sprze-
dam 9.500. Oferty Kurjer
zdw 55 596

Fotograficzny
aparat „Berghel” Voigtlander'a
Heliar 1:3.5, nowy model sprze-
dam korzystnie. Adres wskaże
Kurjer zdw 55 601

2 domy
z składami w Górczynie w Ry-
ku w najlepszym położeniu han-
dlowem sprzedam za 56 000 zł.
Zgłoszenia W. Gawecki, Grodzisk
(Wlkp.), Stary Rynek 27.
zdw 55 608

Magiel
(Schammel) dobrze ntrzymana
sprzedam. Oferty Kurjer
zdw 55 634

Okazyjnie
nowe frakowe ubranie sprzedam
Sibiński, św. Marcin 13.
zdw 55 637

Kupno okazjnie
Sprzedam kufel szafowy marki
„Gibraltarized Hartmann” po
cenie umiarkowanej. Obejrzeć
można od godz. 16—18. Hotel
Royal, św. Marcin 38.
zdw 55 563

Dorożkę samochodową
z zegarem i koncesją stałą sprze-
dam korzystnie. Adres wskaże
Kurjer zdw 55 641

Samochód
Fiat jak nowy otwarty za cenę
4 500 zł sprzedam. Garaże Skar-
bowa 5. zdw 55 640

Maszynę
szewską Singer tanio sprzedam,
jak nowa. Oferty z ceną Kurjer
zdw 55 576

Gramafon
z trąbą płytami tanio sprzedam
stan dobry. Oferty Kurjer
zdw 55 575

Kamienicę
przy Starym Rynku sprzedam,
cena 45 000, wpłaty 25 000. Strzał-
kowski, Wielkie Garbary 44, re-
stauracja. zdw 55 400

Pokój
dobrze umeblowany wynajme sta-
lemu panu 1. 10. Strusia 7, III,
lewo. zdw 55 853

Psa
wilka czujnego sprzedam. Fry-
zjer, plac Działowy 11.
zdw 55 849

6 koni
4 wozy ciężarowe, 3 pary szorów
sprzedam z powodu objęcia in-
nego przedsiębiorstwa. Poznań —
Główna, Gnieźnieńska 47 przy
wej cegielni. zdw 55 847

Magiel
sprzedam. Woźna 11, podwórko,
prawo. zdw 55 890

Tokarnię
precyzyjną gwintowanie wyrób
Stowarzyszenia Mechaników „A-
meryk model TS nadkompletna
sprzedam Patrona Jackowskiego
11, warsztat. zdw 55 562

Sypialnia
zaraz za bezcen do sprzedania.
Adres wskaże Kurjer zdw 55 491

Rzadka okazja
Piec gazowy restauracyjny, dwa
paleniska gazowe, piekarnik, ko-
tły większe, krzesła, stół ogro-
dowy, naczynia kuchenne i re-
stauracyjne. 600—800 m² szaló-
wek. Wszystko mało używane
tanie do nabycia. Restauracja
Pawilon Min. Poczta i Tel. P. W.
K. zdw 55 550

Skład
kolonialny 2 pokoje kuchnia, to-
warem, maglem, 8 000. Szcze-
pański, Wierzbice 30, parter.
lewo. zdw 55 829

Wózek
dziecięcy jak nowy sprzedam ta-
nio. św. Wojciech 5, parter, pra-
wo. zdw 55 545

Dom
parterowy z ogrodem przy głów-
nej ulicy we Wronkach sprzedam
lub wydzierżawię. Z. Wróblew-
ska, Wronki. zdw 55 868

Skład
3 pokoje z towarem, cena 6 000,
dł. wybór składów. Jaskiewicz,
Fredry 6. Kw 903

Mam do sprzedania
1 samochód „Chenat Walcker”
12/13, maszyna i podwozie w do-
brym, karoserja zaś w lichym
stanie. Samochód ten nadaje się
na przeróbkę autobusu lub cie-
żarówkę. 2 piecyki gazowe, lam-
py elektryczne. Giełda handlo-
wa Wojciechowski, ul. Stawna
nr. 13. Pw 5571-56, 204

Kartofle
jadalne pierwszorzędne odstawa
domowa każdej ilości po 3,50 cent-
nar. Zamówienia Majatek, Mro-
wino, poczta, telefon Rokietnica
6. zdw 55 534

Radjoodbiornik
3 lampowy z głośnikiem okazyj-
nie do nabycia 150 zł. Fabryczna
14, I. piętro. zdw 55 527

8,50
serwis do kawy porcel 35 zł.
Serwis obiadowy porcel 28 zł.
1/2 tuz. noży i widelcy „Alpaka”
lecz tylko w Hurtowni Porcel.
Wroniecka 24, w podwórzu.
zdw 55 542

Łóżko
żelazne z materacem i umywalka
na sprzedaż Rynek Łazarzy 10,
parter, prawo. zdw 55 523

Motor
benzynowy 4 KM Adler sprzedam
Zgłoszenia Słowackiego 27, sute-
reny, lewo. zdw 55 497

Gospodarstwo
90 mórg pszennej ziemi, zabudo-
wania masywne, cena 40 000,—
wpłaty 25 000,— resztówka 160
mórg pszennej ziemi, żywy mar-
ty inwentarz, cena 85 000, wpłaty
50 000,— sprzedaż Jaskiewicz,
Fredry 6. Kw 902

25 drzwi
200 x 93 cm. Stolarnia W. Gar-
bary 11, Ig. Żurkiewicz.
zdw 55 926

2 duże
bramy do sprzedania po cenach
niskich. Poznań, Wrocławska 20,
właściciel. zdw 55 512

Okręgowy Urząd Ziemski ogłasza niniejszem KONKURS

na stanowiska:
1. inżyniera melioracyjnego,
2. inżynierów mierniczych,
3. ukończonych prawników i rolników,
4. rysowników.

ad 1. wynagrodzenie miesięczne do 600 złotych miesięcznie
i w razie podróży służbowych zwrot kosztów podróży
i diety w/g VII stopnia służb. nw 3478

ad 2. wynagrodzenie w/g VIII w/g VII stopnia służb. za-
leżnie od posiadanej praktyki zawodowej.
ad 3. roczna służba przygotowawcza w X stop. służb., po-
czem etat w VIII stopniu służbowym. Kandydaci po-
siadający praktykę mogą uzyskać w charakterze kon-
traktowych pracowników uposażenie według wyższych
stopni.

ad 4. wynagrodzenie w/g XI, X i IX stopnia służbowego za-
leżnie od posiadanych kwalifikacji.

Podania z legalizowanymi odpisami świadectw ze stu-
djów i praktyki oraz z życiorysem należy wnieść do Okręgo-
wego Urzędu Ziemskiego w Poznaniu, ul. Fredry 10, do dnia
10 października r. b.

Jerzy Radwan, prezes.

L. cz. 7. N. 10/29. Firma Telesfor Górny, handel blawa-
tów i towarów krótkich w Kruszwicy, wniosła o odroczenie
wypłat po myśli rozporz. Prez. Rzpl., z dnia 6. 3. 1929 (Dz.
Ust. nr. 27, poz. 244). Celem rozpoznania wniosku wyznacza
się termin na dzień 16 października 1929 r., godz. 10, w pod-
pisany sądzie, pokój 36. Na rozprawę mogą przybyć wie-
rzyściele celem udzielenia sądowi wyjaśnień. nw 3479
Inowrocław, dnia 14 września 1929 r.

Sąd Grodzki.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W sobotę, dnia 28 września 1929, o godz. 12,30, przy ulicy
27 Grudnia 5, sprzedam publicznie najwięcej dającemu
za gotówkę:

maszynę do składania

(linotyp)

J. BARTKOWIAK — kom. sądowy — POZNAŃ
Kochanowskiego 24.

Przetarg przymusowy

Dnia 28 września 1929 r. w sobotę, o godz. 1 w południe,
sprzedam publicznie najwięcej dającemu za natychmiastową
zapłatą przy ul. Składowej 4:

kompletne urządzenie Poznańskiej Wytwórni Kasz,
ponadto kamień do ostrzenia, próżne beczki, 2 wózki
do wożenia worków, drabinkę, 2 wagi decymalne z cię-
żarkami, 2 wiaderka, narzędzia ślusarskie, kompletną
umywalkę blaszaną, parę widel, 2 krzesła nakręcane
do biurka, 2 worki z pasami do maszyn, 9 lamp elek-
trycznych, 2 sikawki puszki przeciwpożarowe, biur-
ko handlowe oraz maszynę mylną z urządzeniem
siła, ciągnięte zapomocą pasów, odpylacz ssący, motor
elektryczny A. E. G. zapędowy do uruchomienia ma-
szyn i t. d.

Obejrzeć można 10 minut przed przetargiem.
Wł. Dąbrowski, kom. sądowy, Poznań, Młyńska 4.

Dom

ze składem, dużymi ubikacjami,
ogrodem i 4 morgami ziemi w du-
żej wsi kościelnej zaraz na sprze-
daż. A. Parnow, Łochowo, pow.
Bydgoszcz. nw 4 084

W Bydgoszczy

zakład fryzjerski damski meski
sprzedam. Markowski, Bydgoszcz
Bernardynska 9. Pw 5 574-63, 993

Rzeźnictwo

z całkowitem urządzeniem, mie-
szkaniem, zapędem elektrycznym,
głównie ulicy Gniezna tanio od-
dam. Zgłoszenia Agencja Kurje-
ra Poznańskiego Gniezno 428.
nw 4 089

Domek

stacja od Poznania, 4 morgi
ogrodu przy dworcu korzystnie.
Osadopol, Rzeszypolskiej 9.
zdw 55 807

Boks

(pies) 2 1/2 roku, dobry stróż
sprzedam w dobrej cenie. Osado-
pol, Rzeszypolskiej 9.
zdw 55 806

Maszyny do szycia cholewek (Singer)

lekkie słupkowe, płaskie i dziur-
karke (do obszycia, dziurek sprze-
da się korzystnie. Zgłoszenia
przyjmuje ekspedycja Kurjera
Poznańskiego pod zdw 55 903

Dolarowe miejsce

natychmiast do sprzedania budyn-
ki masywne, tanio z powodu wy-
jazdu do Niemiec, 10 mórg, wieś
3 000 mieszkańców, dobra okolica
kościół w miejscu, bez konkuren-
cji. Cena 28 000, wpłaty 15 000,
hipoteka na 15 lat, restauracja,
kolonialnia, piekarnia połączone
razem. Pośrednicy wykłuzeni,
sprzedam. Fr. Drab, Wronki,
Ratuszowa 69. nw 4 085-6

2 karoserje

autobusowe nowe korzystnie
sprzedam. Oferty Kurjer
zdw 55 313-4

Jadalnie

sypialnie kanapy, sezaniki, mate-
race nakładki, nataniejsze za go-
tówkę na raty. Ludwik Doma
Wilda 76. opw 3 439 40

Kartofle jadalne

i warzywo na zimę dostarcza w
każdej ilości w dom. Maj Ste-
szewko, poczta Pobiedziska, tel.
26. zdw 51 566-a

Mebie

poleca po cenach niższych Pu-
licyński. Wodna 7. Zamiejscowej
klienteli zwózka samochodem w
dom. zdw 51 674

Pokój
bez pościeli wynajmie 1 lub 2 osobom. Obejrzeć 19. św. Wojciech 21. I. prawo. Zł. 55 656

12 SZUKA POKOJU

Panienka
z dobrego domu poszukuje od 1 października skromnego, miłego pokoju. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Młode
małżeństwo poszukuje próżnego pokoju z niekrepującym wejściem. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Poszukuje
pokoju najchętniej u samotnej osoby, cena obojętna. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Próżnego
pokoju poszukuje bezdzietne małżeństwo. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Nauczycielka
poszukuje pokoju niekrepującego, najchętniej od gospodarza. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
poszukuje samodzielny kupiec. Pożądana okolica Skarbowej Łazienki i telefon. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Urzędniczka
poszukuje pokoju umiowanego w pobliżu Gwarnej od 1. 10. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Dwóch
panów poszukuje pokoju z niekrepującym wejściem od 1. 10. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Szukam
pokoju umiowanego na 2 osoby, najchętniej z fortepianem blisko śródmieścia. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Bankowiec
poszukuje pokoju dobrze umiowanego, niekrepującego, z elektr. w łazience w śródmieściu z 1. 10. wst. 15. Pościel i bielizna własna. Oferty z ceną Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoiku
poszukuje młody spokojny mężczyzna. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
niekrepującego poszukuje z elektr. w łazience, nie wyżej II piętra od 1. 10. Najchętniej w okolicy ul. Ratajczaka, lub Wierzbicę. Oferty z ceną Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Nauczycielka
szuka słonecznego pokoju umiowanego w inteligentnym domu najchętniej z pianinem. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
taniego poszukuje bezdzietne małżeństwo. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
umiowanego okolica Ratajczaka poszukuje nauczycielka 50 do 60 zł. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoiku
śródmieście, niekrepującego ewtl. bez pościeli najchętniej piętrowy poszukuje z ceną kawaler 1. Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
umiowanego niekrepującego — bez utrzymania poszukuje samotny pan z własną pościelą od 1. 10. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Francuska
cherche chambre en échange de leçons. S'adresser au journal. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Francuska
poszukuje pokoju przyzwyczajonego umiowanego. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Osoba
spokojna czysta poszukuje posługi po południu. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Poszukuje
na stałe pokoju dobrze umiowanego z elektrycznym oświetleniem od 1. 10. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Panienka
poszukuje od 1. niedrogiego pokoju. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
z elektrycznością ewtl. wspólnego poszukuje urzędniczka od 1. 10. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
skromnego poszukuje. Pościel własna. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
umiowanego poszukuje od 15 października używając kuchni bezdzietne małżeństwo. Pościel własna. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Poszukuje
pokoju umiowanego blisko rzeki miejskiej, pościel własna. — Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Umieblowanego pokoju
z całonocnym, dobrym utrzymaniem poszukuje dwóch studentów. Płaci się naprzód. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Poszukuje
pokoju na dwie osoby od 1. 10. Słoneczny niekrepujący światło elektryczne, najchętniej blisko śródmieścia. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Student
szuka pokoju z utrzymaniem możliwie z pianinem u inteligentnej, kresowej rodziny z podaniem warunków. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Wdowiec
szuka skromnego pokoju. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
dla solidnego pana z elektrycznością poszukuje. Oferty z cenami Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Studentka
poszukuje pokoju w okolicy ul. Ratajczaka, Słowackiego, Parku Wilsona z utrzymaniem lub bez, konieczność fortepianu. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokój
obszerny z używalnością kuchni potrzebny od 1. 10. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Zgłaszajcie
pokoje umiowane bezpłatnie „Informator”. Ratajczaka 15. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Od 1. 10. 29.
czystego pokoju w centrum poszukuje pani. Cena od 80 zł. — Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Stud. med.
poszukuje 1 osob. pokoju z obiadem, elektr. łazienką. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
czystego, niekrepującego, bliżej centrum, utrzymaniem poszukuje. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Dwie
inteligentne skromne panienki poszukują pokoju niekrepującego w śródmieściu od 1. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokoju
poszukuje studentka Śródmieście lub Łazarz. Światło elektryczne. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pan
wynajmie pokój umiowany możliwie parterowy. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Młode
małżeństwo poszukuje 2. ewtl. jednego większego pokoju z utrzymaniem kuchni. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Skromnego
pokoju poszukuje solidny rzemieślnik, pościel własna. Oferty z ceną uprasza Kurjer Poznański pod bdp 51 722

Niekrepującego
pokoju śródmieście poszukuje pan. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Skromnego
pokoiku do 30 zł. poszukuje młodszy pan. Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Szuka
pokoju solidny pan w okolicy Zamku do Chwaliszewa. Oferty z podaniem ceny do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Kobieta
lekarz poszukuje czystego, słonecznego pokoju. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

13 LOKALE
poszukuje się jednego z dwóch pokoi nadających się na urządzenie biura. Oferty do Kurjera pod bdp 51 722

Ubikacje
przemysłowe jasne w podwórzu z elektr. światłem od zaraz do wydzierżawienia. Adres wskazać Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Wolny
lokal nadający się na fryzjerskie, drogerię, skład papieru, na krótkie towary do wydzierżawienia. Lokal jest na ul. Wsławskiej. Informacji udzieli F. Staszewski, 27 Grudnia 5. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Poszukuje
jasnej ubikacji na warsztat. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Stajni
dla 3-4 koni ewentl. z remizą poszukujemy. Łaskawe oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Składnicy
w suchych suterach poszukuje. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pewna egzystencja
poszukuje wspólnika (czke) do dobrze prosperującego przedsiębiorstwa przemysłowego potrzebne 3-4 pokojowe mieszkanie do wykonania przedsiębiorstwa. — Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Pokój na biuro
tylna oficyna I. piętro 50 zł miesięcznie. Czynsz 2 lata z góry. A. Kałowski. Działalność 7. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Poszukuje
suteru z frontowym wejściem lub też pomieszczenia w podwórzu na dyktę za miesięczną dzierżawę do 100 zł. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

14 DZIERŻAWY
obszerne mieszkanie śpiżnie stajnie zajmowane przez Rolnika wydzierżawia od 1 października rb lub sprzedaż Spółdzielcy Bank Nadnotecki w Chodzieży. dw 1430

Garaże
do wynajęcia Mylna 40. Telefon 62-11. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Sala
wielka, przy odpowiedniej przeróbce odpowiednia na kino w przemyśle mieście w najlepszym położeniu przy rynku zaraz do wydzierżawienia. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Do wydzierżawienia
kasyno i Spółdzielnia warownia 9. Górczyn. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Wydzierżawie
5 pokojowa wille w Dębcu z ogrodem owocowym. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Plac
węglowy taniao dzierżawie. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Składnicy
piwa szukam w centrum. Browar Bojanowo filia Poznań, Marszałka Focha 177, telefon 7045. dw 2278

Cegielnia
z piecem polowym (gładzenie ręczne) w dobrym położeniu, na dogodnych warunkach do wydzierżawienia. Łaskawe zgłoszenia pod „Cegielnia” do „Par”. Bydgoszcz. Dworcowa 72. Pw 5575-63.991

Ubikacje dla przedsiębiorstwa samochodowego w Inowrocławiu
przy głównej ulicy, z placem za jazdowym, ubikacjami odpowiednimi na warsztaty, garaże, biura i lokalem wystawowym wydzierżawie się bardzo korzystnie. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Majutki
ziemskie 820 morgi ziemi pszennej, pełny inwentarz, dwór 8 pokoi, na 12 lat do objęcia 150 000 zł. 350 morgi ziemi pszennej na 9 lat, tenuta 175 funtów, cena 50 000 zł. Reflektantom wskazać Jax. Poznań, Ratajczaka 10. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Góciniec
wydzierżawie, dużej wsi kościelnej, bez konkurencji objęcie 3 000 złotych. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

16 OSOBISTE
Pani Soniu czekałem naprzód — będę w poprzednio oznaczonym miejscu 26 o 4.30 po południu. Witold. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

H. B.
Proszę być piątek 7 kino Stylowe. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Unieważniam
wystawione przeze mnie weksle, które zaginęły przy przesyłce listem z Obrzycką do Poznania dnia 14 września 1929. z datą płatności: 200 zł 11. 12. 29. 200 zł 16. 12. 29. 100 zł 20. 12. 29. miejsc płatności: Poznań, św. Marcin 57, P-a Wyszyński. Marcin Woźniak. Obrzycko, ul. Wysoka 2. pow. Szamotuły. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Zwraza
się uwagę ze list do odebrania leży pod 48 855. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

„Mila” — Pensjonat Zakopane
przyjmuje tylko chrześcijan. — Idealne warunki dla rekonwalescentów. Pw 5022-56.200

21 ZGUBY
książeczki wojskowa P. K. U. Poznań, która się unieważnia. — Maksymilian Przywecki. Pw 6982

Znalazłem
przy ul. Garnarskiej róg św. Marcina, portmonek z drobną kwotą pieniędzy. Właściciel może się zgłosić u Janusza Cichockiego. Poznań, Wrocławska 5-6. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

22 ROZMAITE
Wykonuje portrety korzystnie dla przedsiębiorców. Firma Diana Rydz. Łazarz 9. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Zakopane
Biuro J. Kubińskiego wynajmie na rok wille murowaną z komfortem. 5 pokoi, kuchnia. — nw 4036

Robótki ręczne
rysuje po cenach umi. rękawych Janłowska. Stary Rynek 48. II. bpw 604

Za
190 zł sprzedam łóżko z materacem, szafą, nocny stolik, krzesło i szynielkę wszystko mało używane, obejrzeć Mickiewicza 11. I. pr., lewo, między 2-5. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Wszelkie
reparacje zegarków oraz naprawy wszelkiej biżuterii wykonuje sumiennie tania firma F. Tarkowska, plac Wolności 11 (pod filarami). Pw 4941

Na sezon szkolny
kostiumy gimnastyczne do wszelkich szkół poleca Magazyn Sportowy „Start” św. Marcin 45 (narożnik Gwarnej). Kw 872

Salon Mód „Zofja”
Bukowska 3. II. pr. Szyje najładniej, najszybciej. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Każda elegancka pani
ubiera się tylko w salonie mód „Kresowianka” św. Marcin 16/17 wejście litera F. Dla pp. urzędników dogodne warunki. bpw 662

Pracownia
eleganckiej bielizny damskiej, mekskiej, pościelowej podług najnowszych żurnali. Wykonanie pierwszorzędne. Wielkie Garbary 18, wejście Woźna. II. prawo. bpw 669

Zakopane
Biuro J. Kubińskiego sprzedaje w pierwszorzędnym położeniu parcelę budowlaną wymiaru 58x48 m. nw 4 037

Kto
wypożyczy pianino. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Najnowsze kapelusze damskie
po cenach — itańszych w firmie Julia Mayer. Poznań, Wodna 22. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Futra
damskie modernizuje, naprawiam Wierzbicę 13. parter. prawo. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Futra
damskie męskie wszelkiego rodzaju przerabiam podług najnowszych modeli, wykonanie pierwszorzędne i tania polecam skóry, futra po cenie konkurencyjnej olbrzymi wybór Krulikiewicz, Podgórna 6, telefon 58 87. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Futra
wykonuje na miarę, kołnierze obsady modernizowanie, naprawy, poszywanie mistrz kuśniersko-krawiecki Jankowski, Kreta 23. Praca fachowa. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Gospodarzu
jeśliś nie od parady, posłuchaj dobrej rady, tucz szybko świnie na Centralnie Michałowskiego, nie nie straciś tylko się wzbogaciś. Zadać wszędzie tylko w oryginalnym opakowaniu, nigdy luzno. rw 6 998-9

1 rok
gwarantuje za zegarki u mnie reparowane. Zychliński, Poznań Wielkie Garbary 36, parter. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Oddam
3-miesięczne dziecko (chłopca) na własne. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Chiromantka
przyjeżdża przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przeszłość, dobrze wróży z ręki, kart. Kozia 15, III piętro, lewo. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Oddam
dziecko na wychowanie. Patrona Jackowskiego 31 Przytulisko Jężyce. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Odstepie
telefon ul. Grunwaldzka koło koszar ułańskich. Oferty do Kurjera do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Teatr
poszukuje kilku panów do stałych występów. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Książki
oprawia solidnie i tania introligatornia Przecznicza 11a. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Reparuje
wszelkie dywany. Tabernacki, Raczynskich 2, przy pl. Bernardyńskim, parter lewo. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Bufetu
lub mniejszej restauracji poszukuje w dzierżawę lub na procent w Poznaniu lub prowincji. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

23 OZENKI
Wdowiec w starszym wieku, posiadający 10 tysięcy zł gotówki, pragnie poznać panią ponad lat 40. Cel matrymonijalny. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Przystojna
elegancka, inteligentna urzędniczka państwowa posiadająca umiowane czteropokojowe mieszkanie w Poznaniu parę tysięcy pozna odpowiedniego poważnego pana. Cel matrymonijalny. Łaskawe zgłoszenia fotografii Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Kawaler
w starszym wieku, lepszy rzemieślnik szuka żony z własnym mieszkaniem w centrum miasta. Możliwe fotografii Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Wdowiec
w średnim wieku posiadając 15 tysięcy gotówki na dobrym stanowisku, dwoje dzieci 5 i 7 lat, poszukuje dla braku znajomości pań, cel matrymonijalny. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Blondynka
lat 19, miła, pozna inteligentnego pana na dobrym stanowisku. Cel matrymonijalny. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Przystojnego
pana na dobrym stanowisku w wieku 35-42 lat pragnie poznać w celu matrymonijalnym ciemnowłosą, posiadającą skład z mieszkaniem i 10 000 zł zapewnione hipoteczenie. Poważne zgłoszenia Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Bardzo
miła, inteligentna blondynka, sielota bez posagu znacząca samotnością pragnie poznać pana któremu zależy na szczerym pożytku małżeńskim. Oferty do Kurjera do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Wyższy
urzędnik państwowy, magister praw, lat 32, który może przejąć do wolnego zawodu, poszukuje znajomości bogatych panien lub wiew w celu matrymonijalnym. Tylko poważne zgłoszenia proszę nadsyłać Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Która
z intel. gospod. zamożnych panien życzy poznać agronoma na stanowisku, kaw., lat 35, intel. z bardzo dobrym charakterem. Cel matrymonijalny. Łask. zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Panna
lat 20, przystojna, gospodarna, posiadająca wyprawę i cośkolwiek gotówki, z braku znajomości pozna pana dobrego charakteru i poważnie myślącego. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Dla
pań i panów ułatwia dyskretnie znajomości matrymonijalne „Wanda”, Fabryczna 35a. IV. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Szczęście
zapewnić mogącej tej która pokocham. Warunki: subtelna linia, niepospolite rysy, piękne oczy, kryształowy charakter. Ofiarowuję wzajemnie: doświadczenie życiowe lat 34, solidność, wykształcenie, kulturę, społecznie wysokie stanowisko, dobrobyt (dochód miesięczny 2 000 zł.). Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Inteligentna
przystojna, solidna pani, poszukuje znajomości starszego, dobrze sytuowanego pana. Cel matrymonijalny. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Dwóch
braci kawalerów na stanowiskach handlowych, inteligentni, poszukują pań inteligentnych, dojrzałych, posiadających mieszkanie, celem założenia biura. Łaskawe zgłoszenia Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

24 NAUKA
Vala Jennings wróciła z Ameryki rozpoczyna kurs tańców najnowszych. Lekcje prywatne. Wpisy 3-8 Ratajczaka 29. III lewo. Pw 5018-38.216

Koedukacyjne Poznańskie Kursy Budowlane
przyjmują wpisy na kursy przygotowawczy pierwszy drugi — Kraszewskiego 17. III. prawo. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Nauczycielka
gimnazjalna trzydziestoletnia — francuski z konwersacją, muzyka specjalność przyroda, wyjeżdże prywatnie. Poznań, Golecin, prof. Smosarski. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Kto
udzieli gruntownie matematyki do matury? Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

English
lessons conversation gives competent. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Kursy stenografii
i pisania na maszynie rozpoczynam z dniem 3 października Knaflowska, Kanta 1. Zł. 55 656. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Kilka
lekcyj matematyki u profesora poszukuje. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Kto
udzieli lekcji polskiego wieczorem. Oferty Kurjer do Kurjera Poznańskiego pod bdp 51 722

Poszukuje
posady jako woźny inkasent magazynier z kaucją. Oferty Kurjer zdw 55 325

Pracznia
czysta i sumienna poszukuje prania. Zgłoszenia do Kurjera zdw 55 332

Pomocnik
fryzjerski damsko męski biegły w ondulacji szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 116

Szofer
z praktyką (drobne naprawy sam wykonać) poszukuje zaraz lub 1. 10. posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 55 118

Biurowa
poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 140

Książkowy
rutynowany korespondent polskoniemiecki poszukuje natychmiast posady. Pensja minimalna. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 55 132

Młody
inteligentny człowiek lat 20. zna jomość języka niemieckiego i holenderskiego. szuka stałej posady w składzie kolonialnym jako początkujący. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 55 127

Bufetowa
starsza poszukuje posady zaraz lub później miejscowości obojętnej. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 108

Panienska
do piekarni lub cukierni poszukuje posady z kaucją 50 zł. Oferty Kurjer zdw 55 109

Sierota
w bardzo krytycznym położeniu. poszukuje posady do bufetu zaraz lub 1. 10. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 448

Elektromonter
po wojskowej poszukuje posady, miejscowości obojętnej. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 55 425

Inteligentna
panienka Wieloletnia, troskliwa wychowawczyni, może również zastąpić panią domu poszukuje odpowiedniej posady do dzieci od 1. 10. najchętniej na wyjazd. Oferty Kurjer zdw 55 338

Biuralistka
początkująca pisząca biegle na maszynie i pewna w liczeniu poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 710

Panienska
poszukuje posady do dzieci jako wychowawczyni. Oferty Kurjer zdw 55 354

Gospodyni
kucharka samodzielna poszukuje posady u samotnych państwa lub samotnej osoby. Ostania posada siedmioletnia. Oferty Kurjer zdw 55 341

Młodszy
pomocnik kolonialny restauracyjny, dobrze połączony szuka posady od zaraz. Miejscowości obojętnej. Zgłoszenia Jan Pieczyński Jmiliński, poczta Falkowo, pow. Gniezno. Oferty Kurjer zdw 55 472

Szofer - mechanik
poszukuje posady 1. 10. z praktyką zagraniczną, zna języki polski, niemiecki, francuski, obcielenie a posiadzie. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 306

Zegarmistrz
poszukuje posady lub przyjmie reparacje w dom. Oferty Kurjer zdw 55 256

Młoda
inteligentna i przystojna panienka, wychowawczyni dzieci z 3 letnią praktyką poszukuje posady. Oferty pod adresem p. A. Kiedrowski, Brusa, Pomorze, dw 2096

Panienska
z lepszego domu kochająca dzieci, umiająca lepsze szycie i króć haft, gra na fortepianie. Język polski i niemiecki, poszukuje posady jako panna do dzieci od 1. 10. 1929. Oferty z podaniem pensji do Kurjera Poznańskiego zdw 55 502

Szofer maszynista
żonaty z 4 letnią praktyką w prowadzeniu maszyny parowej na majątku poszukuje posady szofera lub maszynisty od 15. 10. 29 lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 51 806

Osoba
sumienna, znająca wszelką pracę domową, przyjmie posadę samodzielną 1. 10. świadczenia dobre. Oferty Kurjer St Rynek rw 6941

Dziewczyna
z praniem i prasowaniem poszukuje posady do samotnej osoby od 1. 10. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 6962

Kupiec
z branży drzewnej zwolniony od wojska poszukuje odpowiedniej posady biurowego magazyniera lub t. p. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 128

Były
urzędnik państw wladajacy dokladnie jezykiem polskim francuskim, niemieckim oraz znajacy kasowosc, skarbowosc poszukuje zajęcia biurowego. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 55 506

Posługaczka
poszukuje posady całodzienniej. Oferty Kurjer zdw 55 499

Wdowa
inteligentna poszukuje posady gospodyni u samotnej osoby w małym gospodarstwie domowym zaraz, miejscowości obojętnej. Oferty Kurjer zdw 55 498

Młodsza
biurowa z półroczną praktyką w branży samochodowej poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 539

Pani
zamiejscowa poszukuje posady bufetowej, kasjerki, parkietka, świadczenia. Oferty Kurjer zdw 55 529

Panienska
umiająca haftować poszukuje dobrej posady także na prowincji od 1. 11. 29. Oferty Kurjer zdw 55 528

Biegła
maszynistka polsko-niemiecka — długoletnia praktyka biurowa, poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 55 526

Panna
z porządnej rodziny poszukuje posady panny służącej do dworu. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 541

Posady
woźnego, inkasenta z kaucją do 1.000 zł poszukuje. Oferty Kurjer zdw 55 558

Kupiec - zbożowiec
i książkowy po zwolnieniu z wojska poszukuje posady niekoniecznie w branży zbożowej. Łaskawe oferty Kurjer zdw 55 913

1.000 zł kaucji
złoży młody człowiek na posadę magazyniera, inkasenta itp. ew. wypożyczyć tę sumę bez procentu. Pozn. zdw 55 910

Młynarz
kawaler z bardzo chlubnymi poleceniami, dzielny w zawodzie, poszukuje zaraz lub później posady. Zgłoszenia Stanisław Czekala, Gulcz, pow. Czarnków. zdw 55 900

Młody
drogeryzta, dyplomowany, władający językiem polskim i niemieckim, z pierwszorzędnymi referencjami, dobrze wypracowany w artyk. techn. poszukuje posady, celem udoskonalenia się w perfumierii i fotografii. od 1. 10. lub później. Oferty proszę skierować Kurjer zdw 55 797

Dziewczyna
starsza, która może się zająć całkowitemu gospodarstwem domowym, poszukuje posady zaraz lub od 1. w lepszym domu do samotnej osoby. Miejscowości obojętnej. Łaskawe zgłoszenia Neumann, Debiec, Bzowa 4. zdw 55 832

Uczniwa
dziewczyna z gotowaniem, z dobrymi świadectwami poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 632

Biuralistka
z takąż praktyką z wykształceniem średnim poszukuje od 1. 10. rb. odpowiedniej posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 51 839

Młody
chrześcijanin lat 35, rzemieślnik i kupiec przyjeżdżny poszukuje panny lub młodej wdówki w celu matrymonialnym. Oferty z fotografią i dokładnym adresem. Sekret zapewniony Oferty Kurjer zdw 55 584

Posadę biuralistki
początkującej poszukuje panienka z ukończoną Szkołą Wydziałową, z znajomością maszyn. Oferty Kurjer zdw 55 646

Młoda
przystojna panienka poszukuje posady jako pokojowa ewentl. do obsługi gości. Oferty Kurjer zdw 55 611

Karmelkarz
karmele, czekoladki, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 55 696

Poszukuje
pracy biurowej w godzinach wieczornych. Oferty Kurjer zdw 55 670

Samodzielnia
ksiązkowa wżł. administratorka z kilkoletnią praktyką, pełna energii poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 658

Kupiec żelazniak
z długoletnią praktyką, władający językiem polskim i niemieckim obiecmie odpowiednia posadę. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 55 650

Dziewczyna
starsza, Malopolanka, zaufana z poleceniem, szuka posady do wszystkiego z gotowaniem od 1. 10. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 680

Korespondenta
posady szukam. (Języki polski, francuski, niemiecki, rosyjski). Zgłoszenia do Kurjera zdw 55 610

Nauczyciela-wychowawcy
posadę w domu, gdzie ojcowskiego oka brak, tu lub na wyjazd, przyjmie doświadczonego pedagoga, posiadającego długoletnią praktykę zagraniczną. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjer Poznański zdw 55 678

Redaktora
lub tłumacza (7 języków) posadę przyjmie tu lub na wyjazd, starszy człowiek z wyższym wykształceniem. Zgłoszenia do Kurjera zdw 55 680

Maszynistka
znająca prace biurowe także adwokackie, szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 51 786

Kowal szofer
kawaler, lat 23, z praktyką szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 018

Młynarz
z dłuższą praktyką, dzielny w swym zawodzie, który pracował w wiekszych młynach, oraz ukończoną szkołą młynarską poszukuje zaraz posady. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod dw 2 664

Nadmłynarz
dobry, sumienny, lat 38 z pryma teoretycznym i praktycznym wiadomościami, wytworzył wysokiemi wykorzystaniem z dobruimi świadectwami poszukuje odpowiedniego pola działania. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 52 225

Ogrodnik
kawaler, lat 24, syn ogrodnika, wolny od wojskowskiej, z 9 letnią praktyką, uczciwy, pracowity, z odpowiednimi świadectwami, poszukuje stałej posady od 1. października lub później. Łaskawe oferty do Kurjera pod zdw 52 504

Panienska
lat 19 szuka jakiegokolwiek posady od 1. 10. 1929. Oferty Kurjer Poznański zdw 52 288

Technik
budownictwa obeznany dobrze z handlem drzewa i tartakiem poszukuje od 1. 10. 29. posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 52 270

Palacz
maszynista poszukuje posady na majątku lub w innym miejscu z dobrem poleceniem. Oferty Kurjer zdw 52 402

Urzędnik gospodarczy
żonaty, ocdzienny, z chlubnymi świadectwami, referencjami, poszukuje zaraz lub później posady na majątku lub jakimkolwiek przedsiębiorstwie. Na życzenie kaucja 3-4 000. Oferty Kurjer zdw 52 423

Początkująca
z ukończoną Szkołą Handlową znająca stenografię i pisanie na maszynie, poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 52 522

Gospodyni
umiająca gotować sympatyczna inteligentna pracowita oszczędna i uczciwa wiek 29 poszukuje posady od 1. 10. ewentl. później. Oferty Kurjer zdw 52 162

Poszukuje
posady pomocnik-piekarski i cukierniczy z kilkoletnią praktyką od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 087

Techniczna dentystyczna
obeznana w zlocie, kauczuku i operatywie poszukuje posady najchętniej w Gdyni, Gdańsku. Oferty Kurjer zdw 55 068

Sierota
z dobruimi świadectwami umiająca gotować, szyc, poszukuje posady do wszelkiej pracy domowej. Oferty Kurjer zdw 55 094

Uczeń introligatorski
poszukuje miejsca celem dalszej nauki. Miejscowości obojętnej. Oferty do Kurjera zdw 55 063

Kucharka
inteligentna z dobruimi świadectwami poszukuje posady u samotnej osoby w lepszym domu od 1. 10. 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 345

Dziewczyna
bez gotowania przyjmie posadę od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 098

Pokojo
przyjmie posadę od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 092

Panienska
uczniwa z dobruimi świadectwami poszukuje posady do składu kolonialnego lub piekarni. Oferty do Kurjera pod zdw 55 091

Maszynistka
początkująca poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 55 456

Osoba
starsza sumienna przyjmie zajęcie w godzinach po południowych. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 416

Młodsza
zaufana gosposia - kucharka, szuka posady do samotnej osoby lub dwójga państwa, miejsc. obojętnej. Oferty Kurjer zdw 55 410

Dziewczyny
2 poszukują posady jako pokojowa i do wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 418

Panienska
ze znajomością maszyny i prac biurowych szuka posady, wymagania skromne. Oferty Kurjer zdw 51 855

Poszukuje
posługi przedpołudniem. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 250

Bufetowy
doświadczone z kilkoletnią praktyką, weźmie bufet na rachunek z obsługą gości i zajmie się również zimnym bufetem, kaucja do dyspozycji. Łask. zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 55 389

Gospodyni
poszukuje posady do restauracji lub samotnej osoby od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 199

Kucharka
samodzielnia na wskroś uczciwa, z bardzo dobruimi poleceniami, przyjmie posadę, może być do wszystkiego od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 322

Starsza
służąca poszukuje posady do starszych państwa z gotowaniem od 1. 10. lub 15. 10. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 52 484

Gospoia
samodzielnia z gotowaniem, z zaprawianiem konserw i znająca się na chowie drobiu szuka posady w majątku lub do dwóch osób. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 469

Młynarz
absolwent szkoły młynarskiej w Bydgoszczy, 10 lat prakt., obznajmiony z najnowszymi mienieniem, urządzeniami młyńskimi, montowaniem młynów, światłem elektrycznym, ryflowaniem walcy, poszukuje posady. Zgłoszenia Agencja Kurjera Poznańskiego, Gniezno 427. nw 4 074

Poszukuje
zaraz posady jako laborent apteki, posiadam dobre świadectwa z poprzedniej praktyki. Zgłoszenia Józef Walkowiak, Skoki, pow. Wągrowiec. nw 4 076

Bona
intel. z dobruimi świadectwami przyjmie posadę do dzieci na majątku, za mniejszym wynagrodzeniem ewentualnie zaraz. Władysław Pl., Wrońska, Fabryczna 17, l. pr., lewo. zdw 55 459

Szofer - ogrodnik
pszczelarz, dzielny w swym zawodzie, z praktyką i chlubnymi świadectwami, poszukuje posady zaraz. Zgłoszenia skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 55 460

Szofer - kawaler
poszukuje zaraz posady najchętniej na wsi. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdw 55 056

Panienska
do dzieci poszukuje posady w lepszych domach. Oferty Kurjer zdw 55 051

Dziewczyna
poszukuje posługi lub posady. Oferty Kurjer zdw 55 126

Kucharka
szuka posady od 1. 10. do bezdzietnego państwa. Oferty Kurjer zdw 55 171

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem dobruim do bezdzietnego państwa od 1. 10. szuka posady. Oferty Kurjer zdw 55 170

Dziewczyna
lat 17 poszukuje miejsca lekkich prac domowych oraz wyszywania i haftowania za mniejszym wynagrodzeniem. Adres wskaże Kurjer zdw 55 107

Gospodyni
starsza, zaufana poszukuje samodzielniej posady na probostwo lub samotnej osoby. Świadczenia długoletnie. Oferty Kurjer zdw 55 220

Służąca
uczniwa, skromna szuka posady najchętniej — do bezdzietnego państwa. Zgłoszenia Kurjer zdw 55 219

Fryzjerka
potrzebna Wielka 24, Koczowski. zdw 55 208

Dziewczyna
uczniwa, czysta, pracowita z długoletnim świadectwem do wszystkiego poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 031

REKLAMA
PROPAGANDA
WZORY RYUNKÓW - PORADY BEZPŁATNE
WZORY TEKSTÓW - PRACOWNIA KLIZ
Drukarnia Polska 22

Panienska
inteligentna poszukuje posady do dzieci, dobru swiadectwami, zyciem i halem do lepszego domu bez spania. Oferty Kurjer zdw 55 046

Kuchmistrz
polecia sie na wszelkie uroczystosci, dobre przyznanie stala lub przesiadkowosc, Poznan, ul. Paterna Jackowskiego nr. 30, u p. Kozackiej. zdw 55 045

Pracznia
poszukuje prania. Zgloszenia Kurjer zdw 55 398

Inteligentna
panienka, poszukuje posady od 1. 10. najchetniej do ekspedycji. Oferty Kurjer zdw 55 229

Szukam
posady celem nauki w interesie zbowowym w Poznaniu, dobre wyksztalcenie szkolne, 2 roczny kurs handlowy, biegly w jezyku polskim i niemieckim. Oferty Kurjer zdw 55 305

Pracy biurowej
lekkejsze poszukuje ulomna w dom. Oferty Kurjer zdw 55 232

Szofer
szuka posady na taksowke. Oferty Kurjer zdw 55 243

Panienska
dobrze wychowana spokojna, piszaca dosc biegle na maszynie z stenografia polska i znajaca ksiegowosc poszukuje posady pocztujacej do biura. Laskawe oferty Kurjer zdw 55 022

Z kauceja
poszukuje jakiegokolwiek posady mezczyzna po wojskowosci. Laskawe zgloszenia upraszam Kurjer zdw 51 974

Gospodynini
wzorowa, starsza, inteligentna, zna dobrze kuchnie warszawska, prasowanie sztywnej bielizny, poszukuje posady do samotnych osob. Oferty Kurjer zdw 52 072

Fryzjer
w starszym wieku (nie ondulatorka) przyjmie miejsce takze na prowincji. Oferty Kurjer zdw 51 789

Wiejska
dziewczyna do wszystkiego z gotowaniem, poszukuje posady od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 317

Dziewczyna
z lepszej rodziny, siorota znajaca b. dobra kuchnie oraz obsluge, posiada b. dobre polecenia, przyjmie posade od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 55 323

Bufetowa
ekspedjentka poszukuje posady do bufetu lub cukierni. Laskawe oferty Kurjer zdw 55 195

Robotnica
ktora pracowala w hurtowni win, poszukuje pracy. Oferty Kurjer zdw 55 280

25 WOLNE MIEJSCA

Podrozujacy
do sprzedazy bardzo pokupnych artykulow z kauceja 300, potrzebny zaraz. Oferty Kurjer zdw 55 492

Dziewczeta
od lat 15 przyjmie Wielkopolski Kartonaz, ul. Dabrowskiego 79. zdw 55 557

Syn
uczniwych rodzicow moze sie zglosic do skladu kolonialnego, win i wodek. Komsum Urzed. Polskich, Zupanski 1. zdw 55 553

Potrzebna
zaraz poslugaczka. Zglosic sie godzina 19 ul. Wypianskiego 2, II. pietro, prawo. Weinar zdw 55 555

Dziewczyna
uczniwa, czysta, pracowita, potrzebna 1. 10. sw. Wojciech 5, parter, prawo. zdw 55 546

Panna
inteligentna znajaca gospodarstwo domowe, przyjmie posade do wyrczenia lub samodzielnego prowadzenia domu. Laskawe zgloszenia do Kurjera zdw 55 548

Sluzaca
mlodsza do wszelkich prac domowych, potrzebna od 1. 10. do dwuch osob. Pilawiejska, ul. Polwiejska 23, I. pietro. zdw 55 924

Krawczyni
samodzielnna na plaszcze, suknie, przyjmie. Willman, Matejki 51. zdw 55 715

Pomocnikow malarskich
przyjme. Bracia Mikolajscy Al. Marcinkowskiego 23. zdw 55 719

Sluzaca
przyjme. Fr. Ratajczaka 2, I. pl., prawo. zdw 55 723

Uczeni
z porzadnej rodziny, potrzebna zaraz do skladu konfekcji damskiej. Oferty Kurjer zdw 55 726

Sluzaca
potrzebna. Szymaniak, Polwiejska 37. zdw 55 731

Sluzaca
wierna, dobru gotowaniem, potrzebna od pazdziernika, 4 pokoje, praczka. Zgloszenia 4-8, Kuchanowskiego 5, parter, prawo. zdw 55 519

Poszukuje
sluzacej do wszystkiego z gotowaniem. Pomoc poslugaczka. Adres M. Rein, Plac Dzialowy 9. zdw 55 522

Poszukuje
poslugaczki od 8-2. Adres M. Rein, Plac Dzialowy 9. zdw 55 521

Od 1. 10. rb.
potrzeba 12 biurowych, 60 robotnikow. Zgloszenia z dol. znaczka do Kurjera zdw 55 531

Samodzielnna
dziewczyna z gotowaniem oraz inteligentna dziewczyna do dzieci od 1 pazdziernika poszukuje Mecenasa Knochowa, Lobsznicowa, Wyrzyk. zdw 55 922

Dzielny fryzjer damski
lub fryzjerka potrzebny od 1 lub 15. 10. Oferty kierowac pod adres Klinger, salon fryzjerski, Wejherowo, pow. Morski ul. Gdanska 6. zdw 55 579

Biuralistka
wyksztalczona we wszystkich pracach biurowych, dokladna znajomosc polskiego i niemieckiego jezyka konieczna zaraz lub 1 pazdziernika 1929 r. potrzebna. Reflektantka obojnie, jednoczesnie kierownicze stanowisko w jednym z kin w Poznaniu. Wlasnorozne pisemne oferty nalezzy przedlozyc w firmie „Dworkowski” Poznan, Pasaz Apollo w godz. popol. od 4 do 6. Pw 5557-39.106

Asystenta aptekarskiego
dobrze poleczonego (ewtl. zastepce) z znajomoscia jezyka niemieckiego poszukuje od 1 pazdziernika lub pozniej. Referencje i warunki upraszam kierowac: Apteka pod Aniolem Ostrów Wlkp. dw 2268

Fryzjerka
potrzebna zaraz lub od 1. 10. rb. Jozef Adamski, Wronki. rw 6 968

Panna
do dzieci i pomocy pokojowej, ktora zna szycie, skromnych wyman potrzebna. Dom. Galazki Male, poczta Sobotka, pow. Plezew. dw 2 200

Fryzjerka
na stala posade potrzebna. Wl. Konieczny Gostyn, sw. Ducha 3. zdw 49 683

Zlotnik
potrzebny zaraz Henryk Rychter Poznan, Aleje Marcinkowskiego 15. zdw 55 629

Potrzebna
sluzaca do dwuch osob do wszystkiego, umiejaca samodzielnne dobrze gotowac (kuchnia warszawska). Zgloszenia tylko z swiadectwami. Poznańska 28/30, III. pietro, lewo, godz. 4 do 6 po pol. zdw 55 624

Dziewczyna
starsza, samodzielnna, z gotowaniem do wszystkiego potrzebna od 1. 10. 29. Michalska, Poznan, Wroniecka 3. rw 6 980

Pomocnik
do skladu kolonialnego, biegly ekspedjent, energiczny, pewny w swym zawodzie, ktory w danym wypadku moze zastapic szefa potrzebny od 1 lub 15. 10. Wyczerpujace oferty z podaniem poborow. Rowniez potrzebny wolontariusz lub uczen z lepszego domu. Oferty z podaniem zyciorysu. M. Kalinowski, Poznan (dawniej I. Sebel) Polwiejska 12. zdw 55 767

Dziewczyny
silnej z polskim i niemieckim do dwu osob od 1. 10. poszukuje. Wierzbicze 14, II. front. zdw 55 773

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego z szyciem. Ratajczaka 11a, 2 wejście, II., prawo. zdw 55 774

Panna
na miarowa prace potrzebna. Tarkowski, Strzelcecka 31. zdw 55 769

Sluzaca
wiejska dla trzech osob doroslych z praniem i z gotowaniem. Wiadomosc: sklad kolonialny. Polwiejska 34. zdw 55 772

Dziewczeta
do posylek, przyjmie Pilińska, Lodowa 1, lazarek. zdw 55 768

Poslugaczka
potrzebna czysta, uczniwa, ktora umie sprzatac pokoje do pomocy sluzacej od 1. 10. Grunwaldzka 17, I. pietro. zdw 55 761

Uwaga
Energetyczne Panie otrzymaja natychmiast intratny zarobek, artykul niezbedny dla kazdej Pani. Zgloszenia Biuro Handlowe Walenty Kossmann, Fredry 6. zdw 55 800

Woznego
1500 zl kauceja, powazne przedsiobierstwo. Zgloszenia „Centrum”, Zydowska 5. zdw 55 840

Czeladnika
rzeznickiego z dyplomem szoferkim poszukuje. Zgloszenia E. Latanowicz, Mate Garbary 14a. zdw 55 777

Potrzebne zaraz
7 dziewczyn do kuchni i jedna pokojowa. Sanatorium „Staszycowka”, Ludwikowo, poczta Molsina. dw 2 279

Dziewczyna
z porzadnej rodziny do posylek potrzebna zaraz. Zgloszenia Adam Perkowski, Towarowa 20. dw 2 276

Fryzjerki
lub pomocnika damskiego, dzielnego w swym zawodzie, poszukuje Barcikowski, Koronowo. dw 2 275

Rysownik
(malarz rytownik) potrzebny jako wspolnik. Oferty Kurjer jw 2691

Panienska
skromna, inteligentna, do 2 dzieci i lekkiej pracy domowej z szyciem potrzebna. Drowa Janiszewska, Wieksa 15, II. zdw 55 845

Fryzjerka
zaraz potrzebna. Kanakowa 3. zdw 55 846

Sluzaca
potrzebna od 1. 10. do wszystkiego do dwuch pan. Swiadectwa wymagane. Wlasna pocista. Zwierzyniecka 22, Kedzierska. zdw 55 848

Sluzaca
do wszystkiego potrzebna zaraz. Ul. Marszalka Focha 72, I. p., lewo. zdw 55 856

Poslugaczka
na caly dzien, mlodsza z lazarek, potrzebna. Dorozala, Marsz Focha 57. zdw 55 762

Dziewczyna
do wszelkiej pracy domowej, potrzebna. Knaflowski, Chwaliszewo 9, tylny dom. zdw 55 758

Sluzaca
mlodsza potrzebna zaraz. Polna 1, II., prawo, 5-6 godz. jw 2 602

Ekspedjentka
z branzoy do skladu rzeznickiego moze sie zglosic od 1. 10. 20. Adres wskaze Kurjer rw 6 981

Dziewczyna
pozaszkolna do dzieci potrzebna. Adres wskaze Kurjer zdw 55 808

Uczeni
do skladu rzeznickiego biegly z liczeniem potrzebny zaraz Michalska, Poznan, Wroniecka 3. rw 6 979

Bona - ochroniarka
mla, inteligentna z skromnymi wymaganiami do 2-letniej dziewczynki na stala zaufana posade zaraz, lub 1. 10. potrzebna. Pismienne zgloszenia z podaniem warunkow do eksp. Kurjera zdw 55 811

Pokojo
pierzwszorzedna sila z praktyka w lepszych domach, czysta porzadna moze sie zglosic Mickiewicza 24, III., lewo. zdw 55 791

Sluzaca
z gotowaniem potrzebna od 1. 10. 29. Zgloszenia ul. Stroma 26, II. pietro, prawo. zdw 55 810

Mlynarz
dobra sila, potrzebny zaraz. Mlyn Budzyn, Wlkp. zdw 55 809

Stolarza - wspolnika
samotnego z gotowka do 2000 poszukuje sie. Zgloszenia Kurjer zdw 55 754

Potrzebna
sluzaca. Matejki 45, II. lewo. zdw 55 813

Uczeni
potrzebny. Slusarnia. Golebia 4a. rw 6 993

Uczeni
inteligentna dziewczyna potrzebna. Konfekcja Damska, Wroniecka 1-2. rw 6 994

Krawcowa
sila samodzielnna (czeladnik krawiecki) potrzebny. Konfekcja Damska, Wroniecka 1-2. rw 6 995

Sluzaca
uczniwa do wszystkiego na caly dzien potrzebna. Napierala, Strumykowa 35, II. rw 6 990

Poslugaczka
potrzebna. Wodna 24, I. prawo. rw 6 991

Uczeni
rzeznickiego przyjmie zaraz najchetniej z prowincji. Mistrz rzeznicki, Szypulinski, Maleckiego 15. rw 6 989

Kawaler
obeznany z pracą przy koniach i rozwozeniu chleba potrzebny zaraz, kauceja 200 zl. Wskaze Kurjer zdw 55 821

Ekspedjentka
mloda, zdolna moze sie zaraz zglosic. Tekstyl, Kantaka 6. zdw 55 712

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz. Kwiatowa 7, suteren, Kucharska. zdw 55 740

Akwizytorow
na stala posade sily kupieckie z kauceja poszukuje Biuro Wydawnictw Piotra Wawrzyniaka 43, III. zdw 55 743

Sluzaca
mlodsza z dobru swiadectwami potrzebna. Zgloszenia w piatko, Markwitz, ul. Pamiatkowa nr. 4, Wilda. zdw 55 725

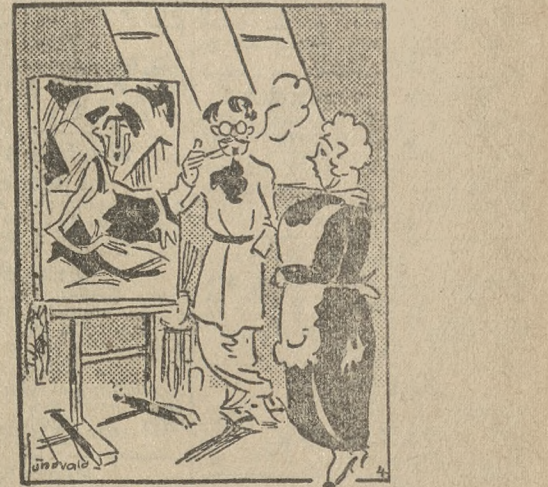
Kilka
dziewczyn do wszelkich prac domowych poszukuje zaraz Restauracja „Europa” ul. Marszalka Focha 4. zdw 55 735

Panienska
z ukozczonej szkola handlowa, umiejaca pisac na maszynie do kasy i wszelkich prac biurowych. Zgloszenia Tekstyl, Kantaka 6. zdw 55 711

Poslugaczka
dobrze poleciona potrzebna na przedpoludnie. Dobska, Rybaki 13. Zgloszenia 10-1. zdw 55 702

Zastepcy lub subzastepcy losow!
Pierzwszorzedna instytucja bankowa, ktora jest „marka” w Polsce i juz wielkie i najwieksze wygrane swoim klientom wypalila, daje Wam wiecej niz dwie raty prowizji — patent i stala pensje. Napiszcie zaraz pod: „Takze kontrola losow” do biura ogłoszen „PAR”, Lwow, Akademicka 14. Pw 5517-72.49

Humor zagraniczny

Zyczliwa sasladka
Wlascicielka pensjonatu, przyjrzaawszy sie pacykarstwu swego lokatora, artysty-malarza: — Nie, nie pozwolę sie portretowac. Ale jeśli pan sportretuje pania Iksinska, wlascicielke pensjonatu z naprzeciwka, to odliczę to panu od czynszu...

Przedpłata
na pazdziernik 1929 r. za oba wydania razem wlasnie tygodn. dodatka ilust. „Ilustracja Poznańska” i „Nawiny Sportowe” w Poznaniu w kwsped. 4 000 w agencjach w miescie 4 500 z odnoseniem do domu w Poznaniu 4 700 z odnoseniem przez poczte poza Poznaniem miesieczne 4 886. W razie wypadkow spowodowanych sila wyzsza przeszedk w zakladzie strajkow i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma a abonenci nie maja prawa domagania sie niedostarczonych numerow lub odszkodowania.
Telefony do Redakcji i administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedziele, swieta i noca tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznan nr. 200 149.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 25 gr. na stronie 4-lamowej 60 gr. na stronie czwartej 100 gr. na stronie drugiej 120 gr. przed wiadomosciami pocztowymi 200 gr. od 1-lamowej milimetra. Ogloszenia skompiowane oraz z zastrzezeniem miejsca 20% nadwyzki. Ogloszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w naglych wypadkach do godz. 22 u stroza; do wydania wieczornego do godz. 10 w dni przedswiateczne do godz. 9 przed poludniem. Drobne ogloszenia sowa napisowe (triste) 30 gr. kazde dalsze slowo 15 gr. Za roznicie miedzy zestawem a wyslokiem ogloszenia powstale wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.